

Áldás, békesség!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja
XI. évfolyam 6. szám

2022. november-december

„Az Isten szeretet.”

(Ján, I, 4,8.)

Ki ez az Emberfia?

Jézus ezt mondta nekik: Még egy kis ideig közöttetek van a világosság.

Addig járjatok a világosságban, amíg nálatok van, hogy a sötétség hatalmába ne kerítsen titeket; mert aki a sötétségben jár, nem tudja, hová megy.

Amíg nálatok van a világosság, higgyetek a világosságban, hogy a világosság fiai legyetek! (János 12,34b-36)

6

A karácsony szíve: a szeretet

Gyökössy Endre írása

14

Bibliai növények 1. rész

Fráter Erzsébet előadása

28

A menekülő ember és a kegyelmét kínáló Isten

Balogh Róbert evangélizációja

Fényes, gőzös, ragyogó homály veszi körül ezt a szót. A mese köde és csillogása takarja el ebben a szóban mindnyájunk elől a gyermek Jézus alakját, a betlehemi történetet és a világtörténelem legnagyobb eseményét. A szónak fenyőillata, szaloncukor íze, gyertyaláng színe és csengettyű hangja van.

A Jézuska mese nem a gyerekeknek, hanem a felnőtteknek kell. Felnőtteknek, akik a Megváltó születésének ünnepén nem tudnak Óróla beszélni a gyerekeknek.

„Karácsony a szeretet ünnepe” – hirdeti mindenfelé ez a gyűlölködő világ. A karácsonyfás ajándékokkal is teletömött szórakozás takarja el mindnyájunk elől a lényegét, hogy a szeretet karácsony éjszakáján a betlehemi jászolban emberré született.

Szép, ragyogó, világító élmény egy gyerek életében a karácsonyfa, de csak addig boldogság, amíg nem homályosítja el az a fanyar csalódás, hogy Apa és Anya, akikben egy

kisgyerek olyan fenntartás nélkül megbízik: *becsapták*. Egyik gyerek könnyebben, másik nehezebben viseli el ezt a csalódást, mely nem azért oly fájó, mert a mese nem igaz, hanem azért, mert rászedték. A Jézuska mesével áztatott gyerek, aki rájön, hogy becsapták, szinte sohasem árulja el, hogy tudja, hogy a nagyok bolonddá tették. Fordít egyet a dolgon, s most már ő tartja bolonddá a nagyokat. Ez persze nem nagy dolog. Nevet is rajta mindenki, még a gyerek is, de mégis kitörülhetetlen találkozás ez a hazugsággal azon a napon, amikor az Igazság testet öltött.

Persze van fontosabb is ennél a Jézuska mesénél, nagyobb csalódás, sürgősebb mérlegelni való, de ez a karácsony is egy alkalom, amikor az édesanyák a „Jézuska” helyett Jézusról magáról beszélhetnének a kicsinyeknek. Jézusról, aki szereti őket, hívja, várja, keresi mindnyájukat, és gondviselésének eszközeiként apát-anyát állít melléjük. Jézusról, aki örül az örendezőkkel, sír a sírókkal és nem hagyja el az árvát, beteget. Aki meghallgatja a buzgó imádságot és megkeresi elveszett bárányait.

Anyák és nagyanyák, eszméljetekek rá és higgyétek el, kár hazugsággal szépíteni a karácsonyt! Kár mást mesélni a kicsinyeknek, mint az igazat! Az Igazság annyival szebb, mint a ti legszebb hazugságotok. És ha a karácsonyfátok annak az igazi Szeretetlenek csillogó hírnöke a gyerek előtt, akkor nem fogja a csalódás hideg keze elotlogatni gyertyácskáit és késő véségükig megmarad melegítő emlékek a gyerekkori karácsonyfa, melyet a Jézus szeretetéből merítő anyai szeretet gyújtott számukra.

A kérdés csak az, ismeritek-e ezt a Szeretettet? Édesanyák, akik kuporgatott fillérekből nagy gonddal vásároljátok az

ajándékokat, díszítitek a fácskákat és sütitek a kalácsot, ismeritek-e ti Őt? Őt, akit egyedül a kijelentés könyve, a Biblia ismertethet meg velünk? Karácsony este, amikor olyan családtagok is együtt vannak, akik szanaszét élik különben hétköznapi életüket, amikor

Ünnepet szomjazó lélekkel ott áll a karácsonyfa alatt a család és nem tudja, mit tegyen, merjük elővenni a Bibliánkat, aszszonyok, és olvassuk el az I.Kor. 13-at, azt a csodálatos himnuszát a Szeretetlenek.

Olyan kishitűek, gyávák, ostobák vagyunk mi, hogy ezt a családi ünnepet, ezt az ajándékozó, fényes, jószagú, vidám estét féltjük Tőle. Félünk Rá gondolni, Róla beszélni, mert az az igazság, hogy egy szomorú halott Ő a mi számunkra. Nem él a szívünkben a feltámadott, diadalmas Király. Nem bölcsője a szívünk. Nem áll ragyogva, mindenki számára örömet hirdelve felettünk a Csillag. Nem látjuk a nyitott egekben hozsannázó angyalok karát. Nem fogadjuk be az Őt kereső bölcsőket és együgyű pásztorokat. Nem merünk, nem akarunk Betlehemmé válni.

Bár adná az irgalmas Isten, hogy ezen a karácsonyon, mi anyák le tudnánk tenni Jézuska-bálványunkat a Megváltó lábához, hogy Ő megszülethessen valóban az otthonokban, és üres szórakozás helyett igazi Ünnepet ülhessen a nép!

Zsindelyné Tüdös Klára

Láttelettől a gyógyulásig

Lukács 8:26-39.

A mikor e sorokat írom, Adventbe léptünk. Az egyházi év beosztása szerint abba a szakaszba jutottunk, amikor előírás szerint várunk. Várjuk azt, Aki eljött, eljön, s majd ismét eljön. De hosszú évek tapasztalata, hogy az emberek többsége valamire vár, s még maga a keresztyénység is. Vár arra, hogy kertjét, házát csillogó fény-füzérekkel feldíszítse, és lehetőleg különlegesebbre, mint a szomszédság. Vár arra, hogy a fenyők megérkezzenek a piacra, és kiválaszthassa a legszebbet. Vár arra, hogy megszerezzen mindent az ünnepi menühöz, és amikor minden kész, elfogyott, amit feltálat, vége az ünnepnek, akkor felsóhajtson: Ezen is túl vagyunk! De mert sok minden történt az Advent négy hete alatt, kell az a szilveszteri visszatekintés: mi is történt az elmúlt évben.

Mi? Tudjuk: COVID, háború, infláció, ilyen stop, olyan stop... Aki körül néz a világban, mit lát? Az ének ezt mondja: „Csak változást és romlást lát a szem...”, s ebből egyre többet és komolyabbakat. Az ember is kivetkőzik önmagából, s cselekszik embertelen dolgokat.

Az orvoslásban ismert kifejezés a látélet fogalma. Az orvos megállapítja, amit észlel: sérülést, betegségi tüneteket, és azok összegezése után a gyógyulás útját és módját is megadja.

A gadarai ördögös példázata szememben az emberiséget. Nem a kinézete (bár tán még abban is), hanem a viselkedése miatt: „Mi közöm van nékem te veled, Jézus, felséges Istennek Fia?” (28.) Lassan mindenki gyújt adventi koszorún gyertyát, hallgat igei köszöntéseket, egyházi kórusokat, de nem hódol a „felséges Istennek Fia” előtt. Ha el is megy a templomba, lényegében csak letudja a kötelezőt. Mi van e mögött? Egy olyan hatalom, mely számunkra ismerős, s melyről a világ nem akar tudomást venni. Majd én! – szól a kisgyerek, ha a felnőtt segíteni akar neki. Majd én! – és a felnőtt nem veszi észre, hogy nem ő, hanem valaki a háttérből irányítja. Hányszor meg is jegyzi: „Jaj, tulajdonképpen nem ezt akartam!” S érzékeli, hogy bár jó a szándék, de akarata ellenére történtek a dolgok.

Amikor Jézus megkérdezi a vele szemben állót: „Mi a neved? És ő monda: Légió; mert sok ördög ment bele” (30.) – a prófétákon, evangéliumokon, de a leveleken keresztül is azt üzenté Isten: „Ember, a bűn az ajtó előtt leselkedik, rád van vágyódása”. S arról is, hogy az ördög szertejár, keresve, akit elnyelhet. Hányszor elkendőzzük a valóságot, és nem nevezzük nevén a Sátánt – helyette rossz természetéről, meg ki tudja, mi mindenről beszélünk! De az Atya Isten úgy döntött,

hogy leleplezi ezt a háttérhatalmat. Erre ígéretet tett a paradicsomban a bűneset után: az asszony magva eljön, hogy a kígyó képében megjelent Sátán fejére taposson és az idők végén pedig a kénköves tóba vesse.

Kétezer évvel ezelőtt – s erre emlékezünk most karácsonykor – eljött az Isten Egyszülött Fia, Jézus, hogy végbevigye a megígért szabadítást.

Látjátok? Légió tudja, hogy veszíteni fog, menekülne, de Jézus, maga az Isten, hatalmasabb nála és cselekszik! – S amikor a falusiak hírért vették a történeteknek, mentek és láttak: „...és mentek Jézushoz, és ülve találták az embert, kiből az ördögök kimentek, felöltözve és eszénél a Jézus lábainál; és megfélemlettek.” (35) Látjátok, az Áldott Orvos az, Akire ezen a karácsonyon lehet emlékeznünk, s ünnepelnünk azt, hogy az Isten EMBERRÉ lett, hogy az embernek gyógyulást, szabadulást hozzon! Senki ne a kisdedet lássa a jászolban, hanem azt a csodálatos Gyermecket, Akiről az Ézsaiás 9:6-7-ben így olvasunk: „Mert egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk, és az uralom az ő vállán lesz, és hívják nevét: csodálatosnak, tanácsosnak, erős Istennek, örökkévalóság atyjának, békesség fejedelmének! ... A seregek Urának buzgó szerelme míveli ezt!”

Itt az a nap, ma találkoztál Vele, amikor hallgattad az ünnepi istentiszteleten az ígét. Ne tégy úgy, mint a gadarai sokaság, akik kérték, hogy menjen el tőlük, elég volt belőle annyi, több nem kell! S Jézus, Akinek neve azt jelenti: Szabadító, nekik nem kellett! Ő pedig elment.

Senki se féljen: a látéletet megadta most ígéjében, de nem fog kényszer-gyógykezelt. Ő szeretettel és tökéletesen gyógyít – a kereszt-áldozat elég a Légió ellen, „...s imé újjá lesz minden.” Új lett az ördögös, akit Jézus hazaküldött az övéi közé: „Térj vissza házához, és beszélj el, mely nagy dolgokat tett az Isten veled. Elment azért...” (39.)

Simeon, a nyolc napos Jézussal találkozáva a templomban, örömmel mondta: „Mostan bocsátod el, Uram, a te szolgádat a te beszéded szerint, békességben: Mert látták az én szemeim a te üdvösségedet...” (Luk. 2:29-30.) Ha neked, testvérem, volt találkozásod Vele, boldog vagy, s akkor menj, és híreld el, mily nagy dolgot cselekedett veled! – Aki még gondolkol, hogy mit tegyél: kérjed, hogy Vele mehess, hogy Vele éljed az életedet! De vigyázzon, aki elutasítja, mert nem biztos, hogy még egyszer találkozni fog Vele! „Ma, ha az Ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek a ti szíveiteket!”

Pap Lászlóné lelkipásztor

Kedves testvérek, ünneplő gyülekezet! Máté evangéliumát olvasva felfigyelhetünk arra, hogy milyen tömören fogalmaz Jézus születésével kapcsolatban. Máté a lényegre koncentrálna azt mondja: megszületett, testet öltött, eljött az Isten Fia. Jézus testben jött el, és egy családba érkezett, mely családnak megvannak a gyökerei. Fontos a dolgok mindennapi rendje. Isten nem egy hétköznapioktól idegen világot képzelt el számunkra, hanem azt az életet, amiben élünk, amibe születünk. De a dolgok nemcsak úgy zajlanak körülöttünk és bennünk, ahogyan a megszokott rend ezt diktálja, hogy valaki megszületik, felnő, hogy vannak gyökerei, vannak szülei, nagyszülei, dédszülei, hanem hogy ennek a világnak van egy másik rendje, ami nem letről próbál meg kapaszkodni és fennmaradni, hanem fölülről érkezik. Valaki fönről beleszól ennek a világnak a természetes rendjébe, úgy szól bele, hogy kezében tartja ennek a világnak az összes természeti törvényét is.

Nagyon veszélyes, hogyha ebből a két nézőpontból csak az egyikre vagy csak a másikra helyezzük a hangsúlyt. Ha csak a földre, az anyagira, a fizikai létre tekintünk, akkor lehetünk materialisták, és azt mondjuk: Ez a természet törvénye... Hogyha pedig azt mondjuk, hogy valóság csak az, ami természetfölötti, akkor lehetünk spiritualisták, akik nem akarnak tudni a mindennapok világáról... Karácsony éppen arról szól, hogy az ég és a föld találkozik, hogy a mennyei és a földi valóság Jézus Krisztusban, egy újszülött gyermekben találkozik.

Lássuk meg ennek a találkozásnak nekünk szóló üzenetét! De ahhoz, hogy meglássuk, mit jelent a mennyei valóság számunkra, arról is beszélnünk kell, hogy mi a földi valósága az igének: egy gyermek születése.

A gyermek születése a legtöbb esetben nagy örömet jelent egy család életében, a vágyak beteljesedését. Sok család ezért imádkozik, könyörög. De bizony van olyan élethelyzet, hogy valakinek nem lehet gyermeke, vagy lehetne, de nincsen gyermeke. És van olyan helyzet – ez a legnehezebb –, amikor nem várják a gyermeket. Egy kétgyermekes édesanya már érezte, hogy a házassága zsákutcában van, és egyszer csak jött a hír, hogy érkezik a harmadik gyermek. Amikor egy házasságban konfliktus van, tudjuk, tapasztaljuk, hogy a gyermek nem oldja meg a konfliktust. Ebben a családban is olaj volt a tűzre a gyermek érkezésének híre. Minek? Kinek? Miért jön ebbe a világba? Nem kell senkinek! Olvastam egy olyan történetet is, ahol egy édesanya őszintén leírta, ő úgy gondolta, az érkező gyermekkel szemben táplált minden dühe megszűnik majd, amikor megszületik, de nem így lett.

Egy gyermek érkezése a mai világban sokkal bonyolultabb kérdés, mint azt elsőre gondolnánk. Én magam hiszem és valom – és szeretném a szívetekre helyezni –, hogy a gyermek az Úr ajándéka, az anyaméh gyümölcse jutalom. Ezt így látom, így tapasztalom, a Szentírás ezt mondja, de azért lássuk meg, a dolgok sokszor nem ennyire egyértelműek, még a bibliás családokban sem.

Ha jobban belegondolunk József és Mária történetébe, rögtön elpárolog mindenfajta romantikus gondolatunk a karácsonnyal kapcsolatban. A Dávid házából származó József jegyesül vette a szintén Dávid házából származó Máriát. A kor rendelkezései, szokásai szerint a jegyesség a házasságkötést

Textus: Máté 1,21-23

Karácsonyi örömhír

Nyilas Zoltán esperes prédikációja

megelőző egy évig tartott. Ez még nem számított testi értelemben vett házasságnak, de jogi értelemben már az volt. Egy jegyességet nem lehetett úgy felbontani, hogy valaki visszaküldte a jegygyűrűt, hanem mint a házasságot, fel kellett bontani. Klasszikus válópert kellett lefolytatni. A jegyesség ilyen hosszú időtartamát az indokolta, hogy egyrészt be kellett bizonyosodjék a menyasszonyról, hogy érintetlen, tiszta és szűz, másrészt pedig a vőlegénynek el kellett mennie, és ez alatt az idő alatt helyet kellett készítenie a család számára. Egy otthon a közelben, ahol majd együtt élhetik az életüket. Ezért búcsúzik Jézus is az övétől úgy, hogy „*elmegyek helyet készíteni a számotokra? És ha majd elmentem, és helyet készítettem nektek, ismét eljövök, és magam mellé veszek titeket, hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek.*” (János 14,2-3)

És a jegyesség ebben az időszakában egyszer csak jön a hír, hogy Mária áldott állapotban van. Gondoljuk végig: az emberben ilyen esetben sok minden megfordul, sok minden megrendül! Mit csináljak? Hogyan tovább? Ezt kérdezheti József, de Mária is. Mitévő legyek? Kemény törvények jelennek meg az ember szívében. József a mózesi törvények szerint megtehetette volna, hogy elbocsátja jegyesét, és ez nemcsak egy látványos válás lett volna, hanem benne lett volna a testi megtorlás is. A korabeli törvények szerint ezért halál járt.

József azonban egy sokkal finomabb módját választja az elválásnak. Titokban akarja elbocsátani Máriát. Ne tudja meg senki! Ne legyen szégyene se Máriának, se nekem! Elengedjük egymás kezét, és folytatódik az élet úgy, mint korábban. Hadd mondjam azt, hogy ha József így tett volna, az emberi gondolkodás, az emberi cselekvés, az emberi jóakarat maximumával járt volna el. Avval, ami tőlem telik. Mondhatnám így is az igével: „*mert rátekintett szolgálóleányának megalázott voltára*”. Amikor Pétertől azt kérdezi Jézus: Szeretsz-e engem? – azaz tudsz-e mindent felülmúló módon szeretni engem, tudsz-e mindent odaadni értem, Péter azt válaszolja: Uram, tudod, hogy én a magam módján tudlak szeretni téged. Jézus aztán megint megkérdezi: Tudsz-e úgy szeretni engem, hogy mindent, de mindent odaadsz értem? És Péter azt válaszolja: Uram, tudod, hogy én a magam módján a maximumot adva szeretlek Téged, de nem tudok isteni szeretettel szeretni, mert az Te vagy. Karácsonykor az ember eljut a szeretete maximumáig. Erről szól József és Mária története. Itt nem rossz dologról van szó,

hanem arról, ami belőlünk kijön, ami tőlünk telik. Már nem a megkövezésről van szó, nem a botránkozásról, hanem a mi szeretetünk maximumáról.

De azt mondja Isten az első karácsonykor, hogy nemcsak alul van valami, ami hozzátartozik az élethez, hanem megjelenik valami felülről, valami belép az emberi világba felülről. Hogy valami egészen új teremtődik, valami egészen új kezdődik, hogy testet ölt Isten szeretete. Nem az emberi maximum, hanem az, amit az Isten adhat az embernek: Jézus Krisztus.

A történet mennyei szféráját az angyal, az álom biztosítja, és Isten kijelentése, Isten szava: Mária fiút fog szülni. A Szentlélektől van ez. Minden emberi logikán túlmutat, érthetetlen, de mégis valósága ez a világnak. Azt mondja Isten kijelentése Józsefnek, van egy olyan valósága ennek a világnak, ami több, mint a te értelmétől kitelő valóság, ami több, mint a mi logikánktól kitelő valóság, ami Isten mindenekfelett valóságát jeleníti meg. „Mert egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk. Az uralom az ő vállán lesz, és így fogják nevezni: Csodálatos Tanácsos, Erős Isten, Örökkévaló Atya, Békesség Fejedelme!” (Ézs 9,5) A prófécia beteljesedése történik karácsonykor. Isten szól bele a mi életünkbe, a mi mindennapjainkba, a mi valóságunkba.

Ó, de jó, hogy ezt megláthatjuk! Ó, de jó, hogy erre rácsodálkozhatunk! Ó, de jó, hogy Isten önmagát adja ahhoz, hogy mi értsük Őt!

Kedves testvérek! József jó szándékán túl Isten önmagát adja Szentlelke által. Mert a Szentlélek az, aki a világ teremtője, a mi fizikai dolgainknak a megalkotója, és a Szentlélek az, aki formálja Isten rendjét onnan felülről, és ez is teremtéstörténet. Isten valami újat készít önmagában nekünk. Ez sokszor nem fér bele a mi gondolkodásunkba, sokszor mi is megbotránkozunk, és azt mondjuk: Nem kell ilyen Isten! Miért szól bele az én dolgaimba? Mások pedig nagyon úri módon, polgári eleganciával azt mondják, hogy oké, de csak a felszínen! Nem kell semmi mélység! Csak a felszínen, a szép keresztyénségben jelenjen meg mindez! De Isten ennél sokkal többet akar. Nem elítélni, hanem megmenteni, megszabadítani. Istennek ez a nagy terve jelent meg Jézus Krisztusban, mert Ő szabadítja meg népét bűneiből. Isten bejelenti, hogy Jézusban megváltja ezt a világot minden bűnéből. A bűnbocsánat pedig nem azt jelenti, hogy egyes hibáinkat, mulasztásainkat Isten eltörli, hanem arról szól karácsony, hogy Isten helyreállítja a viszonyt közte és az ember között. A megbántott Isten tökéletes szeretetéről szól az első karácsony.

Legyen bátorságunk befogadni az újat, Krisztust, amit Ő készített! Mert Jézus elfogadása ugyanolyan belső döntés kérdése a Lélek által, mint amilyen József esetében volt. Erre hívta őt a Szentlélek. S nem véletlen, hogy Jézus több helyen beszél arról, milyen fontos dolog a befogadás. Egyszer ezt mondja: „Bizony, bizony, mondom nektek: aki befogadja azt, akit elküldök, engem fogad be; aki pedig engem befogad, azt fogadja be, aki engem elküldött.” (János 13,20). Máskor ezt mondja Jézus: „Aki az ilyen kisgyermekek közül egyet is befogad az én nevéért, az engem fogad be; és aki engem befogad, az nem engem fogad be, hanem azt, aki engem elküldött.” (Márk 9,37) „Aki pedig befogadták, azoknak hatalmat adott arra,

hogy Isten gyermekeivé legyenek; mindazoknak, akik hisznek az ő nevében, akik nem vérből, sem a test, sem a férfi akaratából, hanem Istentől születtek.” (János 1,12-13) Ez karácsony titka.

Isten beleavatkozik az ember világába, és a mi életünk nagy kérdése, hogy elfogadjuk-e a Jézus Krisztusban közénk jött Istent, hogy Ő a mi megmentőnk, Ő a mi szabadítónk.

Amikor készültem erre az igehirdetésre, barangoltam az interneten, és találtam egy XIV. századból való képet, ami egy templom ólomüveg ablakán látható. Ezen a képen karácsonykor Mária szomorú. A képet magyarázó lelkész hozzáfűzte, hogy ebben az évszázadban olyan drasztikus éghajlati változások következtek be Európában, hogy nemzedékeken át tartott a hideg. Árvizek jöttek és mentek, a termés rossz volt, éhség és

nyomor volt, egyes területeken teljesen felhagytak a gyümölcs és szőlőtermesztéssel. Ráadásul tombolt a bubópestis Európában. Becslések szerint a lakosság egyharmadát vitte el az éhség, a nyomor, a betegség, a pénzügyi, gazdasági válság. Az akkori kor embere a karácsonyba belelátja ezt a nyomorúságot és szomorúságot, ezért mutatja Máriát szomorú arccal. Amikor ezt elolvastam, a mai korunkra gondoltam. Annyi próba éri az embert, ebben az esztendőben is annyi nyomorúság, annyi gyász, annyi betegség! Ötvenegy alkalommal álltunk meg ravatal mellett, testvérek!

Vajon akkor mi lehet az örömhír számunkra? Az, hogy velünk az Isten. Az, hogy amikor összeér a föld a mennyel, és

találkozik Jézus Krisztusnál, kimondhatjuk, hogy velünk az Isten. Az Isten az, aki kezében tartja a dolgokat, és az Ő ígérete, hogy velünk van, és ha kezdünk ebben hinni, ha kezdjük elfogadni, befogadni Jézus Krisztust, akkor valóban megváltozik az életünk.

Jézus egy olyan korban született, amikor az uralkodókat megváltóként tisztelték, a korai keresztyénség ennek mondott ellent. Amit korábban senki sem tudott kimondani, a keresztyének kimondták, hogy van remény ebben a megnyomorodott világban, hogy egyedül Jézus Krisztus a Megváltó. Amikor úgy érzed, szomorú vagy és egyedül maradtál, akkor is Krisztus a te Megváltód, és veled az Isten. És ha hiszem, hogy Jézus Krisztus a Megváltó, akkor ellentmondok a világ minden hamis üdvösség-vágyára. Mert karácsony nem romantikus és nem giccses, hanem valóságos. Isten életet és reményt adott Jézus Krisztusban. Mindez új, mindez csak felülről adatik, mindez a tiéd lehet.

József ott cselekszik, ahol Isten erre felszólítja, és félreáll ott, ahol erre parancsot kap. Karácsony története felülről lefelé mutat. Isten felől Jézus Krisztuson keresztül rád és rám, a mennyből a földre, ma a názáretire, Jézusra, a te szabadítóra. Ámen.

(Az igehirdetés elhangzott 2021. december 25-én a pomázi református templomban)

A karácsony szíve: a szeretet

Kedves Atyánk! Karácsony van. Ismét arra gondolhatunk, hogy egyszer nagyon-nagyon megajándékozta ezt a világot önmagaddal Fiadban, a Jézus Krisztusban. Köszönjük, hogy újra eszünkbe juttatod, hogy minden ajándék, amit adtunk vagy adni foguk, csak halvány mása, jelképe ennek.

Köszönjük, hogy szíved megdobbant egy betlehemi bölcsőben, és azóta is, aki nagyon figyel, vagy akinek fáj a szíve, belehallgathat a Te szíved dobogásába, mert az Fiad beszéde, Fiad élete; a mi Urunk Jézus Krisztusunké, aki itt járt ezen a földön. Nekünk adta Őt, Uram, és mi emberek meggyilkoltuk. Nem tudunk ebbe beletörődni, újra és újra belefájdul az életünk, a szívünk, hogy visszautasítottuk a Te ajándékodat, és mégis vágyakozunk utána. Töltsd be újra és újra ezt az igaz vágyat, amíg végre megtanuljuk Tőled az igazi Szeretetet, az Agapét – Amen.

Minden keresztyén ünnepnek sajátos hangulata, alapdallama van. A nagypénteké az őszinte bánat, szomorúság. Feketével van megterítve az úrasztala; Jézus, Akit üdvösségünkre adott az Atya, halott, mégpedig mi öltük meg. A húsvét az öröm ünnepe: örülünk, hogy nem a halálé az utolsó szó, hanem az életé. Jézus él, Ő azt mondta, hogy „*Én élek, és ti is élni fogtok*”. Ő pedig nem azért jött erre a földre, hogy áltasson bennünket.

Sokáig gondolkoztam azon, tulajdonképpen mi is a karácsony alapdallama, alap-mondanivalója. Újra és újra elolvastam a karácsonyi evangéliumot, és azt hiszem, megtaláltam: a karácsony alapdallama a *megjelenések sorozata*: *epiphania*, ahogy a görög szöveg mondja.

Figyeljünk csak az ősi, tüneményesen szép, jelképekkel teli karácsonyi történetre, amit Lukács evangélista jegyzett le! Több ez, mint történet. Tele van szimbólummal, jelképpel; jelzésekre, több rejtett mondanivalóra bukkanunk benne. Nem helyszíni tudósítás, nem riport, sokkal több annak, aki a szívével rezonál erre a csodálatos evangéliumra.

Ez a karácsonyi evangélium hét – ez a Biblia szent száma – epifániáról, hét megjelenésről tudósít. Mindegyik különös üzenetet tartalmaz.

Az első: *Megjelenik az Isten küldöttje* (az *angelos* küldöttet jelent). Köszönti Máriát: „*Üdvözlégy kegyelembe fogadott, az Úr veled van*” – és elmondja neki, hogy fiát fog szülni, aki Jézusnak, azaz Megváltónak, Megmentőnek nevezzen majd.

Ennek hallatán megrendül Mária, az ifjú, tisztaságos lélek, és ahogy a Biblia elmondja, szívében forgatja az angyali szavakat. De nem tudja magában tartani, ezért fölkerekedik, és a hegyen átvándorolva távoli rokonához indul.

A második megjelenés: *Mária Erzsébetnél*. Keresztelő János édesanyjánál, aki már szíve alatt hordozza a megszületendő fiút. Rokonok ők, és amikor Mária belép Erzsébethez, Zakariás pap feleségéhez, egymás nyakába borulnak. Erzsébet egyszer csak érzi, hogy a magzat megmozdul a szíve alatt. Szinte mondhatnám, Keresztelő János jelzi, hogy hatalmas Valaki van itt jelen. Ekkor Erzsébet valami csodálatosat mond Máriának: „*Áldott vagy te az asszonyok között, áldott a te méhednek gyümölcse!*”

A harmadik jelenés, epiphania: *Máriának és Józsefnek meg kell jelenniük Betlehemben*. A világ ura, Augustus Octavianus, a Római Birodalom császára kiadja a rendeletet, hogy egész birodalmában – ami Portugália, Spanyolország, Britannia, Németország, Franciaország, Kis-Ázsia, Afrika óriási területét foglalja magában – tartsanak népszámlálást. Micsoda elképzelhetetlenül bonyodalmas ügyintézkést indított el parancsával! Mi mindig panaszkodunk az adminisztrációra, de a legtöbb papírmunkát igénylő is semmi ehhez képest. Mindenkinek a születési helyre kellett utaznia, hogy ott számolják össze. Képzeld el, ha ilyen népszámlálás volna, milyen mozgás támadna Európában! De el kell indulni. Augustus azt képzei, hogy ő a világ ura. Pedig ha most meg tudnánk idézni Augustust,

a szemébe mondhatnánk: Drága császárom, csak azért tudjuk még mindig és emlegetjük évről évre a nevedet, mert amikor ezt a parancsot kiadtad, akkor született meg egy egyszerű, szegény, Dávid házából való házaspárnak a gyermeke, Jézus Krisztus. Ezért kerültél bele a Bibliába, ezért vagy te a „nagy Augustus”, nem pedig azért, mert nagy császár voltál!

A negyedik epiphania a nagy megjelenés: *Emberi testben megjelent az Isten Szeretete*, egy kicsi kis gyermekben. Megrendítő. Nem valami anyagi, túlvilági lényként érkezett közénk, hanem síró kisdedként, akit anyja szoptat, tisztába tesz, ölelget, csókolgat. Isten számunkra érthetően emberi testbe transzformálta Szeretétét, Lényét, Jóságát. A nagy megjelenés! Isten emberi nyelven szólal meg, harminchárom éven keresztül.

Újabb jelenés, az ötödik: *Az Úr anyala vad, marcona embereknek jelenti*: megszületett a sok száz év óta várt Messiás. Isten küldötte nem bízta a betlehemi pásztorokat, hogy menjenek oda – éppen csak jelenti, hogy megszületett, és ők maguktól mondják: *Menjünk el, nézzük meg, jelenjünk meg!* A pásztorok nagyon megriadnak, ezért az angyal bátorítja őket: *„Ne féljétek, mert íme, hirdetek nektek nagy örömet, amely az egész nép öröme lesz: Üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában”*. – Isten küldötte nem Bambinónak, nem Christkindnek, nem Jézuskának mondja az újszülöttet: az egy napos Jézus az *Úr Krisztus, a Kyrios Christos*.

A hatodik: *Mennyei jelenések sokasága*. Csodálatos módon szinte megnyílik az ég, összeér a menny a földdel, és felzendül a földön a dal, amelyben tulajdonképpen benne foglaltatik az egész evangélium: *„Dicsőség a magasságos mennyben az Istennek, a földön béke és az emberekhez jóakarát”*.

Végül a hetedik jelenés: *a pásztorok maguktól elmennek és megjelennek a sziklaistállóban*, és leborulnak az Úr Krisztus előtt, bár látni csak egy újszülöttet látnak. Azután hazatérve ezek a vad, marcona emberek elmondják, akiknek csak tudják, amit hallottak és láttak: Jézus születését. – Íme, ezek a birkapásztorok voltak az első lelkipásztorok! Talán azért szabad nekünk papoknak a szép, tisztas címet viselni: *lelkipásztor*, mert az első igehirdetők is azok voltak.

Azonban nemcsak ez a hét külső jelenés történt, hanem az első karácsony óta – szabadon így fogalmaznom – *megjelent a jóságos, az ember-szerető Isten*. Ugye, csodálkozunk ezen, mert Istent általában „Jó-isten”-nek szoktuk mondogatni, és már el sem tudjuk képzelni, hogy Jézus születése előtt szörnyűséges istenekről rettegetek az emberek. A démon-isteneket félték, reszkettek. Akik ismerik a dél-amerikai inkák vagy a közép-amerikai toltékok, aztékok kultúráját, tudják, hogy papjaik tűz- és százezer élő ember szívét tépték ki áldozatbemutatóként – oltáraik még ma is feketék az embervértől. A dobogó emberszíveket vágják ki és mutatták fel, mert úgy gondolták, hogy csak így lehet tisztelni az istenséget. Még a nagyon tudós görög nép is, aki bennünket, európaiakat megtanított gondolkodni, olyan isteneket képzelt el magának, akik egyáltalán nem törődnek a világgal.

Azután jött a nagy görög filozófus, Platón, aki azt állította, hogy az Isten nem más, mint végső idea, gondolat, végső eszme. De egy gondolatnak, eszmének, akármilyen nemes, nincs szíve: lehet rajta elmélkedni, meditálni, lehet tovább gondolni, több eszmét, ideát kipréselni a nagy, végső ideából – de az ilyen „isten” nem él, ez csupán a filozófusok képzelet-istene.

Jézus születése óta magától Jézustól tudjuk, hogy kicsoda az Isten. Pál apostol is Jézustól tudja, amikor leírja – és azt hiszem, a karácsonyt ennél klasszikusabban egy mondatban még nem foglalták össze: *„Megjelent üdvözítő Istenünk jósága és emberszeretete”* (Tit 3,4).

Jézus Krisztus volt az első, Aki ezen a bolygón úgy beszélt Istentől, ahogy előtte soha senki. Azt mondta Róla: *Ő mindenkinél jobban szeret!* – És hogy igazán megértsük, a tékozló fiú történetében megmutatta Őt nekünk, mint Igazi Édesatyát: azt a gyermekét, aki tékozol, hazavárja, nem szidja, magához öleli, gyúrót húz az ujjára, megbocsát neki; azt, aki otthon morgolódik, békítgeti – ilyen az Isten!

Az evangéliumok evangéliumában Jézus tündöklő, csodálatos módon mondja el egy éjjel az öreg Nikodémusnak – az Újszövetség lényege van benne ebben az egy mondatban: *„Úgy szerette Isten a világot – igen, úgy szerette –, hogy az Ő egyszülött Fiát adta, hogy aki hiszen Őbenne, el ne vesszen – se bánatában, keserűségében, se depressziójában, se gyá-*

szában el ne vesszen –, *hanem örök élete legyen – túl életen, halálon”* (Jn 3,16).

Tehát ez az első nagy üzenet, hogy karácsony óta tudja a világ, hogy az Isten nem démon, Neki nem kellene kitépett szívek s nem kellene reszkető emberek. Isten lényege – még ha nem is értjük sokszor, ha meg is sebez, meg is próbál –, *az aqapé, a szeretet*. A Jézusban megjelent szeretet.

Másodszor, karácsony óta tudjuk, hogyan kell Istent helyesen szeretni. De sokféleképpen próbálták tisztelni az Istent! Mennyi könyvvel, bölcseséggel, fejtöréssel, okoskodással, mennyi áldozattal, önkínzással és így tovább! És jön Valaki, Isten Lénye, Isten megtestesítője, Aki minden értéket, minden parancsot, ami csak az Ószövetségbe belefér, egyetlen parancsotba foglal össze: *„Szeresd a te Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes erőd-ből”*, értelemmel, érzellemmel, akaratral, egész lényeddel! Ez az igazi istentisztelet, és Jézus ezt nemcsak tanította, hanem harminchárom éven keresztül, egész Lényével be is mutatta. Ami ezen felül van, az nagyon tiszteletreméltó liturgia, rítus, kedves, szép, ilyen vagy olyan megrendezett istentisztelet, de ha csak annyi, akkor az bizony csupán *vasárnapolás*. Isten igazi tiszteletét Jézus egy életen át, szüntelen nemcsak tanította, hanem élte: *Szeresd az Atyát, az Abbát!* Albert Schweitzer így fogalmazta meg, számára a szeretet azt jelenti: *Rendelkezéssedre állok, Istenem, és rendelkezéssedre állok, embertársam*.

És el is érkezünk a harmadik gondolathoz: Jézus Krisztus születése és az első karácsony óta tudjuk, hogy *az ember Istent csak a másik emberen keresztül tudja viszonz szeretni*. Isten szeretett előbb, mi csak megpróbálhatjuk viszonzni. Viszonz szeretni csak úgy tudom, hogy rajtam keresztül szeretem viszont, te pedig rajtam keresztül.

Egyik nagybátyám, aki végigharcolta az első világháborút valahol a Kárpátokban, mesélte, hogy karácsony reggelén óriási papírokon meg lepedőkön – akkor még lövészárkokból harcoltak, párszáz méterre voltak az ellenségtől – kiírták az oroszok is meg a magyarok is: *„Ma nem lövünk”*. Egy napig nem lövünk.

Bizony, a fenti hármastól nélkül a karácsony nem más, csupán egy nap fegyverszünet. Megpróbáljuk beigazítani az arcunkat: Ezt a rokont utálom ugyan, de most mosolygok rá. Ma egy kicsit megjártsom magam, mégiscsak karácsony van, kedvesnek kell lenni. Kedden már utálhatom tovább. De a karácsony fegyverszünet; letesszük a fegyvert, megjártsuk a szeretetet, hiszen a szeretet ünnepe van. Huszonnégy óráig, egy napig nem lövünk, nem haragszunk, nem csipelődünk, ma egy kicsit fékre fogjuk a nyelvünket, ma nem kritizáljuk sem a kosztot, sem mást, ma szeretjük egymást. Egy napig! – Ha csak ennyi a karácsony, úgy fekszünk le a szenteste után, hogy „Istenem, valami hiányzott”. Mi hiányzott? A lényeg!

Nem tudom, milyen volt vagy lesz a karácsonyod. De az életünk igazán akkor karácsonyos élet, amikor nem egy napba, nem néhány órába sűrítjük bele, hanem áthatja egész életünket, mind a 365 napunkat; akkor igaz, ha tudatosan, vagy talán nem is egészen tudatosan ott él a szívünk mélyén: az Isten szeretet! Isten az Ő egyszülött Fiát adta, hogy megtanuljunk Tőle viszonz szeretni Istent embertársainkon keresztül – és ez a szeretet ne egy gyertyagyújtásig tartson csupán.

(Dr. Gyököcssy Endre református lelkipásztor 25 évvel ezelőtt, 1997. november 20-án, 84 éves korában hunyt el.)

**Árnyék mögött – fény ragyog,
Nagyobb mögött – még nagyobb,
Amire nézek – az vagyok.**

Gyököcssy Endre

„Ekkor farizeusok mentek hozzá, hogy kísértsék őt, és megkérdezték tőle: Szabad-e az embernek bármilyen okból elbocsátania a feleségét? Ő pedig így válaszolt: Nem olvastátok-e, hogy a Teremtő kezdettől fogva férfit és nőt teremtette őket? És ezt mondta Isten: „Ezért hagyja el a férfi apját és anyját, ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testé.” Úgyhogy már nem két test, hanem egy. Amit tehát Isten egybekötött, azt ember el ne válassa!” (Mt 19,3-6)

Czibere Károly

A házasságról az Ige fényében

1. Miért kell a házasságról beszélni?

Számos gyülekezeti taggal, presbiterrel, lelkipásztorral beszélgetve kezd kirajzolódni előttem, hogy mennyi alapvető tanításbeli fogyatékkal is rendelkezünk mi keresztyének, és hogy ennek (a magyarázat és az értés) hiánya milyen drámai hatással van a családokra. Sok panaszt hallgatok apákról, anyákról, hűtlen gyermekekről, me-nyekről és unokákról. Óriási drámák zajlanak ma a családokban a meg nem értettségtől kezdve a kommunikációképtelenségen keresztül a hűtlenségig. Nem csak a családok széteséséről beszélek, hanem az azt megelőző lelki folyamatokról, az eltávolodásról, meghidegült kapcsolatokról. És amikor a beszélgetésben elmondom egy-két alapvető bibliai tanítást, teljes a rácsodálkozás, még régi református családokban is.

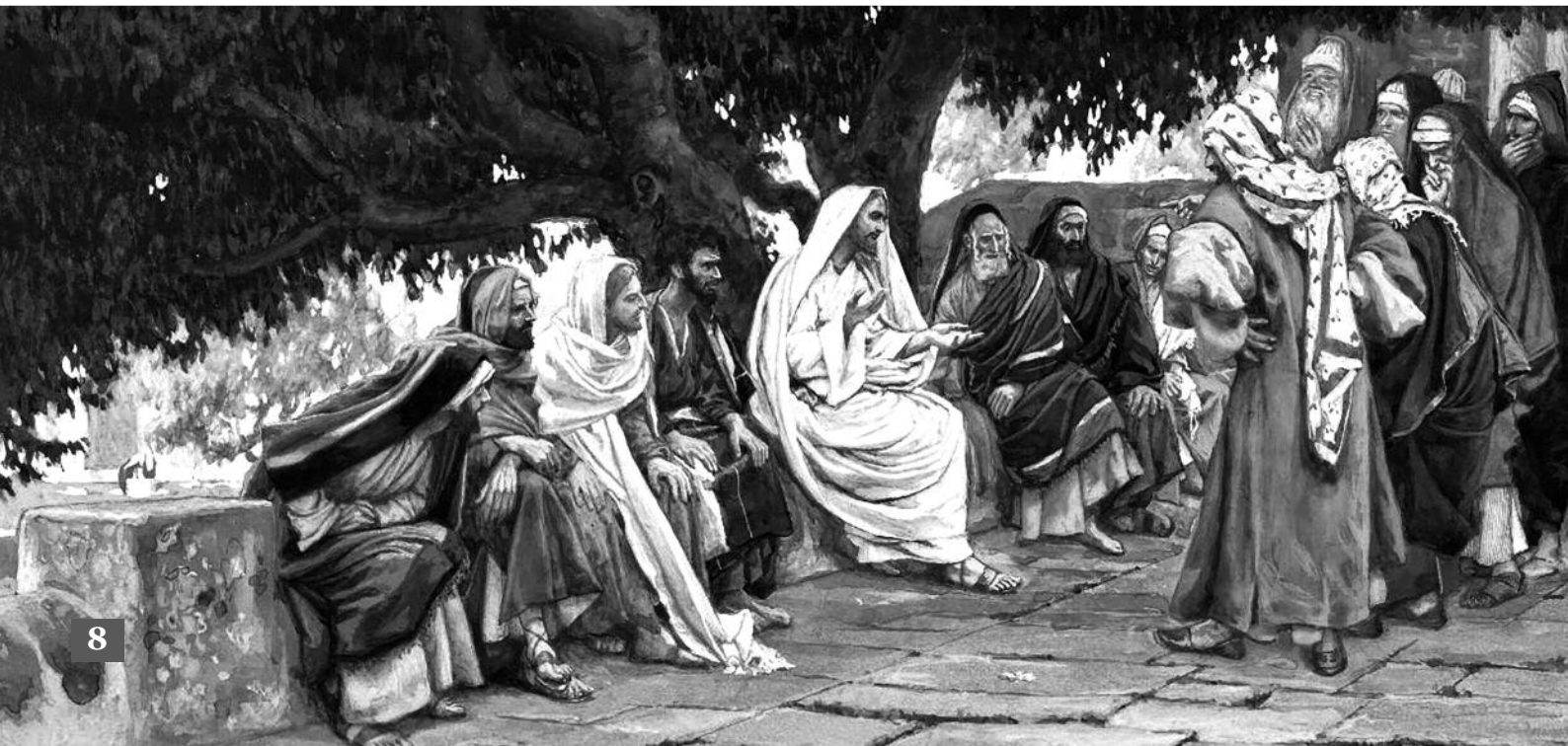
A reformáció pontosan így kezdődött: Luther Bibliája kinyílt, és ő elképedt azon, hogy mennyire más áll az Igében, mint amit ő tanított. Ma a keresztyén családok életében is ilyen reformációra van szükség: a szemek és értelmek megnyílására, hogy sokszor mennyire más áll az Igében, mint ahogy mi élünk.

Sajnos, ma rengeteg keresztyén család szenved attól, hogy a prédikáció sokszor csak Krisztus mondataiig viszi el a hallgatót, de nagyon kevés eligazítást ad arról, hogy azokat miképpen kell megélnünk a mindennapokban, odaélnünk a családjunk és embertársaink elé. Azt sokszor halljuk egy-egy istentiszteleten, hogy „mit?” kell tennem, de arról jóval kevesebbet, hogy „hogyan?” kell tennem.

2. A család alapjai a teremtésben gyökereznek

„Akkor ezt mondta Isten: Alkossunk embert a képmásunkra, hozzánk hasonlóvá: uralkodjék a tenger halain, az ég madarain, a jászágokon, az összes vadállaton és az összes csúszómászon, ami a földön csúszik-mászik. Megteremtette Isten az embert a maga képmására, Isten képmására teremtette, férfit és nőt teremtette őket. Azután megáldotta őket Isten, és ezt mondta nekik Isten: Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be a földet, és hajtsátok uralmatok alá! Uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain és a szárazföldön mozgó minden élőlényen!” (1Móz 1,26-28)

A férfi és a nő is Isten képmására lettek teremtve. Ez annyira fontos, hogy az ige egymás után négyszer mondja el. Mit jelent ez? Azt, hogy az ember egy isteni terv eredménye, nem állat, és nem állatoktól származik. Az ember lényegét nem lehet DNS-ekben, kromoszómákban, anatómiában megragadni. Isten ugyanis transzcendensnek teremtette az embert: „Szépen megalkotott mindent a maga idejében, az örökkévalóságot is az emberi értelem elé tárta, de az ember mégsem tudja felfogni Isten alkotásait elejétől a végéig, amelyeket megalkotott.” (Prédikátor 3,11)

Az Isten képmására teremtés azt jelenti, hogy Ő általa előre eltervezett, megalkotott egyedi teremtmények vagyunk: személyek, akik személyiséggel rendelkezünk. Öntudatunk van, míg az állatoknak csak ösztönei. És ami a legfontosabb, csak az ember tud kommunikálni Istennel, ő képes dicsőíteni, szentnek lenni, Istennek engedelmeskedni.

Az ember a teremtés királya, koronája; nem egy a teremtmények közül. Az ember az Isten által teremtett világ sáfára, gondnoka, megbízottja.

Isten férfivá és nővé teremtette az embert. „Nem jó az embernek egyedül lenni, alkotok hozzáillő segítőtársat.” (1Móz 2,18) Ez azt jelenti, hogy Isten előtt a férfi és a nő egyenlő. Ettől teljesen különböző kérdés a házasságban betöltött szerepük, a felelősségük, a megbízatásuk.

Amikor majd azt olvassuk, hogy a család feje a férfi, az nem azt jelenti, hogy a nő kevésbé értékes. Aki úgy gondolkodik, hogy a férfi a fej, ezért a nő másodrangú, az bibliaellenesen gondolkodik, sőt vétkezik a Szentháromság Isten ellen. Mert a Fiú engedelmeskedett az Atyának. A Fiú alávetette a maga akaratát az Atya akaratának. És emiatt a Fiú kevésbé értékes? Másodrangú? Nem, az Írás szerint az Atya és a Fiú egyek és egyenlők. Ugyanígy én és a feleségem Isten előtt egyek és egyenlők vagyunk. De a családban különböző feladatunk van.

A feministák pontosan itt támadják a nőket és a családokat: azt mondják, hogy csak akkor vagyunk egyenlők, ha ugyanaz a feladatunk, a szerepünk. Megbélyegzik azokat, akik szerint a férfinak és a nőnek különböző a szerepe. Azzal vádolnak bennünket, hogy a nőket másodrangúvá fokozzuk le ezzel.

3. Mít is jelent a keresztyén család, amelynek élete az Igén alapszik?

„Mert őt választottam ki arra, hogy megparancsolja maga után fiainak és háza népének is, hogy őrizték meg az Úr útját, cselekedjenek az igazságnak és jognak megfelelően, hogy az Úr is beteljesítse, amit megígért Ábrahámnak.” (1Móz 18,19)

Isten nem arra választotta ki Ábrahámot, hogy egyházat alapítson vagy népeket térítsen, hanem hogy a családjával törődjön. Hogy tanítsa házanépét. Vajon a mi családjaink teljesítik-e ezt a parancsot? Ma is ez a legfontosabb szolgálata egy férfinak: hogy tanítsa házanépét.

A férfinak sokféle szolgálata van: a családban, a gyülekezetben, a munkahelyén. És ezek között sokszor őrlődik. A keresztyén családokat nagyon foglalkoztatja a kérdés: hogyan menekülhetek ebből az őrlődésből? Sok férfi küzd azzal, hogy dolgozzon is, de jusson ideje a feleségére és a családjára is. Sokaknak folyamatos konfliktus az élet, mert fontos a munka és a megélhetés, de alig egy óra jut a gyerekekre, akik így apa nélkül nőnek fel. De az ige szól (19. Zsoltár): „az Úr törvénye tökéletes”. Isten nem rendel olyan kötelességeket, amelyek teljesítése egymással súlyos konfliktusokban állnak.

Isten nem csak a szolgálatokat határozta meg, hanem azok teljesítésének a sorrendjét is.

Első felelősség: a Krisztussal való közösség. Minden nap ígét olvasni, imádkozni, igyekezni a megszentelődésben való előrejutásra. Tanulni és továbbadni a tanultakat. Odaélni Krisztust a családom és az ismerőseim elé.

Második felelősség: a feleség. A megszentelődés a feleségemmel kezdődik, a legnehezebb szolgálattal. Nem vagyok egy test senkivel, csak egyetlenegy emberrel. Ő a legfontosabb szolgálat az életemben. Nem tudom átugrani, nem fontosabb a gyermekem vagy a szüleim vagy a gyülekezetem.

Jézus mondja: „A teremtés kezdete óta Isten férfivá és nővé teremtette az embert. Ezért a férfi elhagyja apját és anyját, ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testté, úgyhogy ők többé már nem két test, hanem egy.” (Mk 10,6-7) A Biblia senki mással kapcsolatban

nem mondja, hogy „lesznek ketten egy testté”. Sem a szüleimmel, sem a gyermekeimmel kapcsolatban. Kizárólag a feleségemről írja ezt.

Harmadik felelősség: a gyermekek. A gyermekek Isten tulajdonai, és Ő a szülőkre bízta a gyermekeket, hogy neveljék, gondozzák, segítsék és tanítsák a megtérésre és a Krisztusban való növekedésben.

A felelősségek sorrendje azt jelenti, hogy nem lehet ezeket a felelősségi köröket átugrani és egymással kijátszani. Számos lelkeszt láttam, aki a gyülekezeti munka lázában elhanyagolta a családját. Olyan nincs, hogy „bár elhanyagolom a férjemet, de azért még jó anya vagyok”. Nem lehet jó anya az, aki elhanyagolja a férjét. Egy anya azzal teheti a legtöbbet a gyermekeiért, ha szereti és tiszteli a férjét. És nem vagyok jó apa, ha átugrom a feleségem iránti feladatomat, és a gyermekekkel foglalkozok kizárólag. Nem lehet jó pásztor a nyájnak, aki elhanyagolja a családját.

4. A házasság célja

Kiinduló pontunk a Róma 8,28: „Azt pedig tudjuk, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál, azoknak, akiket örök elhatározása szerint elhívott.” Mit jelent ez: „javukra szolgál”? Gazdagságot? Egészséget? Jólétet? Nem. A válasz a Róma 8,29-ben olvasható: „Mert akiket eleve kiválasztott, azokat eleve el is rendelte, hogy hasonlóká legyenek Fia képéhez, hogy ő sok testvér között legyen elsőszülött.”

Ez Isten célja az életteddel. Hogy fokozatosan átförmáljon az Ő Fia képére. Ez a Te célod is? Ez a legfőbb vágyad az életben? Tudod-e így látni Isten ajándékait és az általa adott próbákat, mint lehetőségeket és hívásokat arra, hogy Krisztushoz legyek hasonlónak?

A cél: „szenteltessék meg a te neved, jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod”. Az akaratom benne van Isten akaratában. „Uram! Ha úgy tudsz venni magadnak dicsőséget, hogy egészséges vagyok, legyek az, ha úgy, hogy beteg vagyok, akkor úgy.” Ha így nézed az életet, akkor abban mindennek célja van és mindent örömmel fogadsz.

A házasságnak is ez a célja! Sokan küzdenek a házasságukban: „Nem ezt vártam. Nem hozzám való a feleségem. Nem elégíti ki a szükségemet. Én sem az övét. Nem illünk össze.” Ez nem biblikus hozzáállás. Ritkán ad Isten olyan párt, aki hasonló hozzád.

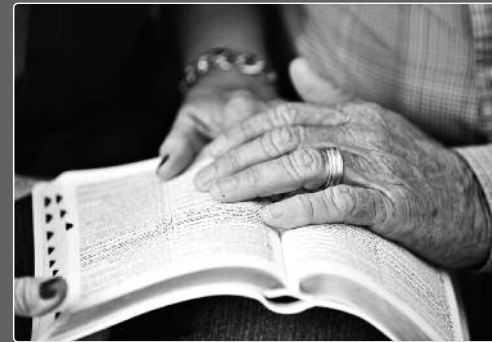
Miért? Isten utál? És azt szeretné, hogy szenvedj? Nem. A házasság célja nem az, hogy a feleségem egy kis mennyországot varázsoljon itt a földön azzal, hogy minden szükségemet kielégíti. A feleségem nem arra lett teremtve, hogy minden igényemet, szükségemet kielégítse. Csak Krisztus tudja kielégíteni a szükségemet! A családok azért esnek szét, mert olyan dolgot várunk a másiktól, amire nem lett teremtve. A házasság célja, hogy kiabrázoljuk benne Krisztust. Azért veszem el a feleségemet, mert Isten elhív, hogy tegyem le az életem a feleségemnek, az Ő leányának.

A cél: Jézus kiabrázolása. Mit jelent Jézus az életemben? Többek között a feltétel nélküli szeretetet. Tehát Isten nem olyan társat fog adni, aki minden feltételnek megfelel. Mert ha olyan társat adna, aki minden feltételnek megfelel, sosem tudod meg, milyen a feltétel nélküli szeretet, sosem tanulod meg, hogyan kell és lehet feltétel nélkül szeretni.

Meghalni. Letenni az életem a feleségemnek.

„Férfiak! Úgy szeressétek feleségeteket, ahogyan Krisztus is szeretete az egyházat, és önmagát adta érte.” (Ef 5,25)

„Bizony, bizony, mondom nektek: ha a földbe vetett búzaszem nem hal meg, egymaga marad; de ha meghal, sokszoros termést hoz.” (Jn 12,24)

Áldás, békesség!

Sokszor azt látjuk, a férj császárként jár-kele a családban, hisz ő a család feje. S ezzel milyen sokszor nyomorítja meg a családját! Megmondom, milyen férj vagy, ha látom a feleséged.

A férj a feje a családnak. De nem úgy, mint egy császár, hanem úgy, mint aki a végső döntésért való összes felelősséget viseli, de aki számára a feleség egyet nem értése nem egy zavaró vagy hátráltató tényező, hanem figyelmeztetés: „Állj! Beszéljük át! Imádkozzunk közösen!” Mennyivel másképp folynának le a konfliktusok!

A házasság célja: együtt növekedni Krisztusban a feleséggel. Igen, Isten meg tudja adni, hogy a feleségem tőlem függetlenül is növekedjen. De a cél nem ez, hanem az, hogy együtt olvassunk Bibliát, együtt imádkozzunk, együtt beszéljünk meg mindent, együtt növekedjünk. Ebben a férfi feladata a vezetés és a példamutatás.

Az asszonyok engedelmeskedjenek a férjüknek! Ez nem azt jelenti, hogy a férfi uralkodik a feleségén, hogy ő dönt mindenről stb. Hogyan néz ez ki a gyakorlatban?

A család nehéz döntés előtt áll. A férj a döntés előtt a legfőbb segítőtjéhez, a legfőbb támaszához, legfőbb tanácsadójához fordul: a feleségéhez. Ha egyetértenek, OK. Ha a feleség nem ért egyet, ez STOP-tábla, meg kell állni. Megbeszélés következik, imádkozás, beszélgetés. Egyetértés hiányában nem szabad dönteni, húzni kell az időt. Ha idő hiányában mégis meg kell hozni a döntést, és nincs egyetértés, akkor a férj dönt. Ha aztán igaza lett, nem döngetheti a mellét. Ahogy a feleség sem, ha neki lett igaza, hanem imádkoznia kell a férjéért, mert Isten előtt a férj fog elszámolni a döntéseikért.

Ebből érzékelhető, hogy Isten ugyan több és súlyosabb felelősséget helyezett a férfira, de ezért többet is vár el tőle. „Akinek sokat adtak, attól sokat kívánnak, és akire sokat bízta, attól többet kérnek számon.” (Lk 12,48) Különösen imádkozni kell azokért a férjekért, akik nem hívők – mert ők is számon lesznek kérve. Fontos, hogy mielőbb felébredjenek a kárhozatalba rohanó életükből.

„Ugyanígy, ti, asszonyok, engedelmeskedjétek férjeteeknek, hogy ha közülük egyesek nem engedelmeskednek az igének, feleségük magaviselete szavak nélkül is megnyerje őket, felfigyelve istenfélő és tiszta életetekre.” (1Pt 3,1-2)

A fenti ige nagyon érdekes. Miért? A feleségről ezt olvassuk: tisztelnie kell a férjét. A férjről ezt: szeretnie kell a feleségét. Miért? Nem lehet tisztelni a feleségünket vagy szeretni a férjünket? Nem erről szól. Mert Isten mindenkinek azt szánja, amire szüksége van: a férjnek nem arra van szüksége, hogy a felesége naponta elmondja neki, mennyire szereti, hanem arra, hogy tisztelje. Ha erős férjet akarsz, tiszteld, di-

csérd, becsüld meg! A feleségnek pedig arra van szüksége, hogy a férje szeresse. Folyamatosan meg kell erősítenünk a feleségünkben, hogy szeretjük.

Van, aki azt mondja: „Ez nem szükséges, úgyis tudja!” „Én nem vagyok ilyen érzelmes ember, hogy állandóan bizonygassam neki, hogy szeretem.” Ha így van, tarts bünbánatot! Ha a mai világban körülnézünk, nem lehet nem látni, mennyire kell a pozitív megerősítés a feleségünk számára. A mai világ, a mai kultúra azt mondja, hogy csak a bombanőbbe lehet beleszeretni. Ők érdemlik meg a szerelmet, a hódolatot, a rajongást. Az újság és a tv ezért van tele ilyen nőkkel. A mai kultúra csak akkor díjaz téged mint nőt, ha magas vagy, karcsú és gyönyörű. Az ilyeneknek jár elismerés. A feleségeink, családanyáink nézik ezeket a műsorokat, nézik ezeket a magazinokat, és összehasonlítják magukat a képen látható nőkkel. Pláne, amikor a férjük ilyen műsort néz a tv-ben, vagy ilyen lapokat böngész az interneten. S a feleség megkeseredik.

Kétkelkodik, hogy valóban szereted-e.

Amikor rosszul bánunk a feleségünkkel, vagy elhanyagoljuk, annak súlyos következményei vannak a lányainkra, mert ők a mi viselkedésünk alapján alakítják ki leendő férjük felé az elképzeléseiket.

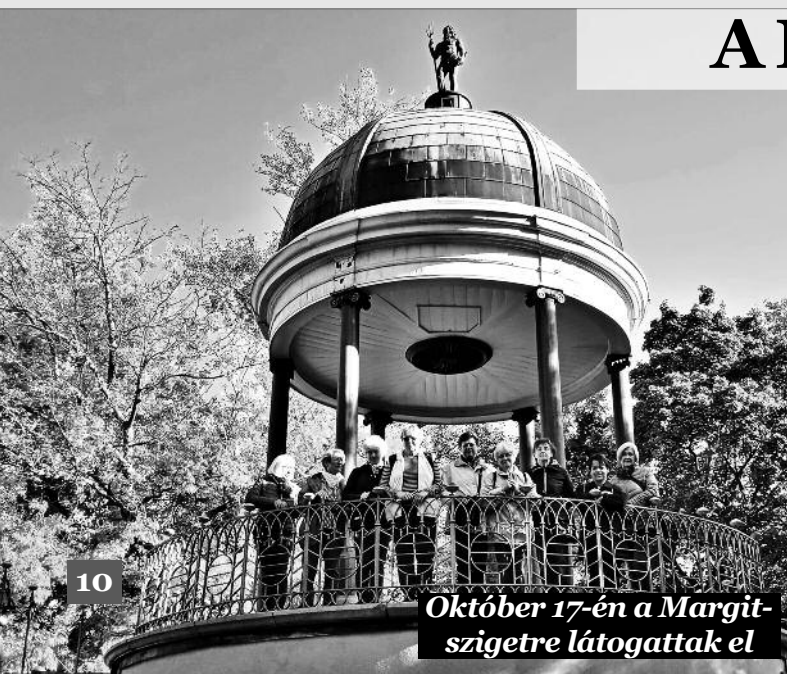
„Mert a maga testét soha senki nem gyűlölte, hanem táplálja és gondozza, ahogyan Krisztus is az egyházat” (Ef 5,29). Hányszor simogatsz meg érdekel nélkül a feleséged? Hogyan bánsz vele? Ha érdekel simogatsz meg, az olcsóvá teszi, leértékeli. Mikor ölelted meg utoljára?

A gyermekeid az alapján fognak házastársat választani, hogy hogyan bánsz a feleségeddel. Ha azt látja a lányod, hogy foglalkozol a feleségeddel, a lányodat meg sem tudják környékezni semmit sem érő fiúk: „Te még nem vagy férfi. Nézd meg apámat, ő férfi!”

Mai magyar társadalmunknak talán a legnagyobb problémája a család válsága, és ezért – sokszor tudtukon kívül – az emberek szomjaznak az ép, egészséges családokat. Vajon a házasságunkat látva az jut-e az emberek eszébe: „Nézzétek, éppen így szereti Krisztus az egyházát!” Úgy szerette, hogy önmagát adta érte! (Ef 5,25) És az jut-e az emberek eszébe: „Nézzétek, ahogy ez az apa szereti a gyermekeit! Úgy szereti Isten a gyermekeit!”

A jövő azoké a családoké, amelyekről süt a szenvedély: „szenteltessék meg a te neved”!

(Elhangzott 2022. október 10-én a Zsinati Hivatal hétkezdő áhítatán) ■

A Kiránduló kör túrái

November 26-án a pilisi Vaskapuhoz kirándultak

Isten trombitája

450 éve halt meg Méliusz Juhász Péter

magyarországi reformáció meghatározó alakja, kiemelkedő vezetője volt Méliusz Juhász Péter (1536. (?) – 1572. december 15.) református püspök, egyháztudós, író, botanikus.

A dunántúli Horhiban született, magyar köznemesi családban. A közeli nagyhírű tolnai iskolában tanult, mely a dunántúli török hódoltság magyarságának szellemi fellegvára volt. Itt tanított Szegedi Kis István, aki előbb tanára, majd életre szóló barátja volt. Olyan indításokat kapott a tolnai iskolában, melyek életére döntően kihatottak: a későbbi bibliafordító, hitvitázó és kánonszerkesztő szellemi fegyverzetét itt kezdte összegyűjteni.

Ezután a wittenbergi egyetem következett. Családi nevét még egyetemi évei előtt Méliusra görögösítette (Mélosz – görög szó, jelentése juh; latinus végződéssel: juhász). A wittenbergi egyetem anyakönyvébe 1556. október 25-én *Petrus Melius Ungarnus* néven jegyezték be. Rövid időn belül, 1557 tavaszától – alig 20 évesen – már ő volt az egyetem magyar bursa seniora. Méliusz itt a teológián kívül héber és görög nyelvet, jogi ismereteket tanult, valamint humanista természettudományi stúdiumokkal is foglalkozhatott. Anyanyelvén kívül még hat nyelven beszélt.

1558-ban a magyar protestánsok Méliusztól kértek segítséget az őket ért támadásokkal szemben. „Méliusz avégre hívatott vissza Wittenbergből, hogy a Szentháromságtagadók ellen küzdő hazának segítsége legyen” – írta 1585-ben Laskói Csókás Péter. Ettől az évtől kezdve református lelkész Debrecenben, ahol hamarosan a kálvinista tanok hirdetője.

Méliusz a kálvinizmust magyar vallássá kívánta tenni; a Kálvin-hitű reformátorok ennek dokumentálására magyar ruhában jártak. Kánonjában, az *Articuli Maiores*-ben az anyanyelven való éneklést írta elő. Méliusz Kálvint tartotta követendő példaképnek. Mennydörgő hangon prédikált a hallgatóság előtt, mint Kálvin. Lankadatlanul ragaszkodott a Bibliához és küzdött minden más tan hirdetője ellen, akárcsak Kálvin. Szigorúsága a hit dolgaiban nem tűrt megalkuvást. Mindent elvetett, ami elvonhatja a hívő figyelmét Istenről, a hirdetett Igéről, és ami a földi egyház dicsőségét és gazdagságát hirdeti.

1561-től a debreceni egyházvidék, 1562-től haláláig a tiszántúli református egyházkerület püspöke. Ő szervezte meg a magyarországi református egyházat, nagyarányú irodalmi tevékenységet fejtett ki, számos hitvitában vett részt. Részt vett az első magyar nyelvű, református szellemű hitvallás szerkesztésében (*Confessio Debereciensis* – 1561). Programszerű prédikációi a kor hitvitázó irodalmának meghatározó művei, a kálvinizmus helyzetét próbálta megerősíteni bennük a lutheránusokkal és az unitáriusokkal szemben. Az első magyar református imakönyv és énekeskönyv közzétételével, valamint Kálvin kátéjának lefordításával a gyülekezetépítést szolgálta.

Ő hívta egybe 1567. február 24-26-ra azt a debreceni zsinatot, amely az első magyar református zsinatunk lett. Ezen fogadták el Méliusz 74 cikkelyből álló egyházi törvényeit, amely a római katolikus vallás ellenében tette le a református alkotmányosság alapjait, és amelyek „az egyházi közigazgatás fenntartására s a keresztyén életnek az összes rendekben szükséges szabályozására” irányultak. (A debreceni helvét hitvallás szerint a templomokban nem volt helye a képeknek és szobroknak, az

úrvacsorát kenyérrel és borral kellett kiszolgáltatni; eltörölték a papi rendet, mint szentséget, a papi nőtleniséget; az istentisztelet nyelve teljes egészében magyar lett; az egyházkormányzat élén az egyháztanács állt). A 74. cikkely utáni záradékban pedig ki-mondták a II. Helvét Hitvallás elfogadását is.

Méliusz fogalmazta meg az első magyar református ágendát (istentiszteleti liturgikus könyvet). Kísérletet tett továbbá a teljes Biblia lefordítására, néhány öszövétségi könyv és az Újszövetség meg is jelent, ám ez utóbbi példányai azóta elkallódtak. Megalkotta az első magyar nyelvű tudományos igényű orvos-botanikai művet (az első magyar természettudományos könyvet), a Herbariumot; ez a gyógynövényekről szóló munkája halála után, 1578-ban látott napvilágot. Kiemelkedő jelentőségét az adja, hogy több mint 200 évvel Linné születése előtt megkísérelte a botanikai és a gyógyászati ismeretek szintézisét.

Hamar felismerte a könyvnyomtatásban rejlő hatalmas lehetőséget, így fontos szerepet játszott a magyar nyelvű könyvkultúra kibontakozásában is. 1560-ban befogadta Debrecenbe a Kassáról az ellenreformáció üldözése elől menekülő jeles nyomdász és prédikátort, Huszár Gált, aki Méliusz nyolc művét rendezte sajtó alá. Első kiadványa „*A Szent Pal apostal levelenec mellyet a colossabelieknek irt predicacio szerent valo magyarazt্যা*” (1561) című prédikációs kötete volt. A Debrecen-egervölgyi Hitvallást (*Confessio Catholica*) azonban már nem Huszár Gál fejezte be, mert a közismerten nehéz természetű „Péter pápával” csúnyán összeveszett, és elhagyta Debrecen-t. A Révkomáromba távozó nyomdász itt hagyott felszereléséből állandósult a mindmáig létező városi (ma Alföldi) nyomda Debrecenben.

Méliusz Juhász Péter 1572-ben, mindössze 36 éves korában halt meg Debrecenben egy rejtélyes betegség következtében. A nagyhatású prédikátor kora egyik legkiválóbb szónoka és a magyar irodalmi nyelv ápolója így vallott küldetéséről: „*Isten látja, nem lehetek néma eb: trombita, kiáltó szó vagyok, nem magamtul, de Istenéből szólok.*” Láthatjuk, nem véletlenül adta Tóth-Máthé Miklós Méliusz Juhász Péter, „a magyar Kálvin” életéről szóló regényének az „*Isten trombitája*” címet. ■

Felszentelték a csobánkai református gyülekezet imaházát. Az Élő Kövek Lelki Ház idővel gyülekezeti csoportok számára is elvonulásra alkalmas szálláshellyé válhat.

„Örüljetek az Úrban mindenkor, ismét mondom: örüljetek!” – a Filippiekhez írt levél 4. részének 4. verse alapján hirdette az ígét **Somogyi Péter** dunamelléki főjegyző a csobánkai református imaházban tartott hálaadó istentiszteleten október 8-án, szombaton.

„Bár az apostol élete is azt tükrözi, milyen sokféle változás mehet végbe a hívő ember életében, van, ami változatlanul fontos számára: lehet és szükséges is örülni – minden körülmény között. Erre hív Isten Szentlelke most minket.” Az igehirdető felhívta a figyelmet annak fontosságára is, hogy az Isten iránti buzgóság és a helyes istenismeret jó, ha együtt járnak, hogy „ne csak sokat tudjunk és keveset éljünk meg”, vagy fordítva. A keresztyénség az értelem megújulása, ugyanakkor annak a megtapasztalása is, amit az igazság felszabadító ereje jelent – tette hozzá. A csobánkai gyülekezethez szólva azt

mondta: „akkor tudunk másokat megnyerni Krisztusnak, ha a szabadítás öröme a miénk, ha ez látható rajtunk, ez érezhető a közeliünkben.”

Nyilas Zoltán lelkipásztor, északpesti esperes beszámolt az elvégzett munkáról. Már a kilencvenes években is készített tervek egy lelki ház megalapítására,

Nyilas Zoltán

amely régi vágya volt a csobánkai reformátusoknak. Az akkor tulajdonukban lévő telket eladni kényszerültek, így a befolyt összeget félretették. 2018-ban kapták a hírt, hogy a dunamelléki egyházkerület erre a célra elkülönített keretéből lelkigyakorlatos házat építhetnek a régi imaház helyén. A magas költségek miatt azonban mégis az ingatlanvásárlás mellett döntöttek. Kormányzati támogatással vásárolták meg a régi imaházzal egy utcában található Leikep-házat, egy csaknem 700 négyzetméteres épületet. Az imatermet az előző tulajdonos uszodájából alakították ki, így két-szerannyi embert tudnak fogadni, mint az előző imaházban. Az ingatlanban helyet kap-

Halász Árpád

Pap Lászlóné

tak a gyermekfoglalkozások számára kialakított helyiségek is, az emeleten pedig – amint lehetőségük nyílik rá – vendégszobákat szeretnének kialakítani. „A régi imaházunk egy parasztházban volt, az új, hetven férőhelyes imaház már tágasabb, levegősebb, nem dohos” – indokolta a döntést a gyülekezet lelkipásztor.

„Csobánkára jellemző a sziklakő, innen a név: Élő Kövek Lelki Ház. Szeretnénk egy harminc fős szállást kialakítani, ami inkább vendégház lenne, mivel a lelki tartalmat mindig az érkező közösség biztosítaná. Ebben a régióban hegyvidéken nincs ilyen típusú szálláshely, így nem elveszünk valakitől, hanem adnánk valakinek: rövid utazással kisebb csoportok itt tölthetnének egy-egy hétvégét.”

egy hétvégét.”

A Pomáz-Csobánkai Református Társ-egyházközség gyülekezeti évszázados testvéri kapcsolatot ápolnak, így a nagyobb református egyháztest is segítségére volt a kisebbnek az imaház átalakításában kétkezi munkával és adományokkal egyaránt. A csobánkai gyülekezet választói névjegyzékében hatvanan szerepelnek, vasárnaponként a járvány óta harmincöt az istentiszteletet látogatók átlag létszáma –

mondta érdeklődésünkre Nyilas Zoltán. Az imaházban bibliaórákat, imaórákat és korcsoportos gyermek-istentiszteleteket is tartanak, a legkisebbek emellett óvodai hittanoktatásban is részesülnek. Az épületben lelkesi hivatalt is kialakítottak, és beosztott lelképásztoruk is itt lakik családjával. „A közösség rendkívül önszerveződő, hónapokon keresztül hétvégeként itt dolgoztak: saját kezűleg végezték el a nyílászárók felújítását, a külső homlokzat, a belső árkádos rész, valamint a külső korlát festését, kiirtották az udvari bozótost, áthozták a szószerket, a harangot.”

A kedvezőbb adottságú imaházhoz 3000 négyzetméter kert tartozik, amelynek végében patak húzódik. A lankás udvar biztosításához itt támfal sem szükséges. Az idősebbek is könnyebben megközelíthetik, és a település életébe is új színt visz az épület – sorolta az esperes. „Tartottunk már ott orgonakoncertet és kamarazenekari koncertet is, így a település kulturális életének is részévé tudunk válni.”

A gyülekezet lelképásztora az ünnepi istentiszteleten név szerint is megköszönte a munkáját mindazoknak, akik részt vettek az imaház felújításában. Az ünnepelő gyülekezetet a jelen lévő lelképásztorok ígével köszöntötték, a lelki otthonról pedig Halász Árpád csobánkai főgondnok is bizonyosságot tett. Az ünnepelő gyülekezetet köszöntötte annak ko-

rábbi lelképásztora, Pap Lászlóné is. Pásztor Edina, a Miniszterelnökség Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárságának főosztályvezetője tolmácsolta Soltész Miklós államtitkár, valamint a pátyi református gyülekezet köszöntését is.

Veres Sándor dunamelléki főgondnok köszöntőjében elmondta: Dunamelléken az elmúlt négy évben mintegy 180 építkezés zajlott: 14 új templom, 18 gyülekezeti ház, valamint 22 parókia épült, továbbá számos épületfelújításra és -átalakításra is sor került. Emlékeztetett arra is, hogy „a megérkezés magában hordozza az elindulás lehetőségét is: Isten mindig azért ad valamit, hogy valami nagyobbra előkészítsen.” Isten azért adott kibővített hajlékot a csobánkai reformátusoknak is, hogy minél többen legyenek tagjai a közösségnek, és hordozói az örömhírnék – tette hozzá.

Az Élő Kövek Lelki Ház munkálatait Magyarország Kormánya 250 millió forinttal, a Dunamelléki Református Egyházkerület 10 és fél millió forinttal, a társegyházköztség tagjai 6,1 millió forinttal, Csobánka Község Német Nemzetiségi Önkormányzata pedig 150 ezer forinttal támogatta.

Jakus Ágnes
(parokia.hu – Ez történt – 2022. október 10.)

A Lélek őrei Látogatás a leányfalui Ravasz László Emlékházban

Október 21-én reggel néhányan gyülekezetünkől Nyilas Zoltán esperes úr vezetésével és kedves feleségével felkerekedtünk, hogy eljussunk Leányfalura, a Ravasz László Emlékházba. A Lélekőrök című tárlat vezetője Szabóné Tegzes Orsolya, Ravasz László dédunokája volt. Öröm volt számomra, hogy a kiállítás létrehozásában fia, Bence is részt vett, aki valamikor Csobánkán óvodásom volt (most 22 éves).

A tárlatvezetés során megismerhettünk olyan Lélekőr személyeket, akik valamilyen formában hatással voltak a Leányfalun élők mindennapjaira. Hallottunk Dr. Katona Sándorról, Leányfalunóm. katolikus papjáról (Tiszi bácsiról), aki Pusztasándor néven papköltő is volt, Kölley György katolikus plébánosról, a Gulágot is megjárta cserkészvezetőről és a Filadelfia-diakonisszázról...

Ravasz László püspökünknek egy egész szoba, a „kocka” volt szentelve az emeleten látottak mellett. Kedves emlék volt a kalapjával kapcsolatos, Gyökössy Bandi bácsi által felleleveníttet eset, aki a halála előtti napon volt nála. „Kérem a

kalapom, mert megyek”-teológusként sokszor tolongtak, hogy ki legyen az, aki odaadhatja Ravasz László püspök úr kalapját.

Belehallgathattunk prédikációiba is abban a szobácskában, amely a prédikációival volt kitépítve. A „kocka”-szobában a palástját is megtekinthettük. A tárlatvezetőtől megtudtuk, hogy a palástot egyik dédunokája fogja megkapni, aki református lelkész lesz. A kertben Ravasz László püspökünk egész alakos, nagyon élethű szobrát is megcsodálhattuk.

Orsolya nap lévén tárlatvezetőnknek elénekeltük a 134. Zsoltárunk 3. versét.

Érdemes volt elmenni, együtt lenni a testvérekkel, és többet megtudni arról az emberről, akinek „élete összefonódik a magyar történelemmel, annak minden dicsőségével és tragédiájával, személyében a múlt század reformátusságának a sorsa összegződik... Százévente egyszer születik olyan ajándéka Istennek, mint Ravasz László” (Dr. Szabó István).
SDG

Benedek Julianna

De áldott az a férfi, aki az ÚRban bíz, akinek az ÚR a bizodalma. Mert olyan lesz, mint a víz mellé ültetett fa, amely a folyóig ereszti gyökereit. Nincs mitől félnie, ha eljön a hőség, lombja üde zöld marad. Száraz esztendőben sem kell aggódnia, szüntelenül termi gyümölcsét. (Jeremiás 17,7-8)

A Biblia növényei

Fráter Erzsébet botanikus előadása

1. rész

Milyen növényből készülhetett Jézus töviskoronája, vagy milyen fából Noé bárkája? Mi a mirhás bor, és mi az a mustkolbász? Mi köze van a papirusznak a Bibliához? Ilyen és ehhez hasonló kérdések megválaszolásával folytatódott a „Teológiai esték” sorozat, melynek őszi első előadását FRÁTER ERZSÉBET botanikus, az MTA Ökológiai Kutatóközpont Ökológiai és Botanikai Intézetéhez tartozó Vácrátóti Nemzeti Botanikus Kert kurátora tartotta október 19-én a pomázi gyülekezeti házban „A Biblia növényei” címmel. Az előadás legérdekesebb részleteit osztjuk meg most a testvérekkel.

A Biblia a legtöbb nyelvre lefordított és a legtöbbet olvasott könyv, de nem természetismereti könyv. A Biblia Isten üzenete, melynek középpontjában Isten, az Ő megmentő kegyelme, szabadítása – Jézus Krisztus áll.

Amikor a Biblia növényeiről beszélünk, képzeletben a Szentföldre kell utaznunk, ami jóval délebbre helyezkedik el, mint a Kárpát-medence. A Szentföld éghajlata mediterrán szubtrópusi éghajlat, ezért sok növény, ami ott megél, nálunk nem maradna meg, de azért a Biblia növényeinek jó része olyan kultúrnövény, amit mi magyarok is jól ismerünk. Például a Bibliában legtöbbet említett növények a gabonafélék. A gabonák és a kenyér körülbelül 650 helyen kerül említésre, de hogyha a pékműveleteket is beleszámoljuk, több mint ezer olyan hely van a Bibliában, ahol valamilyen szempontból erről a növényről olvasunk. A második helyen a szőlőkultúra és a bor áll, a harmadik az olajfa és az olaj. Ez a három nagy mezőgazdasági kultúrkör kirajzolja, mi volt a legfontosabb a bibliai időkben az emberek táplálkozásában.

Papirusz

A papirusz egy olyan trópusi vízinövény, amely 2-3 méter magasra nő, ennek vékony szárából készítették az egyiptomiak a papirusztekeresztet, amely egy könnyen kezelhető, jól tárolható írás alapanyag volt. A papirusztekereszt úgy készült, hogy a növény szárát meghámozták, majd a szivacsos belső fehér részét vékony csíkokra felszeletelték, és ezeket tetőcserépszerűen egymásra helyezve úgy összekalapálták, hogy összeragadjanak. Így tetszőleges hosszú tekeresztet lehetett készíteni.

Az egyiptomiak legfontosabb kiviteli cikke a nyers papirusztekereszt volt. A Földközi-tenger partvidékén, a mai Libanonhoz tartozó egyik föníciai kereskedelmi városban, Bübloszban volt az átrakóhely, onnét vitték tovább hajókkal más országokba. Ezért a görögök a papiruszból készült első könyvet, ami nem tekereszt volt, hanem egymás tetejére rakott papiruszlapokból állt – ez volt a könyv őse –, a város után bibliának nevezték el. A görög biblion szó egyes számban annyit jelent, hogy könyv, a többes száma: biblia. Tehát a Bibliát egy növényről nevezték el.

Az első bibliai szövegek valószínűleg papiruszra készültek, bár a Bibliában papirusz-

tekereskről keveset olvasunk. Említ papiruszból készített hajókat, de az egyik legfontosabb előfordulása Mózes történetében olvasható. A gyermek Mózes édesanyja egy szurokkal bekent kosárba fektette, majd kitette a Nílus partján a sás közé. A magyar fordításban ugyan az szerepel, hogy ez a kosár gyékényből készült, de az eredeti héber szó egy vízinövény általános megnevezése. Azt mondják az egyiptológusok, hogy valószínűleg a papirusz kergét használták kosárfonásra, tehát a mózeskosár is papiruszból készülhetett.

Bibliai gabonák

A Biblia legfontosabb növényei a gabonák, ugyanis a bibliai időkben a kenyér volt a fő táplálék. A bibliai gabonák, a búza, az árpa az emberiség legrégebbi kultúrnövényei közé tartoznak; őshazájuk a termékeny félholdban van, amelybe a Szentföld is beletartozik.

A búza és az árpa hosszú nemesítési folyamaton esett át. A búza egy igényes növény, nagy a fehérjetartalma, sok sikkért tartalmaz, ezért nagy keszített kenyeret lehet készíteni belőle. Az árpának kisebb a fehérjetartalma, ezért csak lepénykenyér süthető belőle. Az árpakenyér nehezebben emészthető, de éhínség idején, illetve a szegény emberek mindig ezt ették. Jézus kenyérszaporítási történetében a kisleány öt árpakenyér és két hal volt. Ez azt jelentette, hogy ez a kisleány egy szegény családnak lehetett a gyermeke.

A Biblia sokat ír a mezőgazdasági műveletekről is: szántás, vetés, aratás stb. A cséplést cséplőhengerrel vagy cséplőszánnal végezték. Utóbbi egy fából készített lap volt, amibe éles kvarcdarabokat szorítottak bele, és ezt húzták át a gabonán.

A kenyérnél még ősbibliai a kása. A régészek szerint az első kenyér gabonakásából készülhetett, amit forró kőre ráterítve sütöttek meg. Vannak különleges fogyasztási módok is, mint például amikor zsenge-zölden ették a gabonaszemeket. Jézus egyszer a tanítványával átment egy gabonaföldön, és a tanítványok közben csipegették a gabonát. A szemek nyilván még tejesek voltak, amikor még nincs beírva a gabona, de nekik ez megszokott dolog volt. Ezen kívül ették a gabonaszemeket pörköelve is, mint ahogy Ruth történetében is olvassuk. A gabonát gyors szalmatűzbe dobták, és amikor megpörkölődött a

Fráter Erzsébet

peyva, lemorzsolták a szemekről, és ezeket a megpirult gabonaszemeket fogyasztották. Ezt is a szegények ették, illetve azok, akik kint dolgoztak a földeken.

A Biblia sok helyen emlékezik meg a kenyérről, mely erősen kötődik a bibliai ünnepekhez is. Három nagy zarándok ünnep volt: a pészah (a mi húsvétunk), a hetek ünnepe (a pünkösd) és az őszi sátoros ünnep, a szukkot. Mind a három ünnep valamilyen mezőgazdasági művelethez kapcsolódik, de mégsem ez volt a fő üzenetük, hanem az Istennek való hálaadás. Az ünnepek az emberek szívét vitték Isten elé.

A húsvéti ünnepkörben (pészah) csak kovásztalan kenyeret volt szabad enni; kelesztett kenyeret csak pünkösdkor ettek. A kovásztalan lepénykenyeret mind a mai napig teljesen ősi módszerrel készítik. A földbe mélyített kemencét a pék reggel felforrósítja, és a kis tészta pogácsákat egy erőteljes mozdulattal odacsapja a kemence belső falához. A gyorsan megsült lepényeket egy hosszú villával vagy rúddal szedi ki a kemencéből. Valószínű, hogy a bibliai időkben is így készülhettek.

A Bibliában nem nagyon olvasunk pékségekről, jellemzően otthon készítették a kenyeret. Azért van ennek jelentősége, mert tudjuk, milyen sokat kellett dolgozniuk a férfiaknak, hogy a gabonából búza legyen, az asszonyokra pedig az otthoni kenyérből feladata hárult. A gabonát

Cséplőszán

először kézi malommal (örlőkövel) lisztte kellett törni. Egy óra alatt körülbelül 80 dkg lisztet lehetett őrölni. Ezért ha egy asszony a családjának nagyobb mennyiségű lepényt akart sütni, akkor legalább három órán keresztül kellett őrölnie, és utána jött a sütés. Amikor tehát az Úri imádságban azt mondjuk: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma”, gondoljunk arra, hogy abban az időben a férfiaknak és asszonyoknak mennyi veritékes munkát jelentett mindez. Ők tényleg nagyra tudták értékelni, hogy ha volt kenyér, és a termést nem ette meg a sáska, vagy nem verte el a jégeső, és volt erő, egészség, hogy el tudják készíteni mindennapi eledelüket. Ezért vették nagyon komolyan az Isten felé való hálaadást, ami az akkori emberek szívében mindig benne volt.

Szőlő

A Biblia leggyakoribb említésű növénye a szőlő, ami szintén egy nagyon ősi kultúrnövény. Két fő iránya van a nemesítésének: az egyik a zsidó-keresztény irány (akik elsősorban bort készítenek a szőlőből), a másik pedig az iszlám nemesítés iránya (akik nem isznak alkoholt, ők a csemegeszőlő nemesítésében kiválóak).

A szőlő felhasználása igen változatos. Használják gyógynövényként, például sebkezelésre (lásd az irgalmas szamaritánus történetét), erősítőként (Pál apostol is ajánlja Timótheusnak, hogy éljen egy kevés borral). Ezen kívül mai napig is készítenek belőle mustkolbászt. Ez úgy készül, hogy egy zsinórra diót, vagy más finom magvakat fűznek fel, és belemártogatják a sűrűre főzött mustba, ami aztán rászárad a magokra. Kedvelt és finom csemege, amit a Közel-Keleten és Közép-Ázsiában sokfelé árulnak.

Kenyérsütés

A Szentföldön – amely erre nagyon alkalmas volt – már az ókorban hatalmas területeken folyt a szőlőtermesztés. Erre szolgálnak bizonyítékul a régészeti ásatásokon feltárt kőbe vésett szőlőtaposó kádak. Innen is tudjuk, hogy a Szentföld nagyon gazdag volt szőlőültetvényekben.

A Bibliában sok helyen olvasunk a szőlőről, ami jelképes jelentéssel is bír. Minden olyan növényhez, ami fontos szerepet tölt be az emberi kultúrában, általában valami szimbólum is társul. Az Ószövetségben a szőlő magát a választott népet jelképezte. Ehhez kapcsolódik Jézus, amikor az Újszövetségben azt mondja: „Én vagyok a szőlőtő”. Azok, akik jól ismerték az Írásokat, ez a mondanivaló rögtön kibontakozott azzal, hogy Jézus magára alkalmazta a szőlő szimbólumát. A csodatételekben is olvasunk szőlőről, borról. János evangéliuma szerint Jézus első csodatétele egy kánai esküvőn történt, amikor a vizet borrá változtatta.

A bor mindennapi ital volt, a társadalom minden rétege fogyasztotta. Ennek egyszerűen az a magyarázata, hogy higiénikus víz nem volt könnyen elérhető. Nyár végére a víztárolók vize már kissé megposhadt, a források nem adtak friss vizet. Ezért a bort – ami alkoholtartalmánál fogva egy higiénikus ital –, vizezték, amit így a gyerekek is fogyaszthattak.

A bornak a Bibliában nagy jelentősége van. Jézusnak a golgotai vesztőhelyen a keresztre feszítés előtt mirhás bort kínáltak. A Károli-fordítás epés borról ír, mert ez egy nagyon keserű ital volt. Mirhát keverték a borba fájdalomcsillapító, kábító hatása miatt. Jézus nem fogadta el ezt az italt; Ő teljes tudatában, a szenvedés minden kínját, fájdalmát kiállva akarta az értünk vállalt áldozatát bemutatni.

Amikor Jézus már haldoklott a kereszten, egy másik italt is kínáltak neki: ecetet. Ez tulajdonképpen borecet, a római katonák szomjúságot enyhítő itala volt, amit latinul *poszkának* hívtak.

Gabonát kézimalommal őrölő asszonyok Jézus példázatában

Áldás, békesség!

Megecetesedett bort fűszerekkel feljavítottak, és mézzel, datolyával, fügével keverték össze. Ezt az italt Jézus elfogadta.

Különös jelentőséget kapott a bor az utolsó vacsorán is, amikor Jézus együtt költötte el a páskát tanítványaival. A bort és a kenyeret kiemelte a közönséges ételek közül, és magára vonatkoztatta. Tehát nekünk, amikor úrvacsorázunk, a bor is és a kenyér is Krisztus halálára emlékeztet, és a Szentlélek az, aki felemeli ezt a két úrvacsorai jegyet a számunkra, mi pedig mindig hálással emlékszünk Krisztus áldozatára.

Olajfa

A Biblia legsokoldalúbb növénye: az olajfa. Az ókori népek számára az olajfa minden része hasznos volt, de a terméséből kinyert olaj volt a legfontosabb felhasználási területe. Magának az olajbogyónak a fogyasztásáról nem tudunk, a bibliai időkben valószínűleg szinte kizárólag olívaolajat készítettek az olajbogyóból.

Az olívaolaj már az ókori Egyiptomban kultikus szerepet töltött be, a halotti balzsamozási eljárásoknak volt fontos összetevője; a görög-római kultúrkörben pedig a béke, a biztonság, a gazdagság jelképe volt az olajfa. Az olimpiákon a győzteseket olajjal dicsőítették és ünnepelték.

Első említése a Bibliában Nóéhoz kötődik, aki az özönvíz idején a bárkából egy galambot küldött ki, hogy lássa, vajon lepadt-e a víz a föld színéről, és amikor ismét kiengedte, estére megjött hozzá a galamb, és egy leszakított olajág volt a csőrében. Ebből tudta meg Nóé, hogy visszavonult a víz, és véget ért az özönvíz. A galamb, csőrében az olajággal azóta is a békét szimbolizálja, bár ennek a közismert jelképnek a világi jelentése egy kicsit eltorzítja az eredeti bibliai jelentést, mert a bibliai értelmezésben nem az emberek közötti békét jelképezi, hanem azt, hogy az Isten békét kötött az emberekkel.

Az olajfát mindenfelé természetették. Jeruzsálemben is nagy olajfa ültetvények voltak. A Jeruzsálemhez tartozó nagy olajfa ültetvényeket a Biblia Olajfák hegyeként említi, és ezen belül is volt egy kert, a Gecsemáné, amelynek neve azt jelenti: olajprés. Amikor Jézus a tanítványaival felment Jeruzsálembe, az utolsó éjszakán egy kis ösvényen átment az Olajfák hegyére. Akkor virágzott az olajfa. Ilyenkor az ültetvények tulajdonosai nem mentek oda, mert ebben az időben nincs semmi tennivaló az olajfákkal, így teljesen csendes, nyugalmas hely volt. Oda vonult vissza Jézus is a tanítványaival.

Az Olajfák hegyén fogta el Jézust a főpapoktól és a nép véneitől kiküldött katonai csapat, miután Júdás, Jézus árulója ezt a jelet adta nekik: „Akit megcsókolok, ő az, őt fogjátok el!”

És az Olajfák hegyéről történt Jézus mennybe-menetele is, ahogy Lukács az Apostolok Cselekedeteiben ezt megírta.

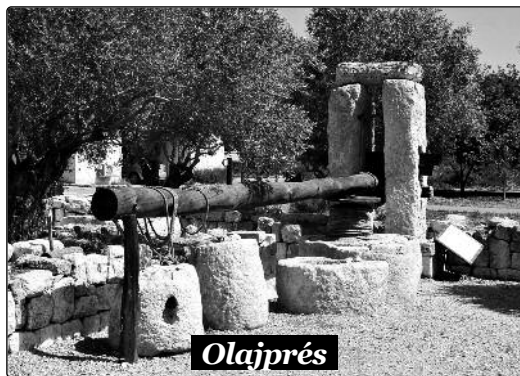
Füge

A Biblia legkedvesebb gyümölcse: a füge. A füge tulajdonképpen az első növény, amit a Biblia megemlít, hiszen Ádám és Éva ágyékkötője fügefalevélből készült. A füge botanikai szempontból is egy nagyon érdekes növény.

Korsó alakú virágzata van, melyben sok-sok apró kis virágból fejlődik ki a termés.

A füge egy nagyon szárazságtűrő növény, ami a Szentföldön fává nő, ezért a falvakban előszeretettel ültették kutak környékére, mert nagyon jó árnyékot adott. Jézus több példázatában szerepel a füge: pld. a terméketlen fügefafa, a jó fa, rossz fa stb. Csak az az ember él békességben, aki a kertjében vagy szőlőjében a fügefája alatt tud ülni. Ezért az Ószövetségben a fügefafa a békesség, a háború nélküli békés élet jelképe lett.

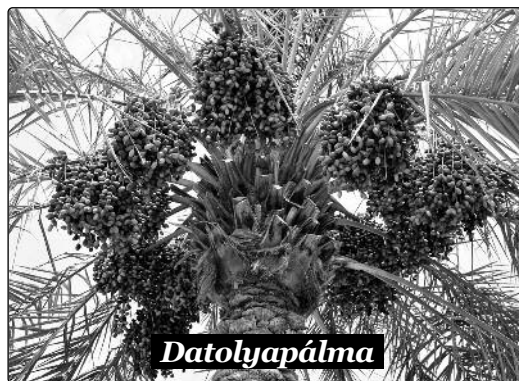

Pálma

A Biblia legnagyobb levelű növénye: a pálma. A bibliai pálma a datolyapálma. A datolyapálma sivatagok oázisában él, ott, ahol a gyökere a mélyben vizet talál. A Szentföldön sok olyan hely van, ahova ültették. Jerikót például a pálmák városának is nevezik, és Izraelben még ma is nagyban termesztik a datolyát a Jordán folyó vidékén. A pálmafa 20 méter magasra is megnő, és egy levele 7 méter hosszú is lehet. Nagy levelű növény, amelyen hatalmas fürtökben ér a datolya.

A datolyának mint gyümölcsnek azért van nagy jelentősége, mert a fügehez és a szőlőhöz hasonlóan nagyon jól aszalható. A bibliai időkben

nem tudták a gyümölcsöt tartósítani, nem volt hideg pince, nem tudtak befőttet készíteni vagy lekvárt főzni, a cukrot sem ismerték, tehát az aszalás kiemelkedő fontosságú volt a gyümölcsök tartósításában, és a datolya kifejezetten jól aszalható gyümölcs.

A sokféle felhasználási mód közül a mézet

szeretném kiemelni. A méz nemcsak az állati eredetű mézet jelenti, hanem a növényi eredetű mézet is. A datolyaméz úgy néz ki, mint nálunk a virágméz, üvegekben árulják. A Bibliában a méz lehet növényi és állati méz is, a szöveggörnyezet dönti el, hogy melyikről van szó. A sziklában talált méz állati eredetű. Azt mondják, hogy a tejjel és mézzel folyó föld, amit az Isten megígért népének, arra utal, hogy tejjel (vagyis állatokban) és mézzel (vagyis növényekben) gazdag földről van szó. Annak idején egyébként a méz volt az egyetlen édesítőszer.

A pálmához visszatérve, nagyon fontos bibliai jelkép: a pálmaág. A pálmaág tulajdonképpen a datolyapálma levele, amely még nincs kinyílván. A pálmalevél egy hosszú, ágyszerű hajtásban indul el, ezt használták mint a győzelem jelképét, ezzel üdvözölték a hősokeket. Az ókorban általános szimbólum volt: a győzelem, a feltámadás jele volt. Ezért írja János evangélista, hogy amikor a Messiás virágvasárnap szamárháton vonult be Jeruzsálembe, az ujjongó sokaság pálmaágakkal üdvözölte. A másik három evangélista lombos ágakat írt, de János valószínűleg azért említett pálmaágakat, mert ezzel a szimbólummal is azt akarta üzenni, hogy egy győztes királyt üdvözöltek az emberek. Aztán – tudjuk – nem telt el még egy hét sem, és nagypénteken már egészen máshogy gondolkodtak a Messiasról.

(Folytatjuk)
P.A.

Normálisan minden szépben, jóban és igazban, mert így lettünk teremtve. Isten természetét örököltük, rá hasonlítottunk. A teremtéskor Isten mindenben gyönyörködött, amit létrehozott, az édenkert valóban a gyönyörök kertje volt, ahol az ember minden érzéke az igazán jót tapasztalta meg. A festők, például Hieronymus Bosch megpróbálták ezt elképzelni, de jobb, ha Pál apostolra hallgatunk: „*Hanem, amint meg van írva: Amiket szem nem látott, fül nem hallott és embernek szíve meg se gondolt, amiket Isten készített az őt szeretőknak.*” (I.Kor. 2:9.) Akkor még nem hiányzott az érzékeinknek a borzongás, a bűnben és következményeiben való gyönyörködés. Ma sokan vélekednek úgy, hogy milyen unalmas lenne a világ, ha nem lenne benne rossz. Kell nekünk a rossz, hogy ne unatkozzunk?! (Persze ne minket érjen élesen a rossz, az annyira nem szórakoztató!)

A karácsonyi ünnepekort megelőzően több ünnep is van, melyek a halottakat és a halált teszik az ünneplés, szórakozás, gyönyörködés tárgyává. Az egyik, a 11. századi keresztény egyházban elterjedt halottak napja. (A 14. században tették hivatalossá.) Ekkor a „tisztítótűzben” lévő, még üdvösséget nem nyert hívekért történtek könyörgések, engesztelések. Mintha Isten híjával lenne a kegyelemnek és könyörületeségnek, és az embereknek kellene Őt jobb belátásra bírni. Ez teljességgel pogány elképzelés, beleillik abba a ténybe, hogy az ember azért gyárt saját isteneket magának, hogy ezek az istenek kiszolgálják őt. Ha az istenség vonakodna megadni azt, ami kell az embernek, akkor áldozatokkal (akár emberáldozattal) kell kiengesztelni. A világi ember így gondolkodik, ezért nem kell csodálkoznunk a jelen kor halottkultuszain sem. A tiszteletteljes megemlékezés a halottainkról természetesen az Isten felé érzett hála része, tudván, hogy semmi kapcsolat nincs tovább élők és holtak között, ők már egészen Isten fennhatósága alatt vannak.

A halloween ünnepe is pogány, okkult szokás. Többféle gyökere van (az egyik a kelta halálkultusz samhain nevű ünnepe), és sokféle formában gyakorolják ma, de tagadhatatlan, hogy a halál kultúrájához tartozik. Sajnos a gyerekeink gyorsan megszerették, mivel a töklámpás faragás és a maskarázás számukra csak játék, és nem sejtik ennek szellemi hátterét. A halottak szellemeivel való foglalkozás démonizálódáshoz vezethet. A sámánizmusnak, a magyarok ősvallásának is az a lényege, hogy az ősök szellemét megidézve elnyerjék azok jóindulatát, mert tőlük várták saját jólétüket. Az ember nagyképűen gúnyt űz a halálból, belenevet a képébe, mintha mi lennénk az erősebbek. Megtehetjük, hogy halotti jelképekbe öltözünk, zombiként ijesztgetjük egymást, demonstrálva, hogy lám nem történik semmi bajunk, a halál tehetetlen velünk szemben. Pedig félelmetes ellenség a

Hiben, miben gyönyörködünk?

halál, nem kellene a bajusztát tépkedni! Júdás levelének 9. versében ezt olvassuk: „*Pedig Mihály arkangyal, mikor az ördöggel vitatkozván Mózes teste felett vetélkedett, nem mert arra káromló ítéletet mondani, hanem azt mondá: Dorgáljon meg téged az Úr!*” Egyetlen helyen vagyunk védve a halállal szemben, Jézus Krisztus vére alatt. Minden más helyen a Halál a győztes! (Lásd a páska ünnep szereztetését.)

Sátáni esztétikája van a tetoválásoknak, démoni témájú ábrázolásoknak, képregényeknek, animációknak. Ezek is kívánatosak a fiataloknak, mert erőteljesek és vonzóak. A tetoválás lehet viszonylag ártalmatlan testdísz, de sokszor komoly elköteleződést rögzít a démoni világhoz. Sokan mágikus jelek által várnak védelmet betegségektől, egyéb ártalmaktól. Elterjedtek a horror filmek is, melyeket egyre fiatalabb korban néznek a gyerekek. Mesék helyett ezekben gyönyörködnek. A horror középpontjában a félelem áll. Célja az emberi félelemmel való játék, és nem célja az erkölcsi tanulság elérése. A horrorban a gonosz erőket nem ellensúlyozza a jó, a főhősök áldozatok, a történet végén nincs „happy end” (kinek a programja ez?), így a nézőben megmarad a feszültség.

Újra felteszem a kérdést: Kell nekünk a rossz, hogy ne unatkozzunk?! Mindezek azt az illúziót keltik, hogy az ember képes uralni ezt a kaotikus és veszélyes világot. A horrorfilmek által kívánjuk edzeni a bátorságunkat, hogy kemények, rettenthetetlenek legyünk, de csak neurotikusok leszünk.

A fiatalok öltözetén is gyakran látunk halál jelképeket. Azt közvetítik: mi pertuban vagyunk „Samuval”, mi az ő erejével bírunk. Gondoljunk azokra a rablókra, martalócokra, akik ilyen zászlók alatt osztották a halált a világban. Látszólag ők voltak az élet császárai, akik mindent megszereztek, amit csak akartak. Tudjuk, nincs áldás az ilyen életeken, mert a hívó embernek az Úr a győzelmi zászlója! Amikor az Egyiptomból szabadult zsidó nép Mózes vezetésével először csatázott ellenséggel, ezt olvassuk: „*És építé Mózes oltárt és nevezé nevét Jehova-Nisszi-nek*” (II.Móz. 17:15.) Ez azt jelenti, az Úr a mi győzelmi zászlónk, az ő nevében vonulunk a győztes csatába.

Ha Isten törvényeiben gyönyörködünk, akkor tőle lesz jutalmunk. „*Gyönyörködjél az Úrban, és megadja néked szíved kéréseit.*” (Zsoltár 37:4.) Mindannyian ahhoz hasonulunk, akiben gyönyörködünk. A bálványok imádói is (lelkiképpen) hasonlatosak lesznek isteneikhez. Könnyű nekünk azt mondani, hogy mi a Biblia Istenében gyönyörködünk, de gyönyörködünk-e a másik emberben is Krisztus munkájában?

Egyáltalán felfedezzük-e benne Krisztus arcát akkor is, ha még nem tökéletes? Ha nem a mi felekezetünk tagja? Ha éppen hitvitám van vele? Vagy ha olyan csapat tagja, amelyről rossz véleményem van? Sokszor tapasztalom, hogy arra használjuk a Biblia-ismeretünket és a bizonyosságainkat, hogy más keresztényekkel szembeszálljunk. Watchman Nee írja egy áhítatos könyvében: „Pedig ha a keresztények úgy jutnak el különböző úton-módon a teljesebb életre, hogy közben a középpontban Krisztus áll, tapasztalataikat és tanításait nem egymás ellen kellene bevetniük, hanem úgy tekinteni azokat, mint egymást kiegészítő és nem kizáró felismeréseket. Mert egy dolog biztos: minden Isten szemében értékes élményünk csak abból származhat, hogy már felfedeztük az Úr Jézus személyének és munkájának a jelentőségét. Ez aztán mások számára is biztos és döntő bizonyíték lesz.”

Gyönyörködünk hát Krisztus arcának minden apró vonásában a másik emberben is! Ha tudatosan figyelünk arra, hogy minden területen gyönyörködünk a jóban, szépen és igazban, akkor az Úrhoz kerülünk közelebb, Ő fog visszatükröződni a mi arcunkon is egyre teljesebben. Isten keze nyoma felfedezhető a természetben, az ember által létrehozott tárgyi világban, a társadalomban, a közösségekben, bennünk emberekben is. Minden tudásunk és képességünk Isten áldása rajtunk, de ha ezekkel nem Őt szolgáljuk, akkor elvesztünk. Viszont ha az érdeklődésünket elfordítjuk a gonosz munkájától (nem abban gyönyörködünk), akkor tudunk hasznosak lenni Isten munkájában. Csak amit Krisztus

végzett el bennünk, az lesz maradandó kincsünk a mennyben. „Továbbá, Atyámfiai, amik csak igazak, amik csak tisztességesek, amik csak igazságosak, amik csak tiszták, amik csak kedvesek, amik csak jó hírűek; ha van valami erény és ha van valami dicséret, ezekről gondolkodjatok.” (Filippi 4:8.)

Több bibliai szereplő van, akik megismerték koruk (okkult) tudományát, és közben hűek maradtak a saját hitükhöz, nem volt rájuk hatással az aktuális korszellem. Ilyen volt József, meg Dániel és barátai. A Sátán kínálta élvezeteket és titkok vonzóak, erőteljesek, kívánatosak. Csak az tud ellenállni, aki Isten hívásának enged, és megismeri, mennyivel vonzóbb, erőteljesebb és kívánatosabb Isten kegyelme, ereje, szeretete. A világ jelenleg is erősen befolyásol bennünket, hogy az ő értékrendjét kövessük. Egyre nagyobb kísértések érnek majd bennünket, de a mi Urunk kegyelme is egyre bőségesebb lesz. Bízunk benned, Urunk!

Haranginé Csuta Anna

Ha elzárják a gázcsapot, Magyarország tízmillió koldus országa lesz – közölte velem a nyáron egy közismert és köztiszteletben álló barátom. Járvány, szárazság, háború, félelemkeltés, nemcsak az anyországi magyarokat érinti, hanem minket is. Nem tudjuk, hogy a próbák közepében vagyunk, vagy már kifelé tartunk, de abban meg bizonyosodtunk, hogy az Úr velünk van a világ végezetéig. Megígérte, hogy nem hagy el, s betölti minden szükségünket. Igéje által arra készítet, hogy maradjunk az Igazságban, Jézus Krisztusban, és akkor még az utódainknak is biztosított lesz a mindennapi kenyere.

Anyák napja

Ebben a hitben kezdtük a 2022-es évet, s tekintettünk fel „Jézusra, a hit szerzőjére...” (Zsid 12,2). Nehéz időkből, megpróbáltatások éveiben még inkább szükségünk van arra, hogy mindennap feltekintsünk Rá, aki meg fog segíteni, s megáldja minden munkánkat. Visszatekintve a 2022-es esztendőbe, bizonyoságot tehetünk arról, hogy Ő nagyon szeret minket. Gazdagon megajándékozott lelkiekből, anyagiakban.

Februárban megtartottuk az ökumenikus imahetet. Vendég lelkipásztorok szolgáltak a gyülekezetünkben. Jó volt egymás hite által erősödni.

Virágvasárnap, hála Istennek sor kerülhetett a konfirmálásra. Népes sereg készült az alkalomra, hogy vallást tegyen hitéről és élékelje:

Sorsunk boldog vagy mostoha, Ez a szent hit lesz velünk!:/

El nem felejtjük - nem - soha, Mit tanít nagy Mesterünk!

Amit Jézussal vallunk: abban élünk és halunk!

Rád tekintünk, máshová nem: Isten úgy áldjon meg. Ámen

Májusban anyák napi ünnepélyt tartottunk. A gyermekek verssel, énekkel, virággal köszöntötték az édesanyákat.

Augusztusban megszerveztük a gyereketet. Gyülekezetünk lelkes ifjai segítettek ebben a munkában. Kirándulással kezdtünk. Meglátogattuk a kőrspataki szalmakalap múzeumot, ahol bizony-ságtétellel egybekötött bemutatót hallhatunk arról, hogy Istennek még a kis szalmaszálakkal is terve van. A gyerekek angyalt készítek szalmából, amit haza is hoztak. Következő napokon bibliai történeteket, énekeket tanultak.

Gyerekhét

Szeptember első vasárnapján ifj. Nagy Sándor és családja harmadik gyereküket várva vándorbölcstöt vettek át a templomban. A bölcstöt Szövérfi Mellinda, a Marosi Református Egyházmegye elnöknője adta át.

Októberben esperesi vizitációra került sor a gyülekezetünkben. A bizottság tagjai elvégezték munkájukat, s az ünnepi istentiszteleten örömmel számoltak be arról, hogy mindent rendben találtak.

Október 7-én elhunyt Tanászi Ida, a mi Idus nénink. Drága aszszonytestvérünket az Úr 70 éves korában szólította magához. Jézus Krisztus által őt is megtalálta. Örömmel énekelte és élte:

Nagy Sándor és családja

Krisztus engem megtalált, mindörökre hűn szeret.
Tenni szent akarát Lelke hűn tanít, vezet.
Ó! mily boldog lettem így, béke szállt szívembe be.
Mindörökre szól e frigy: én övé és Ő enyém!

Két gyermekkel, három unokával és erős, élő hittel ajándékozta őt meg kegyelmes Urunk. Gyülekezetünk hitvalló tagja volt, aki életével hirdette Isten szeretetét. Hitének szép harcát megharcolta, s mind Ő, mind a családja abban a reménységben vettek egymástól búcsút, hogy elnyerik az örökélet koronáját, s együtt örvelezhetnek a mennyek országában örökön-örökké. Áldott legyen érte Isten szent neve.

✱

Lágyan hull, a hó
Némán nyugszik a tó,
Hó lepel az utakon
Jézus jön örülj nagyon!
Szívem felmelegül
Búja, gondja elül,
Az élet terhe se nyom
Jézus jön, örülj nagyon!

– énekeljük gyerekeinkkel vallásórán, advent előtt. Velük, kiket az Úr nagyon szeret, s akikért esedezünk, hogy soha ne legyenek kenyérekéregető. Annál inkább imádkozzanak és dolgozzanak, s örüljenek, hogy jön Jézus, velük van Krisztus.

Szenteste közeleg,
Zeng az angyalsereg,
Víg ének ajkaikon:
Jézus jön, örülj nagyon!

Közeleg a Szeretet Ünnepe, amikor megemlékezünk, hogy eljött közénk a mennyei dicsőségből a Fiú Isten. Megemlékezünk, hogy kétezer év alatt, aki az Ő országát kereste, nem lett kenyérekéregető.

Konfirmáció

Megemlékezünk arról, hogy titeket is, drága pomázi és csobánkai testvéreink, megtalált Jézus, élő és erős hittel megajándékozott és minden szükségeteiket bősséggel betöltötte. Imádkozzunk együtt, hogy ne legyen „Tízmillió koldus országa” – annál inkább szaporodjanak gyülekezeteink számban és lélemben. Legyen minél több testvér, aki vallja:

Szeret az Isten! Megszabadított,
Szeret az Isten még engem is.
Újra elmondom hát: szeret az Isten,
Hisz maga Isten a szeretet.

Elküldte Jézust, a hű Megváltót.
Elküldte Jézust, s szabadá tett
Újra elmondom hát: szeret az Isten,
Hisz maga Isten a szeretet.

Szeretemben eltöltött Áldott Karácsonyt és Boldog Új Esztendőt kívánunk! Áldás, Békesség Ientől!

Labancz Gyula lelkipásztor
(Nyárádkarácson)

A női csendesnap pomázi és csobánkai résztvevői

Ezzel a címmel rendezték meg 2022. november 5-én a pátyi testvérek 10. alkalommal gyülekezetükben a női csendesnapot. Erre az alkalomra egyházmegyénk minden gyülekezete meghívást kapott. Nagytiszteletű Vizi Istvánné Anikó elmondta, hogy az első alkalmukra 38 fő jelentkezett, a mostanira pedig 176 fő adta le regisztrációját. Gyülekezetünkől a pomázi és csobánkai asszonyokkal 18-an mentünk erre a napra.

Magam már nagyon vártam ezt a napot, nagyon felkeltette az érdeklődésemet a szolgálat címe. Csobánkai imaházunk szentelésén már beszéltünk erről a témáról Somogyiné Ficsor Krisztina főtiszteletű asszonnyal, és akkor olyan gondolatokat osztott meg velem, amit azóta is forgatok magamban. Krisztina volt ennek a napnak az igei szolgáltatója, Tankó Zoltánné Mónika torbágyi lelkipásztor és Tolnayné Csattos Márta pedig a biznyságtételüket osztották meg az egybegyűttekkel.

Úgy gondolom, hogy a jelenlévők nevében is mondhatom, nagyon áldott nap volt. Sajnos, mindent nem tudok visszaadni az újságot olvasóknak, de az ott elhangzott ígéből és gondolatokból néhányat mindenképpen szeretnék a testvérekkel megosztani gondolatébresztőként.

„Erősödjete meg az Úrban és az Ő hatalmas erejében.” (Efezus 6,10) A keresztyén ember ereje nem magától van, az Úr erejével töltekezhünk be. Válság idején is Istentől jövő erőre van szükségünk, s higgyük el, hogy Ő nem felejt el minket soha.

„Minden forrásom belőled fakad.” (Zsoltárok 87,7) Isten felette jobban gondoskodik rólunk, akkor is, ha az ember elszakadt ettől a forrástól, és egyéni utakat keres. Látjuk, nem volt elég az embernek a paradicsom. Ám tegyük fel a kérdést: Mi jobbat teremtett az ember?

Az ember magától csak a pusztító energiáig jut el. Ilyen pusztító energia dolgozott a gadarai megszállottban is. „Azután elmentek a tenger túlsó partjára, a gadaraiak földjére. Amikor kiszállt a hajóból, egyszer csak szembe jött vele a sírboltok közül egy tisztátalan lélektől megszállott ember, aki a sírboltokban lakott, és akit már láncokkal sem tudott megkötözni senki, mert már sokszor meg volt kötözve bilincsekkel és láncokkal, de szétszaggatta a láncokat, a bilincseket pedig összetörte, úgyhogy senki sem tudta megfékezni. Éjjel-nappal mindig a sírokban és a hegyek között kiáltozott, és kővel vagdosta magát.” (Márk 5,1-5) Milyen ijesztő, dühös energia! Az erő görögül: dinamisz.

Kiút az energiaválságból

Micsoda erővel tud pusztítani a dinamit, az Isten ereje pedig még nagyobb erővel tud építeni.

MI ISTEN MEGOLDÁSA ERRE?

„Én, János, testvéretek és társatok Jézussal a szenvedésben, a királyságban és az állhatatosságban, a Patmosz nevű szigeten voltam az Isten ígéjéért és Jézus biznyságtételéért. Lélekben elragadtattam az Úr napján, és hátam mögöl hatalmas hangot hallottam, mint egy trombitáét, amely ezt mondta: Amit látsz, írd meg egy könyvben, és küldd el a hét gyülekezetnek: Efezusba, Szmirnába, Pergamonba, Thiatirába, Szárdiszba, Filadelfiába és Laodiceába. Megfordultam, hogy lássam, milyen hang szólt hozzám, és amikor megfordultam, hét arany gyertyatartót láttam, és a gyertyatartók között az Emberfiához hasonlót: hosszú palástba volt öltözve, mellén aranyövvel körülövezve; feje és haja fehér volt, mint a hófehér gyapjú, szeme, mint a tűz lángja; lába hasonló volt a kemencében izzó aranyérchez; hangja olyan, mint a nagy vizek zúgása; jobb kezében hét csillagot tartott, szájából kétélű éles kard jött ki, és tekintete olyan volt, mint amikor a nap teljes erejével ragyog.” (Jelenések: 1,9-16)

A teremtett világban nincs energiaválság. Adatott nekünk sok más

égitest mellett a Nap. A Nap a világ végéig itt lesz nekünk. Adja a világosság energiáját. „Benne élet volt, és az élet volt az emberek világossága.” (János 1,4) Fénylő csillag jelzi az égen Jézus születésének helyét, idejét. Jön a megváltó! Ő a világ világossága! Jézus csupa „Nap”! Csupa ragyogás! Benne van erő! Látjuk, hogy milyen erővel jön közel hozzánk Urunk! Mert a „Nap” fényessége jön le hozzánk, nem mi megyünk a „Naphoz”. Mi nem tudunk a közelébe se menni. Benne válságmentes energia van. Isten ott volt, és betöltötte a Földet világossággal.

Isten feltölt, energizál minket. Fontos, hogy keressük a vele való közösséget, menjünk, közeledjünk hozzá. „Mária leült az Úr lábához, és hallgatta beszédét.” (Lukács 10,39) Fel kell tennünk a kérdést, nem mindegy, hogy energia rombolókkal vagy energia

gazdagítókkal töltjük be az életünket? Nem. Energiaromboló a harag, csalódás, panaszkodás, a dömping hírek. Észre kell vennünk, hogy mikor kell feltétlenül megállnunk feltöltődni. Mikor kell új tápanyag az életünkbe, mikor kell kivennünk a régit, az elhasználtat. Jézus keresi az erőtlenekeket. Sokszor jó az emberi erőtlenség, mert akkor Isten ereje megjelenhet bennünk, s ha kérjük nagy munkát végezhet el életünkben.

EKKOR KÍVÜLRŐL BEJÖN JÉZUS!

Az Úr ismerete a benne való táplálkozás. Isten beszéde élő és ható, tehát energizáló. Isten az életünket folyamatosan megújítja. Kiveszi belőle, ami nem odaillő és beleteszi azt, ami Őelőtte kedves. Ad nekünk csöndet, örömet, nevetést, hálát, engedelmességet, áldást. Ha csak magunkra nézünk, persze, hogy elfáradunk, de nézzünk fel! Új források, új lehetőségek nyílnak

Somogyiné Ficsor Krisztina

meg, ha Isten erejével számolunk. Mennyire erőssé tud tenni az Isten!

„De akik az Úrban bíznak erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak, és nem lankadnak meg, járnak, és nem fáradnak el.” (Ézsaiás: 40,31) Úgy tudsz majd szárnyalni, mint a sasmadár! A sas a madarak királya. Két méter a szárnytávolsága, és hatalmas erővel repül. Érdekes látni, hogy ha a földön lépked, akkor szinte csak dülöngél. Bizonytalanul tud csak

lépegetni. Azonban ha szárnyra kel, akkor végtelen erő van nagy szárnycsapásaiban. Velünk ugyanígy van ez. Tudunk vánszorogni, és szárnyalni. Vonszolni magunkat, és szárnyra kelni. A titok pedig az Úr. Ráté-kintve, Benne bízva, az Ő nagyságát, hatalmát figye-lembe véve megváltoznak az ember lehetőségei. És ezt nem csak egyszer tapasztalhatjuk meg, hanem újra és újra, folyamatosan!

Megtudhattuk, hogy válság esetén mi a túlélés négy szabálya:

1. Nem szabad panaszkodni, mert erre megy el a legtöbb energia, és nekünk erőre van szükségünk.
2. Minden nap örömet kell keresni.
3. Az Úrból kell mindig meríteni. Ha Isten már belénk helyezte az Ő energiáit, akkor mi többek vagyunk, Bennünk él az Úr, így több ajándékunk van!
4. Van Urunk, vele járhatunk!

Kedves testvérem! Állj meg egy kicsit, és gondolkozz el azon, hogy ezen energiák közül mi van a te házádban!? Mi van a te szívedben?

Nyilasné Darabos Andrea

A kiskátésok névsora:

1. Benedek Sára (Csobánka)
2. Benkó Borbála
3. Bodnár Sámuel
4. Érfalvy András
5. Fejér Balázs
6. Kovács Kincső
7. Malmos Eszter
8. Nagy-Megyery Anna
9. Nagy-Megyery Viktória
10. Páhány Botond Álmos
11. Paizs Csaba
12. Ranga Emília
13. Serege Marcell
14. Szabó Richárd
15. Szócs Anna
16. Vince-Bobák Hanga (Csobánka)

Vándor Gyula Volna sok okom panaszkodni

1. Volna sok okom panaszkodni,
Volna sok okom sírni,
Mégis van okom reménykedni,
Mégis van okom hinni.
Van, mert Jézusom él,
Gondot visel bajomról,
Nékem az is elég,
Ha Ő tud a panaszról,
Ha Ő tud a panaszról.

2. Volna sok okom vádat szólni,
Tán még igaz is lenne,
Mégis van okom elhallgatni,
Tűrni egyedül Benne.
Van, mert engemet is
Eltűr így és elvisel,
Méltó mindezekért,
Hogy nékem is tűrni kell,
Hogy nékem is tűrni kell.

3. Volna sok okom fáradt lenni,
Félre tenni a terhem,
Mégis van okom Tőle kérni,
Szívem, hogy erőt nyerjen.
Vinni egyre tovább
Terhem, míg csak akarja,
Hinni, hogy a teher
Csak Tőle van javamra,
Csak Tőle van javamra.

4. Volna sok okom hálás lenni,
Oly sok az, amit kértem,
Őrző kegyelem alatt jártam,
Áldott napokat éltem.
Van, mert Ő az Atyám,
Élet, napfény, segítség.
Szívem énekel,
Hogy hála és dicsőség,
Hogy hála és dicsőség

(Krisztus az énekem – 656. sz. ének)

November 6-án a Szentendrei Református Gimnázium 7.a. osztálya szupplikált gyülekezetünkben

November 27-én Sántha János főgondnok adta át az ajándék Bibliákat kiskátésaink részére

Ahogy arról újságunkban is beszámoltunk, szeptember 29-én a Ráday-napok nyitónapján tartották meg az „Őt és újat!” című konferenciát a 80 éve született Prof. Dr. Szűcs Ferenc (1942. szeptember 29. – 2020. november 23.) református lelkipásztor, teológus emlékére. Ezen az ünnepségen előadással szolgált NYILAS ZOLTÁN esperes úr is, aki november 16-án a pomázi gyülekezeti házban a Teológiai esték sorozat keretében gyülekezetünk előtt is megemlékezett egykori lelkipásztorunkról, most már kicsit kötetlenebb formában. Alapigéje a Bibliaolvasó kalauz szerinti aznapi ige volt: „Ne feledkeztek meg vezetőitekről, akik Isten ígését hirdették nektek. Figyeljetek életük végére, és kövessétek hitüket. Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.” (Zsid 13,7-8) Az előadás részleteiből válogattunk összeállításunkban.

Gyülekezeti krónikánk első bejegyzése Szűcs Ferencsel kapcsolatban 1974. augusztus 4-i keltezésű, a beiktatása utáni első istentiszteletnek a fohása: „Add a te erődöt a te szolgálódnak” (Zsolt. 86:16).

Életrajzi bevezetés

Szűcs Ferenc 1942. szeptember 29-én született Órszentmiklóson. Édesapját korán elveszítette. Középszkolai tanulmányait a váci Sztáron Sándor Állami Általános Gimnáziumban végezte 1956 és '60 között, majd Budapesten tanult a Teológián. 1969 és '70 között az Egyházak Világtanácsa ösztöndíjasa volt Edinboroughban.

Amikor egy érdi konferencián megfogalmazza református identitását, így ír: „Egészen személyesen szeretném megfogalmazni, miért fontos számomra ez a család, tudniillik a református egyház. Először is azért, mert készen kaptam. Nem mindenki van ezzel így, de én speciálisan abban a helyzetben vagyok, hogy felmenő őseim mind a két oldalon valamennyien reformátusok voltak. Nyilvánvaló, nem én választottam ezt az egyházat, hanem úgy kaptam, mégis hálás vagyok Istennek ezért, mert ez az egyház adta a kezembe a Bibliát, itt ismertem meg Jézus Krisztust, tehát ez az én identitásomnak a része.”

1965 és '70 között segédlelkész volt Fóton, '70 és '73 között pedig Érdligeten volt helyettes lelkipásztor. Gyülekezetünk korábbi segédlelkészét, Csákány István érdligeti lelkipásztort helyettesítette, aki dél-amerikai misszióban volt.

1967. szeptember 10-én kötött házasságot Nagy Zsuzsannával az órszentmiklósi református templomban. Négy gyermekük született: Zsuzsanna, Tamás, Gergely és Ferenc. Cseri Kati néni a következőt írja visszaemlékezésében: „Nagyon sajnáltuk, amikor el kellett költöznünk Pomáztól, nemcsak őt, de feleségét Zsuzsát, és a gyerekeket is. A kicsit később született Ferkót (Kölcsit) különösen, aki kicsi korában gyakori vendég volt nálunk vasárnap ebédre. A költözésük előtt egy héttel azt mondta nagy komolyan: „Kati néni! Még ma elmegyek hozzátok ebédre, mert legközelebb csak ha 19 éves leszek, akkor jövök Pomázra.”

Fóton

Demeter József köszönti Szűcs Ferencet az 1974. július 28-i beiktatásán

Szűcs Ferenc, a lelkipásztor

POMÁZ 1974-1987

Nyilas Zoltán

1973. október 2-án I. Madarász Lajos esperes – Demeter József nagytiszteletű úr betegsége miatt – helyettes lelkészként mutatja be őt a pomázi gyülekezet presbitériumának. Első pomázi útjáról, ami egy nyári nap volt, Szűcs Ferenc így emlékezett meg: „Csupán bemutatkozni és érdeklődni jöttem ki Pomázra, a rekkenő hőségben nyáriasan felöltözve, amikor Demeter József azzal fogadott, hogy váratlanul sürgős temetésre kerül sor egy óra múlva. Az történt ugyanis, hogy egy idős, magányos férfit napok után holtan találtak a lakásában, és a rendőrség és a közegészségügy rendelkezése szerint még aznap el kellett temetni. A vidéken élő család éppen csak hogy megérkezett a temetésre. Elődöm készségesen ajánlotta fel fekete öltönyét és palástját, csupán az volt a bökkenő, hogy nálam legalább egy fejjel magasabb volt. Felesége, Györgyi néni, aki engem egyébként még szülőfalumból, gyermekkoromból ismert az ottani gyermekotthon vezetőjeként, ügyesen megoldotta a méretbeli problémákat, úgyhogy senki sem vette ezt észre.”

A pomázi szolgálat kezdetei

Demeter József nyugdíjazásáig, azaz közel egy évig helyettes lelkipásztor; Érdligetről jár át Pomázra helyettesíteni. 1974 nyarán a presbitérium lelkésznek jelöli, és június 16-án a három gyülekezettrész közfelkiáltással megválasztja lelkipásztorának. 1974. július 28-án iktatják be Pomázon. Beiktatási igehirdetésében Máté evangéliuma 25. részéből a talentumok történetét vette és olvasta. Fő kérdése a talentumos szolgálak közül az egy talentumos szolgálak kérdése volt. Ugyanez az ige volt egyébként az utolsó istentiszteletnek is a lekiója, és ugyanúgy a 135. Zsoltárt énekelte a gyülekezet, mint a beiktatáson, tehát a búcsúzáskor is ott van a számadás kérdése.

1984-ben, beiktatása 10. évfordulóján az éves beszámolójában a következőt mondja: „Ezúton is hálásan köszönöm meg a gyülekezetnek, hogy tíz éves helybeli szolgálatom évfordulójáról megható és felejthetetlen módon megemlékeztek. Isten látja egyedül, hogy tíz évvel ezelőtt én ezt a szolgálatot a Tőle való megbízatásként fogadtam el. Ide kerülésemet – emberileg szólva – egyetlen lépést sem tettem. Továbbra sem akarok a magam ura lenni. Az induló esztendő ismeretlen útjain csak egy lehet biztos: Ő velünk lesz minden nap, ezért Bizzuk Életünket Újra Krisztusra!”

Osváth Zsolt presbiter testvérünk is írt megemlékezést róla: „A kiváló szónoki felkészültség, a széleskörű műveltség, a hazaszeretet áthatotta minden prédikációját. Az igehirdetéseit oly jellemző logikai rend számomra mindig akkor vált lenyűgöző felismeréssé, amikor befejezte mondandóját. De akkor csak csodálni lehetett. Az ő egyik írása segített meghatározni saját református identitásomat. A legmaradandóbb tett, életformáló ajándék, amit igehirdetéseim, írásai olvasásán keresztül nekem adott, hogy mindeme felsorolt talen-

tumok mellett és ezeken felül, a legalázatosabb igehirdető volt, akit ismerhettem.”

Elődök tisztelete

Szűcs Ferenc lelkipásztori szolgálatának egyik jellegzetessége volt: az elődök tisztelete. Mindig arra hívta fel a figyelmet, hogy a keresztyénség nem velünk kezdődött. Mindig voltak előttünk olyanok, akik Krisztus útján jártak, de a Krisztus útján való járást nekünk személyesen kell megtenni. Ez az itteni szolgálatára is rányomta a bélyegét. Nagy tisztelettel beszélt mindig a Felvidékről kitelepített, elűzött Nehézy Károly őrszentmiklósi lelkipásztorról, ifjúkorának meghatározó lelkészéről. Nehézy Károly adta az Intitúciót az általános iskolába járó hetedik osztályos Szűcs Ferenc kezébe, amikor pedig valamilyen kérdés megoldásáért hozzá fordult segítségért, odaküldte a könyvespolchoz, és azt mondta: „Leveszed azt a könyvet, és megtalálod benne a megoldást.” Úgy tudjuk, hogy Nehézy Károly sokáig vele írtatta az anyakönyvet is. Nyugdíjas éveiben Szűcs Ferenc egy könyvet is írt gyermekkorára szeretett lelkipásztoráról.

De nem csak Nehézy Károlyra emlékezett nagy szeretettel, hanem amikor a pomázi református templomunk 150 éves volt, egykori lelkipásztor elődjének özvegyét, Paczoly Péternét is meghívta az istentiszteletre. Ennek 1978. október 13-án kelt visszajelző levelében olvassuk: „Hálás szívvel köszönöm, hogy szép hálaadó ünnepségük alkalmával nem feledkeztek meg rólam. Hálát adok Istenemnek, hogy

Édesanyjával, nagyanjával és nagybátyjával az őrszentmiklósi templomkertben

ezt a kedves alkalmat is megérhettem itt a földön. Alázattal nyugszom bele sorsomba, de csak lélekben lehetek együtt a hálás, imádkozó, örvendező gyülekezettel. Isten áldását kérem munkájukra. Szeretettel köszöntöm Nagytiszteletű Urat, a Presbitériumot és az egész kedves gyülekezetet.”

Szűcs Ferenc a maga református identitásáról a következőt vallotta: „Hálás vagyok Istennek azért, hogy református egyházunk hagyományában és különösen Kálvinnak a munkásságában láthatom, mit jelent, amikor Isten dolgairól való gondolkodásnak a középpontjában az Isten szuverenitásának a gondolata áll. Mit jelent ez? Azt, hogy Ő van minden dolognak az elején. Vele kezdődik igazán minden. Isten Igéje, Isten döntése a fontos, nem az ember. Az újkornak nagy tévedése, hogy azt gondolja, minden velünk kezdődik, és először mindent ránk kell vonatkoztatni.”

1976-ban hivatali elődje, Demeter József lelkipásztor temetésén szolgált. „Ami tőle telt, azt tette” (Márk 14:8) – ez volt a temetési igehirdetés alapigéje, és ez az ige van ráírva Demeter József sírkövére is. Ez volt Demeter József utolsó igehirdetésének az alapigéje 1974. július 23-án, ezzel köszönt el a három gyülekezettől harminc esztendőnyi szolgálat után. Professzor úr a következőt írja temetési beszédében: „A felolvasott igében az olajtartót széttrő asszony története elevenedik fel. Ebben a képben benne van a lelkipásztori szolgálat. Mindannyiunknak ez adatott. Össze kell tömünk az arany olajtartót, és ki kell töltenünk Krisztus testére, az anyaszentegyháznak arra a darabjára, ahol szolgálunk. Ő is ezt tette. Európai műveltséggel, széles látókörrel, Istentől megáldott öt talentummal érkezett ide. Az arany korsó olaját itt az utolsó

csöppig kitöltötte arra a gyülekezetre, amelyet haláláig szeretett, arra a községre és népre, amelynek szerelmese volt.”

Gyülekezeti élet

Cseri Kati néni a következőket írja: „Három gyermekünkkel kezdtem templomba járni, a legkisebb másfél éves lehetett. Akkor még a gyerekek bent ültek a szüleikkel a padokban. Nem volt könnyű. Egyszer megemlítettem ezt neki, ő pedig azt javasolta, hogy vigyem ki őket, mármint a gyerekeket a gyülekezeti terembe, és foglalkozzam velük. Később, mikor tanítani kezdett a teológián, onnan hozott ki fiatalokat, akiknek igaz hitük volt (Szabó István volt püspökünk, Koczó Zsófia, Isépy Gábor, Lassú Gábor, Vörös Éva, Nagy Péter, Tímár Ulla) – így támogatva őket, ők pedig részt vállaltak a gyülekezeti munkában. A gyermekistentiszteletet is megosztottuk Zsófiával és Vörös Évával.”

1970-re nyúlik vissza a megkeresztelt gyerekek képeslappal való köszöntése.

1974-ben indul el a kórus Pomázon Csonka Erzsébet szolgálatával, aki már az érldligeti gyülekezetben is segített neki.

Budakalászon megéled az ökumené. Ennek következményeként 1986-ban három napos evangelizációt tart a szentistvántelepi római katolikus templomban. Így ír Szűcs Ferenc az ökumenéről: „Ha valaki ránéz a térképre, és látja Afrika és Dél-Amerika kontúrjait, alighanem igazat ad annak a geológusnak, aki azt mondja, hogy ezek valaha egy kontinens voltak, és a törésvonalak jelzik azt, hogy szétváltak. Azt gondolom, hogyha a világ vallási, felekezeti térképére nézünk, akkor megint könnyű igazat adni annak a látásnak, hogy kirajzolódnak azok a törésvonalak, amelyek a hajdani egység emlékét idézik föl.”

A '70-es években Szűcs Ferenc egy komplett reformációi darabot ír; a pomázi KIE-házban Biblia-kiállítás nyílik. 1976-ban egy kis csapattal Luther nyomába szegődik az NDK-ban. A '80-as évek elején a gyülekezettel Kecskemétre kirándulnak. 1982-ben ugyanis egyházkerületünk

Szűcs Ferenc és családja

püspöke azt kérte, hogy a gyülekezetek a muzeális értékű tárgyaikat helyezték el egy múzeumban. Ekkor ajánlottuk fel mi is a zsolnai bortartókancsót, cserépbortartót, indiai terítőt, fátyszövetet, fehér patyolat úrasztali terítőt.

Idézet Cseri Kati néni megemlékezéséből: „Sok vád is érte Szűcs Ferencet, de ő sohasem panaszkodott. Sőt, a gyülekezeti kirándulásokon megmutatta humoros arcát is. Senkitől nem tartotta többre magát. Amikor az utcán belekarolt a down-kóros Palika, és valaki ezt megjegyezte, azt válaszolta: „Az Úristen felülről mindkettőnket egyformának lát”. ... Az egész család szeretetteljes, nyitott, befogadó volt, ami tükrözött megalapozott hitét, emberi voltát. Lelkipásztori tevékenységére a magvetés és a tanítás volt jellemző. Ebben az időben tele voltam Isten igéje megismerésének, megértésének vágyával. Sokat kérdeztem, de soha nem küldött el, amíg nem kaptam meg a választ. Emlékszem, egyszer valamit magyarázott nekem, kétszer-háromszor elmondta. Gondolom, elege volt belőlem, mert még mindig nem értettem, erre nyomtatéku mondta: „De kedves Kati!” – és elmagyarázta negyedszer is. ... Amikor megkapta a szolgálati autót, akkor még nem volt gyakorlata a vezetésben. Ezért a férjemet, Pistát kérte, hogy gyakoroljon vele. Ő tudniillik autóbusz-vezető és oktató volt. Gyakorlás közben Szűcs Ferenc hitre, Isten igéjének megismerésére tanította a férjemet. Mindenkor nagy hangsúlyt fektetett a tanításra, a személyes beszélgetésre. S nem sokkal ezután, azt javasolta, hogy válasszák meg férjemet presbiternek, noha megtérése előtt férjem katolikus felekezetű volt.”

A '80-as évektől sok vendég érkezik a gyülekezetbe. 1980 szeptemberében maga hat hetes hivatalos kiküldetésre utazik

Áldás, békesség!

az USA-ba, helyettese Szabó István, akkori ötödéves teológus, ex-misszus. Szabó István püspök úr anekdotája szerint egyszer, amikor egy budakalászi bibliáóráról valaki lekísérte őt a HÉV-állomásra, így szólt hozzá a kísérője: „Ne hallgasson azokra, akik hosszan imádkoznak, mert azok nem hívők, csak maga meg én! Bár magában nem vagyok annyira biztos...”

1985. február 2-án a csobánkai temetőben vettek búcsút a magyar evangéliumi ébredés áldott emlékü evangélistájától, Szikszai Bénitől. Szikszai Eszter néni a következőt írja Szűcs Ferencnek: „Kedves Feri! Hogy Apó temetésén mindenképpen és jó renddel történtek, Isten után magának tartozom köszönettel. Köszönöm, hogy vállalta és oly gazdagon megtöltötte tartalommal a liturgikus részt is. Isten áldása kísérje további életét, szolgálatait! Szeretettel: Eszter.”

Szolgálati idejére esik a gyülekezet alapításának 200., a templomépítés 150. évfordulója, a csobánkai imaház renoválása. '85-re elkészül a budakalászi gyülekezeti terem bővítésének terve. Sok ügyben benne, éjt nappallá téve dolgozik, ez kiderül a dokumentumokból.

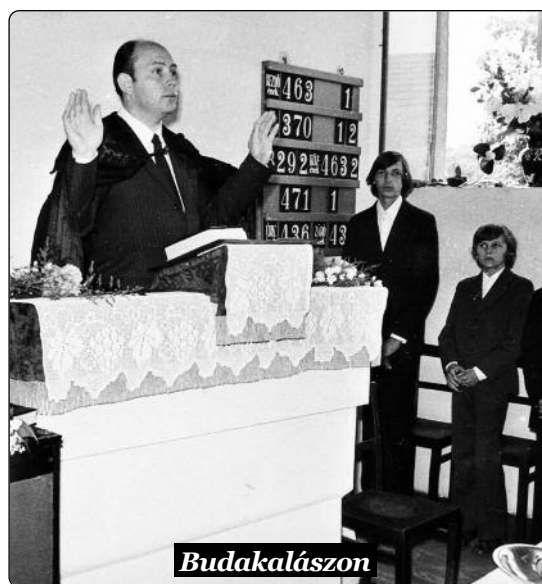
És vannak nehéz ügyek is, amelyek megkeserítik az életét. Ilyen a Finta és Mayerhoffer kripták ügye, ami éveken keresztül húzódik. Ilyen ügy volt a pomázi kántorlakás kérdése, amelyből Füstös bácsiék nem akarnak kiköltözni. Az akkori törvények szerint a bérlőnek másik albérletet kell biztosítani. Ahhoz, hogy kiköltözzenek, a gyülekezet 20.000 forintot fizet Füstöséknek. Nem sokkal később 32.000 forintért adja el a gyülekezet a területet a takarékszövetkezetnek. De ott van Magyar András csobánkai kántor ügye, akit Takács László gondnok fogadott magához. És Takács László halála után ő sem akar kiköltözni a szolgálati lakásból. Állandó perlekedés. „Időközben a csobánkai presbiterek tudomására jutott, hogy ön két létrát és több szerszámot elvitt az udvarból. Ezek közül a sárga színű létra az egyházközség tulajdonát képezi, a leltárban is szerepel. Kérjük, haladéktalanul hozza vissza! A presbitérium úgy döntött, hogyha ez nem történik meg, akkor rendőrségi kérdéssé válik. Sajnálom, hogy az elválás körülményei így alakulnak.” Apró-cseprő ügyek, melyek azonban nagyon megnehezítették az életét.

Közben ott van a budakalászi gyülekezeti ház bővítésének a terve, amit Ónodi-Szabó Lajos készített el. 1976-ban készül el a pomázi templomfűtés. Az, hogy '76-ban a templomban ilyen típusú fűtés legyen, olyan nővumnak számított, hogy egészen '82-ig érdeklődnek iránta a lelkészek.

Halászné Erzsike írásából idézek: „Feri bácsit gyermekként ismerhettem meg, mert bár édesapám gyakorló római katolikus vallású ember volt, mégis nagyon nagyra tartotta őt. Felidézem első emlékeimet róla és családjáról, amikor a legkisebb gyermekük – jóval a vártnál előbb – megszületett, és családjával náluk jártunk karácsonykor kántálni. Emlékszem arra a csendes nyugalomra, amit náluk megtapasztalhattam, amire gyereként is rácsodálkoztam. Fejkenődő nagymamára, csendes, fegyelmezett gyerekekre, az egyszerű puritánságra és mégis szívet melengető kedvességre, amely akkor őket jellemezte. Fülemben hallok a protestáns hangzású, egyszerű dallamú „Krisztus Urunknak áldott születésén” éneket. Mindig lecsendesedhettünk náluk a nagy karácsonyi zsvajgásban. Ezek az első emlékeim.

Később, amikor már felnőtt dolgozó nő lettem, Feri bácsihoz jártam angolt tanulni. Édesapám kérte meg őt, hogy foglalkozzon egy kicsit velem, ha ideje engedi (ha jól tudom Angliában volt ösztöndíjas egy ideig). A nyelvet kiválóan bírta, jó tanár volt. Emlékeimben mindemellett szerénysége ragadott meg talán a legjobban. Téli estéken jártam hozzá sokat. Nagyon pontosan számon kérte az előző napi feladataimat, és felkészülten várt már a következő anyaggal. Szerettem ezeket az estéket.

A következő emlék disszertációjának a megvédése, amire akkor már vőlegénnyel, Árpival együtt mentünk el a Kálvin téri nagytemplom különtermébe. Itt egy másik Feri bácsit láthattam. Inkább dr. Szűcs Ferenc, a nagy tudású professzor állt elénk, aki felkészülten, határozottan, mégis csendesen beszélt. Nagyon szerettem

őt. Belőle valóban áradt a Krisztus jó illata, ami megfogott. Isten hűséges szolgálója volt, ahogyan azt ma már én is tisztán látom, mint élő hitre jutott ember. Amikor ezeket a sorokat írom, ismét valósággyá válik az ige: „Mert akiket Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai” (Róm 8,14), „mert a teremtet világ sóvárogva várja Isten fiainak megjelenését” (Róm 8,19).

Nemzedékek tanítója

Bereczky Örs lelkipásztor, amikor professzor úr elment közülünk, a budakalászi gyülekezeti újságban a következő sorokat írta: „Ő volt a nagybetűs Professzor. Hogy miért? Először is elképesztő tudása miatt. Nagyon hamar megtanította, hogy a teológia körkörös tudomány. Krisztus van a középpontban, Róla beszélünk. A témák követik egymást, de mindegyik a középpontot akarja megragadni. Így rajzolunk egyre nagyobb köröket. Örökké témája körül körözött.”

1977-ben egy canonica vizitációs jegyzőkönyvben azt olvassuk, hogy teológusokkal – Nagy Péterrel és baráti körével – rendszeres lelkigondozói és teológiai beszélgetéseket folytatott. Szűcs Ferencről így emlékezett vissza Szabó István: „Nagy Péter néhai budafoki lelkipásztor, aki sógora volt Szűcs Ferencnek, meghívott többünket, hogy menjünk ki Pomázra, mert az ottani fiatal lelkipásztortól érdemes rendszeres teológiát tanulni. Így találkoztunk Szűcs Ferencsel és családjával. Másfél, két éven át, kéthetente, sőt valamikor hetente jártunk hozzá. Feladatot is kaptunk tőle. El kellett olvasnunk az általa kijelölt anyagokat, de tesztet, esszét is íratott velünk.”

1976-tól több éven át a gyülekezeti tagoknak angol órát tart. Gombos Lajos presbiterünk emlékezett vissza erre: „Mindenkit kiértékelt. Nekem a következőt mondta: „Kedves Lajos, rendben volt, ám egy picit érződik hajdúsági akcentusod.”

Csobánkai testvérek között

Nemzedékek tanítója

1979-től bibliaiskolát szervez a Teológián, ami 1982-ben egyházmegyei bibliaiskolaként jelenik meg. Cseri Kati néni is visszaemlékezett arra, hogy együtt jártak ezekre a szombati alkalmakra Réz Lászlóval és Orbán Lászlóval.

Amikor 2017-ben Pomáz város díszpolgára lett, készült vele egy interjú a Pomáz TV-ben. Ebben a tanítás kérdéséről Szűcs Ferenc a következőket mondja: „Engem nagyon foglalkoztatott az, hogy mi lesz a következő nemzedékkel, és hála Istennek, amikor visszajövök Pomázra, mindig örömmel látom, hogy nagyrészt itt vannak, hogy meggyökerestek. Mert a konfirmációi órákat mi mindig az egyház legmagasabb pontján, a templomtoronyban kezdtük. Fölmentünk, megnéztük a harangokat, bekapcsoltuk, hogy szóljanak. Aztán lejjebb jöttünk, és birtokba vettük az orgonát, majd a templom berendezéseit. És végül az első óra ott fejeződött be, hogy én kikészítettem a régi anyakönyveket, az 1700-as évekből való feljegyzéseket, és mindezt megnézhatték a gyerekek. Így neveztem, hogy birtokba vesszük az egyházat. Élménnyé igyekeztem tenni a számukra azt, hogy ők idetartoznak, hogy akkor is volt egyház, amikor ők még nem éltek, még a szüleik sem éltek, és reménykedünk abban, hogy lesz is, mert szükség van rá, mert az Úristen akarja, hogy legyen az Ő népe jelként és szolgálattévőként ebben a világban.”

A nemzedékek tanítója '79 és '84 között a budapesti teológián spirituális. Ez még nem professzori állást jelentett, inkább lelkigondozásnak nevezhetnénk. 1980 és '85 között megbízott előadó a rendszeres teológiai tanszéken, de az első tanári állása a vallástörténeti és bibliai teológiai megbízás volt. Dr. Szathmáry Sándorral sokat diskurálnak teológiai témákról, mit kell tanítani a teológián. Hosszú levelezésekben folytatnak diskurzust egymással. Az 1982. október 17-én írt levelében Szathmáry professzor arra kéri Szűcs Ferencet, hogy ne Stauffert, hanem Goppertet tanítson; majd a levél végén az alábbi tollal írt megjegyzés található: „És még egyet: le kell doktorálnod feltétlenül!”

1984-ben Szűcs Ferenc levelet ír az akkori esperesnek, melyben azon tépelődik, hogy vajon meddig tartható fenn az a kettősség, hogy gyülekezeti lelkipásztor és teológiai professzor is. Nagyon őszintén leírja: a becsületes válasz az, hogy nem lehet a kettőt együtt száz százalékon végezni. Az irattárban található dokumentumokban egyre többször olvassuk, hogy már nem tud több szolgálatot vállalni.

1985-ben szerez doktori címet a Teológián, summa cum laude minősítéssel. Doktori disszertációjának címe: „Az imago Dei értelme a Barthi és a Barth utáni teológiában”.

1987. november 15-én lemond pomázi lelkészi szolgálatáról. Ezt követően azonban minden pomázi szolgálatra történt meghívásnak eleget tesz, szinte jelmondata volt: „Pomázra mindig elmegyünk”. Egyetlen nagyszombat volt, hogy nem tudott eljönni, amikor betegségéből lábadozott, és nem érezte jól magát.

Számunkra Szűcs Ferenc nagyszombati igehirdető is. Ő maga így emlékezik erre: „Dr. Ecsedy Aladár nyomdokaiba léptem. Már Demeter József idejében is tradíció volt, hogy a kiváló tahitótfalusi lelkipásztor szolgált ilyenkor. Ezt a hagyományt én folytattam.” Nagyszombati igehirdetése során mondta a következőt: „Nem csak halál és elmúlás van, hanem feltámadás és élet is. Ez nem egy tan vagy dogma, hanem egy élő személy, aki önmagát nevezte így. Őt hirdetni a legnagyobb öröm és kiváltság.”

Cseri Kati néni erről az időszakról így emlékezik: „Isten iránti hálával vettem, hogy betegen az utolsó nagyszombati istentiszteletre is eljött. Vele jött családja is. Felnőtt gyerekeit alig ismertem meg. Ferkó 30 éves volt. Mintha búcsúzott volna. Úgy gondolunk rá, mint aki az erőnek, szeretetnek, józanságnak lelkét kapta az Úrtól. Így élt és így munkálkodott egész földi életében. Előttünk ment át az Úr Jézus megjutalmazó ítéletén.”

Utolsó nagyszombati szolgálata az online térben történt, ennek záró gondolataként a következőket fogalmazta meg: „A 34. Zsoltár írója is beszél arról, hogy Isten angyalai táborjának az Őt féltők körül. Bizony a hit olyan látás, amely látja a láthatatlant. A Zsidókhoz írt levél szerint Mózes is ezért volt erős szívű a nehéz helyzetekben is, mert látta a láthatatlant. Dietrich Bonhoeffer mártír teológus a halálosan szűk karanténban, Berlin-Tegel-i börtönében írta az alábbi, később énekké vált verset: „Áldó hatalmak oltalmába rejtve, Csak várjuk békén mindazt, ami jó. Mert Isten őriz híven reggel, este, Ő hű lesz, bármit hozzon a jövő.”

Egy nagyszombati kép és ige foglalja össze legjobban Szűcs Ferenc professzor úr szolgálatát: „Jól vagyok jó és hű szolgám, kevésen voltál hű, sokra bízlak ezután; menj be a te uradnak örömébe.” (Máté 25:21.)

Kik ösvényt hagytak

Akik ösvényt hagytak ránk örökök, emléküik is megáldó üzenet. Dicsérjük Őt, Ki rajtuk könyörült, s hűségesen kövessük hitüket!

Füle Lajos

Nagyasszonyok késő unokája

Zsindelyné Tüdös Klára, a sokoldalú művészasszony, a divattervezőből lett embermentő, a református egyház missziós munkása Pomázon

Nem könnyű összefoglalót írni Zsindelyné Tüdös Kláráról, ennek a sokoldalú, rendkívüli asszonynak az életéről, bár személye számomra nem volt ismeretlen, gyermekkoromban gyakran nézegettem divatrajzait az Új Idők lapjain. Most az apropót az adja, hogy családja életének húsz esztendeje – szorosabb értelemben Tüdös Klára életéből két év – szorosan kapcsolódik Pomázhoz. Az eredetileg jómódú debreceni család – miután tönkrement – a vagyon utolsó morzsáiból 1920-ban megvásárolta a pomázi Fáy-kúriát és Pomázra költözött. A falu ekkor tele volt első világháborús menekültekkel; a korabeli feljegyzések szerint egy gombostűt sem lehetett benne leejteni.

Tüdös Klára két éven át – mint családfenntartó – napi szinten ingázott a HÉV-vasúttal a kora reggeli és késő esti órákban Pomáz és Budapest között, hogy szerény keresetével (köszönő emberként naphosszat fogadva egy divatszalon látogatóit) segítse családja megélhetését. Életrajzírói nem említik külön a pomázi éveket, de ő maga írásaiban szeretettel említi a házat, a kertet, a környezetet. Anyja, Tüdös Jánosné a két első szobát lakta. Klára első férje, a háborúból tüdőbetegesen hazatérő Szunyogh Rudolf huszár-főhadnagy a ház legnaposabb középső részét foglalta el. Kislányukat – féltve a tüdőbajtól – a rokonság Debrecenben nevelte nagykorúságáig. Kezdetben reggel 7 órára kellett munkába állnia, s egyetlen perc késésért is levonással büntetett a tulajdonos, ezért albrétbe költözött. A Fáy-kúriát 1940-ben adták el, amikor anyja súlyosan megbetegedve ápolásra szorult. Ekkorra élete már kedvező irányba fordult, anyját magához vehette. Állást kapott az Operában. A Kommün alatt szétzilálódott jelmeztárat kellett rendbe hoznia és a szabászatot vezetnie. Az csak a véletlenek műve, hogy ekkortájt vett nyaralót Pomázon Radnai Miklós, az Operaház főintendánsa és Tüdös Klára életpályája pedig az Operaház kosztümtárának első embereként folytatódott.

Az elkövetkező két évtized nagyon termékeny időszak volt az életében. Elvált, és 1938-ban férjhez ment Zsindely Ferenc miniszterhez, majd miniszterelnöki államtitkárhoz, akivel annak haláláig (1963-ig) nagy harmóniában éltek, igazi társak voltak. Tüdös Klára a színházi élet szerelmese volt. Nem a színpad vonzotta, hanem a megjelenítés, a rendezés. Írt balett szüzséket (*Elssler Fanny, Magyar Karácsony, Nílusi legenda, Pesti Karnevál*). Írt és rendezett filmet: (*Fény és árnyék* – 1943). Tervezte és készítette a Hány János (1926) és a János vitéz (1931) bemutatójának jelmezeit – csak a legfontosabbakat említve. A nem egészen két évtized alatt több mint húsz operaházi bemutató számára készített jelmezterveket.

1938-ban megvált az Operától, „Pántlika” néven divatszalonot nyitott, és új divatstílust teremtett. Ruháit – csakúgy, mint színpadi jelmezeit – a népi ornamentika motívumaival díszítette. Hímzői falusi asszonyok, a mai szóhasználat szerint népi iparművészek voltak. Ruhái stílusa, bár szembe ment a párizsi divattal, külföldön is feltűnést keltett.

A háború, mely egyre közelebb jött Budapesthez, új feladatot tartogatott számára, és új megpróbáltatásokat hozott. Amikor nyilvánvalóvá vált, hogy Budapest nem kerüli el az ostromot, férje villáját (az Istenhegyi út 92-94. szám alatti házat) közös elhatározással menekültközponttá alakították, ahol az ostrom száz napja alatt nyolcvan embernek – köztük sok gyermeknek – nyújtottak menedéket és biztosítottak ellátást a jó előre összegyűjtött élelmiszerek segítségével. Fogadtak erdélyi menekülteket, üldözötteket, minden rászorulót befogadtak, álnéven még munkásmozgalmi asszonyokat is. Összeszedték a vasútállomáson egyedül csellengő – vonatról lemaradt – gyermekeket, ha a helyzet úgy kívánta. A háború napjaiban a villa kapujában ott volt a láthatatlan jel, a Teremtő vigyázta őket. A gránátzilánk elkerülte a békésen sakkozó gyermekeket, a leomló fal az ágyazó asszonyt,

s a fegyveres orosz katona Tüdös Klára pofonjai hatására elengedte az elhurcolni szándékozott asszonyt.

*

Protestáns meggyőződését gyermekkorából, családjából és a debreceni felső leányiskolai „dóczista” éveiből hozta, de hitének kiteljesedése egy tragikus eseménynek, Teleki Pál miniszterelnök halálának volt a következménye. Férje – mint miniszterelnöki államtitkár – 1941-ben az első között értesült Teleki haláláról, s Tüdös Klára, megállva a nagyra becsült ember halálos ágya mellett, a „nagy rendező” akaratát látta benne megvalósulni, s azt, hogy bármi történjék, Isten akarata a döntő, s a háború Isten büntetése.

Amikor 1943-ban Ravasz László püspök felkérte az Országos Református Nőszövetség elnöki tisztére, még vonakodott. Végül ezt a tisztséget 1949-ig töltötte be. A háború után a villa amerikai bérlőjének bérleti díjából fedezték a szövetség igazgatási kiadásait. A Nőszövetség 1945-ben meghirdette a Magyar Református Ébredést, munkára hívva az ország leány- és asszonyköreit. Munkájukat a Nőszövetség fogta össze.

Amikor 1947-ben távozott a villa amerikai bérlője, a ház Istenhegyi Otthonként lelkigyakorlatos házzá alakult. Munkában megfáradt asszonyokat hívtak lelki épülésre, pihenésre. Egy-egy turnus 10-14 napból állt. A munkát maguk a meghívottak közösen végezték, a személyzet kített Tüdös Klárának családjából. A politika azonban nem nézte jó szemmel munkálkodásukat. Ezért a házat felajánlották a református egyháznak a villa teljes berendezésével együtt. Felső nyomásra kitiltották a házaspárt régi otthonából, az egy szoba-konyhás sofőr lakásban húzták meg magukat. Végül 1951-ben ők sem kerülhették el a kitelepítést. Az utolsó estén az örökös ávások bámulatára, makulátlanra takarították az Otthont, és úrvacsorás esti áhítat után átadták a karhatalomnak...

Ezután az „egyéni” misszió következett: kitelepítési helyüket – egy barátjuknak köszönhetően – megválaszthatták. Lellen vállaltak házmesteri állást egy üresen álló villában. A hely hamarosan a deklasszált gyermekeinek menedéke és nyaraló helye lett. A kertet Zsindely Ferenc gondozta és természetette a konyhára valót. Tüdös Klára, a nemrég még divatdiktátor elegáns asszony, kartonruhában, kötényben naphosszat főzött, mosogatott, sütötte a Zsindely Ferenc irányításával kifogott apró halakat, hogy kielégítse az örökké éhes kamaszok étvágát. De közben volt arra is gondolja, hogy hímzéseivel felöltöztesse a nagyon szegényes picit lelle református templom Úrasztalát.

*

1963-ban Tüdös Klára megözvegyült. Férjének elvesztését erős hittel és lélekkel viselte. Megpróbált leánya családjánál Ausztráliában megtelepedni, de két év után visszatért. Egyre romló egészséggel csaknem két évtizeddel élte túl férjét. 1980-ban adta vissza lelkét Teremtőjének. Hamvait a Farkasréti temetőben, a Zsindely család sírjában helyezték el.

Tüdös Klára életpályáját a politikai változások szakították ketté, de egyenes derékkal fogadta a nehézségeket. Élete hitben lelt teljes élet volt, akinek a mai ember számára is van értékes mondanivalója. Írásain, naplóbejegyzéseiben átsüt a szándék, hogy bizonyosságot tegyen hitéről, s azt köznapi tapasztalataival hitelesíti. Írásait ma is jegyzéken tartja a Kálvin Kiadó.

(Forrás: Dizseri Eszter: Zsindelyné Tüdös Klára - Bp. 1994. Kálvin Kiadó 287 p és Zs. Tüdös Klára: Isten markában - Bp. 2003. Kálvin Kiadó 189 p.)

Könczöl Dánielné

Meghallgattam imádságodat

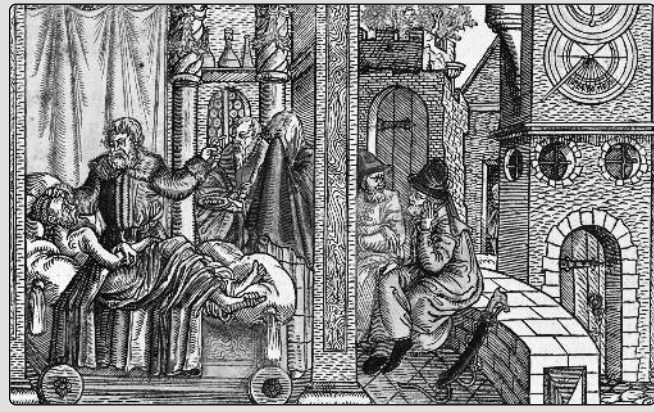
„Meghallgattam imádságodat, láttam könnyhullatásodat. Íme, meggyógyítalak...” (2Kir 20,5)

Lázasan, kimerülten feküdtem egyik éjjel, de a lelkemet is terhelte egy felismert bűnöm. Nagyon szenvedtem mindkettő miatt. Sírva könyörgtem az Úrhoz, bevallottam vétkeimet, segítségét kértem. Olyan régen nem volt ilyen őszinte bűnbánatom. Befordultam a fal felé, és egyszer csak eszembe jutott Ezékiás király esete. Ő is súlyosan megbetegedett, Isten megüzente neki, hogy meghal. Akkor befordult a fal felé, és sírva könyörgött, emlékezzen meg róla az Úr. Ezt a választ kapta: „Meghallgattam imádságodat, láttam könnyhullatásodat. Íme, meggyógyítalak...”

Milyen jó Ezékiásnak – gondoltam –, bárcsak nekem is ezt mondaná az Úr, én is hallhatnám e szavakat...! Ezzel a vággyal aludtam el. Mikor reggel felébredtem, és a telefonomhoz nyúltam, hogy megnézzem, hány óra, úgy érintettem meg, hogy nem az időt, hanem egyből a Napi Igét hozta be. Megdöbbenve olvastam, ezt írta ki elsőként: „Meghallgattam imádságodat, láttam könnyhullatásodat. Íme, meggyógyítalak...”

Tima Lászlóné

(Fénysugarak – Lépj be minden nap a belső szobádba! – 2022. 11. félév 39. hét)

Sziksza Bényi

Jeremiás 13,11

Övként kötöttél derekadra engem,
ne engedj onnét leesni soha.
Ha vonz is a világ, ha tép is a bűn,
ne legyél hozzám, Uram, mostoha.
Szeretnék végig közeledben élni,
remélni Benned, ha zúg is az ár
s hazugságokkal telve a határ.
Szeretnék végig Benned maradni,
ha kétely tépi is lázongó lelkem,
el nem veszteni soha a békét,
mit értem szakadt szíveden leltem.
Maradj meg bennem, hogyha
jó az éj,
Belőled árad csak a fény, az élet,
Nélküled éltem üres csigahéj.

1973. március 12.

Az örök idő

Az örök idő mozdulatlan áll
Mikor mozdulni látszik,
Mindig mi futunk,
Mohó vággyal a hívó holnap felé,
Csalfa álmaink elé,
Míg pusztába jutunk.
És akkor terhesen megáll az idő.
Topogunk türelmetlenül,
De hiába kopogunk,
Nem nyílik ajtó,
Nem mozdul a zár.
Kár siettetni.
Kár loholni lélekszakadtan,
Az idő úgyis áll.
És noha nyugtalan szívünk
Sokféle trükköt kitalál,
Az idő mosolyogva áll
És vár.
Míg kimerülten,
Örök ölébe hajtjuk
Fáradt fejünk.

A menekülő ember és a kegyelmét kínáló Isten

Balogh Róbert lelkipásztor evangelizációja Csobánkán

Adventre készülődve, november utolsó hetében evangelizációs estéken hallgathattuk Isten igéjét csobánkai imaházunkban. Estéről estére BALOGH RÓBERT váchartyáni lelkipásztor testvérünk szolgált Jónás próféta könyve alapján.

Hétfő este a *Psalmus énekkar* szolgálatát követően a Jón 1,1-3 szakaszról kiindulva szólt Isten üzenetét: Indulj, menj Ninivébe!

Amikor egy ilyen ismert történetet olvasunk a Bibliából, szükséges Isten segítségét kérnünk, hogy valóban mutassa meg, hol van ebben az igében személyesen nekem szóló üzenet, hogy mutasson rá olyan részletekre, amelyeket eddig még talán nem vettünk észre. Mert amikor az ember meghall egy ilyen történetet, akkor azt gondolja, hogy ó, ezt már ismerem. Aztán amikor az ember elkezd a részleteket is megnézni, elkezd imádságban odaállni az Úr elé, akkor vesszük észre, bizony Isten igéje élő és ható ma is, és az általunk jól ismert történetek és igeszakaszok által is tanítani akar minket.

A felolvasott néhány vers nagyon is fájó kérdéseket feszeget: hiszen gyakran olvasunk olyan történetet az Ószövetségben, hogy Isten megbízta a prófétáját azzal, hogy hirdesse az igéjét. De hogy Isten elküldi idegen helyre, idegen területre, idegen emberek közé, olyat nem látunk máshol, csak itt. Ráadásul finoman szólva sem kedvelték egymást, hiszen ennek a nagy birodalomnak az árnyékában élt Izrael népe, akik bizony sokat szenvedtek az Asszír birodalomtól. Persze ez nem tetszik Jónásnak, de az nekünk se szokott tetszeni, ha Isten számunkra kellemetlen helyekre és emberekhez küld. Miért mennék én oda?! Miért tennék biznyságot?! Miért imádkoznék övele?! Úgyszincs semmi foganatja! Olyan könnyen lemondunk a másik emberről. Vajon miért nem akarjuk ilyenkor felismerni, hogy Isten hova akar állítani minket? A fő kérdés: mennyire akarunk ajtót nyitni a másik felé, mennyire tudjuk Isten szemével nézni felebarátunkat?

Sokszor a saját gondolkodásunk sémájába akarjuk beleszorítani az Istent. Mert a mi gondolataink magunk körül forognak, Isten gondolata pedig az, hogy mindenki megismerhesse az Ő szeretetét, kegyelmét, hogy láthassa, mennyire fontosak vagyunk számára. Mert az Isten igéjében nem csak a lelepleződést láthatjuk meg, hanem a kegyelmet is. Ezért fontos, hogy minél közelebről tekintünk bele Isten elének tartott tükrébe: meglássuk magunkat, bűneinket, meglássuk Jézust, és azt, hogy nincs olyan menekülő ember, akít Ő ne akarna megmenteni. Legyünk ennek a jó hírek hírnökei!

Kedd este *Czender Mihály* presbiter testvérünk biznyságtétele után a Jónás 1,4-16. versekkel folytatódott evangelizációs hetünk.

Az ige kapcsán rögtön az a kérdés merülhet fel, vajon elegendő-e pusztán csak tudni, mit mond Isten igéje, anélkül, hogy mindez meg is valósulna az életünkben? Azt gondoljuk, tudjuk magunkat függetleníteni attól, aki minket teremtett? Eleinte talán úgy tűnik, hogy sikerül a dolog, de aztán hamar rájövünk, nem is olyan könnyű az az élet, amit Isten nélkül akarunk élni. De nem szeretünk szembenézni a problémáinkkal, és addig görgetjük ezeket magunk előtt, amíg magunk is

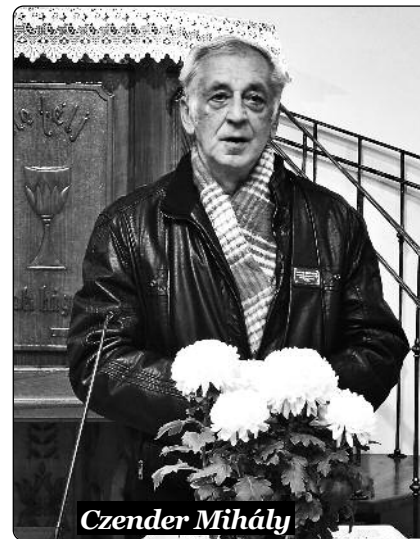
belekeveredünk saját kis viharunkba – kisebbekbe vagy nagyobbakba. Jelképes, ahogy Jónás alszik a viharban. De az Isten nem hagyja békén sem Jónást, sem minket. Utánunk jön, mert Ő ott is Úr, ahol látszólag nincsen remény, és elvégzi a munkáját. Ezt elméletileg talán tudjuk, de vajon felismerjük-e ezt életünkben? Vajon megéljük-e, ha Isten cselekszik, és engedjük-e, hogy formálja a szívünket? Engedjük Neki!

Szerdai alkalmunk elején *Eichertné Tóth Zsuzsanna* biznyságtételét halhattuk Isten megtartó kegyelméről, majd Jónás könyve 2. fejezetéből szólt az ige.

Jónás eljutott arra a pontra, ahonnan már nincs lejjebb. Nem tud mást tenni, mint feladni önmagát. Dacosságunk idáig juttat minket is. Félelmetes állapot, amikor az ember már lemond mindenről, és várja a véget. És valóban: Isten feltételek nélkül menti meg Jónás életét, de benne van az is, hogy meg kell halnia, hogy feltámadhasson benne a Krisztus, megszülethessen benne az Élet. Mert ameddig az ember Isten nélkül éli az életét, sok minden szép dolgot elérhet, megláthat, megvehet, de nem lesz valódi élete. Korunk népbetegsége a kiüresedés, a kiégés. Oda kellene adnunk életünket az Istennek, de pont ez az, amit nem szeretünk megtenni. Mert azt gondoljuk, hogy a dolgaink tesznek azzá, amik vagyunk. Ebbe beletartoznak a kedvenc bűneink is. De nehezen adjuk oda ezeket! Istent nem lehet sem fél szívvel, sem régi szívvel követni. Az embernek oda kell adni mindent, ami korábban fontos volt neki, hogy Isten azokat teljessé tehesse, új értelmet adjon neki. A legnagyobb mélységből is lehet az Úrhoz kiáltani, mert Ő a sírból is kihoz, hogy új életet nyerjünk, ami már Krisztusban és Krisztusért él.

Csütörtökön *Bordás Ibolya* testvérünk tett biznyságot az imádság erejéről, amit betegségében is megtapasztalhatott. Erre a napra a Jónás 3. fejezetével mentünk tovább a történetben.

Jónás most már elmegy Ninivébe, de amit mond, azt nem lehetne evangelizációnak nevezni. A ninivei emberek mégis meghalják: nem azt nézik, ki mondja, az üzenetre figyelnek. Nem mondanak ellent, de cselekednek: megvizsgálják magukat, és megbánják bűneiket. Fontos üzenet, hogy a mi életünkben nekünk is folyamatos önvizsgálatot kell tartanunk. Nincs olyan keresztyén ember, aki az életében elérné azt a szintet, amire azt mondhatná, hogy jó. Isten igéje mérlegén kell megmérnünk. Ugyanígy kell lennie a gyülekezet életében is. Rá vagyunk szorulva Isten

Czender Mihály

Eichertné Tóth Zsuzsanna bizonyágtétele

Üdvözlök mindenkit! Eichertné Tóth Zsuzsanna vagyok. Engedje meg nekem a kedves gyülekezet, hogy megosz-
szam önökkel személyes történetemet, melynek révén
megtapasztalhattam az Úr megtartó szeretetét és Jézus
Krisztus betegágnál érezhető jelenlétét.

A történetemet ott kezdeném, hogy édesanyám révén re-
formátus lelkészi családban születtem, így már idejekorán
Istenfélő és -szerető nevelésben részesülhettem,
amiért nagyon hálás vagyok a szüleimnek, ennél
többet nem is adhattak volna nekem életem
során. Mióta az eszemet tudom, nyitott szívvel
keresem az Urat, mindig is vágytam sze-
retetére.

Teltek-múltak az évek: egy szerető férj fe-
lesége és két bájos, ugyanakkor csibész gyer-
mek édesanyja lettem. Öt fantasztikus, ugyan-
akkor erőt megpróbáló otthon töltött év után
visszamentem dolgozni a közigazgatásba. Ahogy
visszacöppentem a munka mókuskerekébe, dolgozó anyaként
egyre csak tornyosultak előttem a megoldandó problémák, az
elvárások, és ezzel együtt nőtt bennem a megfelelési kényszer,
a tökéletes megoldásra törekvés terhe, nyomása. A megoldásra
váró mindennapi gondok, a világ diktálta kihívások, preferen-
ciák elterelték a figyelmemet a lényegről: az Úrral való élő

kapcsolat fontosság-
gáról. Lássuk be: ez
a tövisek közé hul-
lott mag tipikus ese-
te. A Sátán úgy ás-
kálódott az életem-
ben, hogy azt akkor
észre sem vettem.
Viszont ez a szemé-
lyes megtapasztalás
is bizonyíték arra,
hogy az Úr cse-
lekvő Isten, és min-
den rosszat a ja-
vunkra képes fordít-
tani.

Történt ugyanis,
hogy egyik napról a
másikra a központi
idegrendszer káro-
sodására utaló tüne-
tek jelentkeztek ná-
lam, melyek az idő
múlásával egyre

csak súlyosbodtak. Teljes értetlenségemben, mivel nem
tudtam mi történik velem, neurológushoz fordultam, aki a
kötelező vizsgálatokat követően sürgősen kórházba utalt.
Ekkor már olyan állapotban voltam, hogy mind a közlekedés-
ben, mozgásban, mind a tájékozódásban, kognitív gondolko-
dásban segítségre szorultam. Mindez a Covid-járvány kellős
közepén történt.

Ezután jött csak a lelki hullámvasút... A kórházban töltött

idő alatt a kezelés vajmi kevés ja-
vulást eredményezett. Türelmetlen
emberi mivoltomból fakadóan a
magány és a bizonytalanság nyo-
masztó érzése, a teljes kétségbe-
esés és a kishitűség lett úrrá rajtam.
Az orvossal történt konzultációt
követően gyógyulási esélyeim la-
tolgatása közben rá kellett jönnöm,
hogy itt már ember nem segíthet,

csakis Isten kezében vagyok. Megkérdőjeleződött bennem,
hogy egyáltalán fel fogom-e tudni nevelni a gyermekeimet.

Testi és lelki megtörtségemben Nyilas Zoltán esperes úrral
folytatott telefonbeszélgetés és Isten egyik ígéje tartotta ben-
nem a lelket. A „*Bízzál az Úrban teljes szívből, és ne a magad
eszére támaszkodj! Minden utadon gondold rá, és ő egyengetni
fogja ösvényeidet*” ígével próbáltam higgadságot ébreszteni
a beszűkült emberi tudatomban.

A központi idegrendszer okozta tünetek a kórházi kezelést
követően, egy hónap múlva, karácsonyra múltak el. További
vizsgálatok sora következett, melyek eredményeire alapozva
egy egész életre kiható betegség diagnózisát kaptam.

Személyes megtapasztalásom révén most már tudom,
hogy Istennek semmi sem lehetetlen, legyünk bármilyen
reménytelen élethelyzetben is. És azt is tudom, hogy az Úr
megtartó szeretete nélkül most nem itt tartanék.

Köszönettel tartozom kis családomnak is a kitartó támo-
gatásért, akik megtalálták a módját a találkozásra még a láto-
gatási tilalom ellenére is.

A történetek után az életem gyökeresen megváltozott,
mondhatni újjászülettem, felszabadultam. Most már jöhet bár-
mi az életben, nem félek, mert bizonyosan tudom, hogy velem
van az Úr. Sokat számít, hogy Jézussal kéz a kézben járhatom
az utamat, így minden sokkal könnyebb. Számomra nagyon
fontos, hogy ebben a szellemben neveljem a gyermekeimet,
hogy tudják, nincsenek egyedül ebben a nagyvilágban, mindig
velük van az Úr.

És végezetül kérem az én teremő és megtartó Mennyei
Atyámat, adjon erőt, hogy a Tőle kapott kegyelmet megszol-
gálhassam. Köszönöm megtisztelő figyelmüket! ■

Istennek semmi sem
lehetetlen, legyünk
bármilyen reménytelen
élethelyzetben is.

A jézusi szeretet bizonyosságai

Arnold Ernő 1938-ban született Szabadkán. Egész életében ott élt és dolgozott a Vajdaságban. Fényképész volt, majd nyomdaiparral is foglalkozott. Megtérése után legfontosabb feladatának azt tartotta, hogy embertársait Jézushoz vezesse. Ezt tette szóval és az élete példájával is.

Gyorsan növekedett a hitben és a mindennapi életébe beépítette Isten Igéjét. Szinte az első naptól kezdve megnyílt és szolgált az emberek felé. Ennek a szolgálatnak írásos dokumentuma „A tanítványság útján” című könyve.

Szabó Viktor lelkipásztor, Arnold Ernő lelki vezetője így ajánlotta a könyvét olvasásra: „... a hitet mindig a gyakorlatban mutatta meg. Ajánlom könyvét a mai keresztényeknek, mint érdekes, tanulságos olvasmányt. Írása humorral fűszerezve enyhíti komoly leckéit, amikkel odasóz nekünk, hagyományokba belesüppedt hívőknek.

Időnként próbáltam bátorítani, hogy szószerűkhöz álljon és oszszon meg valamit az Igéből, de ettől a szolgálattól mindig szökött. Habár ahogy most visszafelé nézek, azt kell mondanom, hogy magatartása, emberszeretete és szolgálatkészsége állandó prédikáció volt azok számára, akik ismerték. Írásban nagyon jól ki tudta magát fejezni. Így éveken át az „Örömhír” keresztény lapunk és más számos kiadványunk szerkesztője volt.”

Édesanyja egyedül nevelte öt fiát. Miután megtért, harminc évén át legfontosabb imatémája az volt, hogy öt fia kövesse őt azon a lelki úton, amin ő jár. A fiai csak halála után évekkal tértek meg. Úgy magyarázták, hogy édesanyjuk imája még halála után is hatott.

Egy barátja egyszer azt tanácsolta neki, hogy írja meg azokat a tapasztalatait, amiket szolgálatai során szerzett. Arnold Ernő így írt erről: „Ebben a kis füzetben szeretném közreadni azokat a tapasztalatokat, amiket átéltem hívőkkel, hitetlenekkel való kapcsolataimban. Nem sikerélmény-beszámolóknak szántam, éppen ezért leírtam azokat a kudarcaimat, amik még most is nyugtalanítanak. Sajnos azokban sem volt hiány. Ilyen esetekből igyekeztem levonni a tanulságot, azokból a – részemről tévesnek ítélt – bizonyosságtételekből is, amit másoknál láttam, hallottam.

Nemcsak a bizonyosságtevésre gondolok, hanem általában az emberi kapcsolatokra. Jobban mondva, annak hiányára. Némelyik „hívő keresztény” mintha még arra is büszke lenne, hogy nem áll szóba hitetlenekkel vagy más felekezetbeliekkel.”

„Sok más újonnan megtért keresztényhez hasonlóan kezdetben én is nagy dolgokat akartam tenni. Most már azt mondom, hogy nincs nagyobb dolog (vagy csoda) a világon, mintha egy elveszett lélek találkozik Jézus Krisztus kegyelmével! És ahhoz, hogy mi is hozzájáruljunk ehhez a lélekmentő szolgálathoz, nem kell körüljárjunk a fél világot.”

A feljegyzések szerzőjéről ezt olvassuk az utószóban: „... mint lelkigondozó, nem „embereknek akart tetszeni”, mint ahogy Pál apostol sem. Kritikája is szeretet-

ből fakadt, mert mindig menteni, gyógyítani kívánt az igével. A „sikert” nem erőltette. Szelíden vetegette a jó magot, tudván, hogy a növekedést Isten Szent Lelke adhatja. Alázattal bevallja feljegyzésében, hogy sok mag hullhatott tövises közé vagy köves talajra – de a jó földbe is. Szép ajándék az ige szolgálójának, ha boldog aratás a jutalma. Ezt is megérte, és ezért is Istené a dicsőség.

Áldott legyen Urunk, hogy Ernő feljegyzései közkinccsé válhassanak.”

Arnold Ernő: *A tanítványság útján – Hristova javandeoska crkva (Evangéliumi Gyülekezet), [Szerbia], h. n.; é. n.*

Hamar Jánosné Enikő

Részletek a könyvből

„Ide figyelj, Ernő! Én már régóta figyeltelek, valamit észrevettem benned, de nem tudtam megfogalmazni, mi az. Ha elkáromkodtam magam, te egy szót sem szóltál, de én rögtön éreztem, hogy a te jelenlétedben így nem beszélhetek.

Senkitől sem hallottam még ilyet, mint Karcstól. Hány éve járok már az Úrral, de eddig még senki sem mondta nekem, hogy VALAMIT ÉSZREVETTEM BENNED!”

„Egy kedves lelkész ismerősöm naplójában olvastam a következő történetet:

Egy harminc év körüli férfi jött hozzám, hogy szeretne velem beszélgetni. Legalább két óra hosszan át ömlött lelkéből a sok mocskok. Végül azt mondta: De jót beszélgettünk, lelkész úr! Holott én meg sem nyikkantam, csak a „lavórt” tartottam.

Amikor velem is előfordult hasonló eset, akkor jöttem rá, hogy a lavórt nem csak tartani kell, hanem magunknak is lavórrá kell válnunk.

Világszerte nagy szükség van lelki munkásokra: pásztorokra, tanítókra, misszionáriusokra stb. De talán semmiben sem mutatkozik olyan nagy hiány, mint akik vállalják azt, hogy „csak” lavórrá váljanak.”

„Dr. Gyökössy Endre professzorral – Bandi bácsival – először a „Magunktól, magunknak” című könyvön keresztül találkoztam. Ezután évekkig leveleztünk, de soha nem tudtunk találkozni. Ezen a földön tehát nem találkozhattam Gyökössy lelkipásztorral, de amikor ezt leírom, semmiben sem vagyok annyira biztos, mint hogy egy napon lesz még egy végleges találkozásom, amikor majd összelelkezhetek Bandi bátyámmal. Ott, ahol már nem lesz távolság, polgárháború, sem testi-lelki nyomorúság. Ő Istentől megújított szemekkel fog majd rám nézni, és találkozásunk örömeinek soha nem lesz vége.

Évekkel ezelőtt hallottam egy kedves gyerekéneket, aminek refrenjével búcsúzom most szeretett Bandi bátyám emlékeitől: „Ha te leszel az, aki először felmegy, / akkor nézz le, mert ott jövök én is.” ■

Adjak hálát az Úrnak

„Adjak hálát az Úrnak, mert jó, mert örökké tart szeretete!”
(Zsolt 106,1b és Zsolt 136,1)

Ez a mondat többször is ott van a Zsoltárok könyvében. A hálaadásról azonban nemcsak itt, de sok más helyen is olvashatunk a Szentírásban.

Az Úr Jézus hálás lelkülettel élt itt a földön. Sokszor hallhatjuk szájából e mondatot: „Hálát adok, Atyám” – nemcsak, amikor ételről volt szó (kenyérszaporítás, kenyér átadása) de akkor is, amikor magában imádkozott (pl. Lázár feltámasztásakor, vagy amikor a kisgyermeket állította a tanítványok elé példának). Jézust a hálaadásról ismerték fel az emmausi tanítványok is. Hiszem, hogy Istenünk akarata, hogy az Ő gyermeikeiként megtanuljunk hálát adni. Ő ugyanis jól tudja, hogy ezzel saját magunknak is jót teszünk.

Ezért először azt nézzük meg, milyen a hála nélküli élet, amikor az ember nem tudja, vagy nem tudja kinek megköszönni azt, amije van. Másodszor azon gondolkodjunk el, miért jó hálaadó lelkülettel élni, végül pedig egyénileg azon is el kellene gondolkodnunk, mi milyenek vagyunk most, és mi mindenért tudunk hálát adni, vagy ha nem tudunk, akkor vajon miért nem.

Milyen az az ember, aki nem tud hálát adni?

Ilyen szavak juthatnak eszünkbe: szomorú, keserű, cinikus, kiégett, pesszimista, elégedetlen. Senkit nem szabad azonban megítélnünk, és túl hamar véleményt formálnunk. Nyilván oka van annak, ha valaki képtelen a hálaadásra. Ebben nekünk elsősorban az a feladatunk, hogy segítsük azokat, akik között élünk.

Sokszor tapasztalhatjuk másokon vagy magunkon azt, ha képtelen a hálaadásra, hogy panaszkodik. Nagyon sok a panasz körülöttünk. Könnyebb panaszkodni, mint elfogadni és belül változni, vagy másként viszonyulni az élet adta nehézségekhez? Valószínűleg elsőre azt mondhatjuk: igen. Jó változás azonban mégiscsak ott jön létre, ha panaszkodás helyett fel merjük tenni a kérdést: Mit akarsz, Uram, most mit tegyek?

Jézus nem panaszkodott. Pedig lett volna rá oka. Sokszor üldözték, bántották, még legkedvesebb tanítványai is széthúzták, elfordultak Tőle. Kevesen értették meg Őt igazán. Panaszkodás helyett elvonult egymagában imádkozni. Ezzel példát adott nekünk is. Természetesen sokszor mégis fontos, hogy a szívünket kiöntsük valakinek, de egy ilyen őszinte beszélgetés nem egyenértékű azzal a zúgolódással, mely megmérgezi a körülöttünk lévőket életét is. Érdemes olykor-olykor nagyító alá tenni csak egyetlen egy napunkat: mi magunk hányszor kezdünk egy mondatot úgy, hogy „kár”, „sajnos”, „az a baj”, „az a gond”, „az a probléma”? S vajon hányszor tudjuk úgy kezdeni, hogy: „de jó”, „hála Istennek”, „nagyszerű, hogy...”? Csak hogy kicsit jobban lássuk, mi magunk a hálaadók, vagy a zúgolódók táborába tartozunk-e inkább? Vajon kivel jobb együtt lenni? Aki derűt és békességet áraszt, vagy aki mindenért panaszkodik?

A hálaadás akkor jó és hiteles, ha őszinte – ahogyan látjuk ezt például a farizeus és vámszedő imájában. E két imádság híven

tükrözi, hogy az igazi hálaadás mindig Istenre irányul. Neki köszönjük meg életünket, napjainkat, életünk eseményeit, Urunk jelenléte által a bennünk megtörtént felismeréseket – melyek csak azért fájdalmasak, hogy mi magunk is vágyjunk a változásra. Neki köszönhetjük a bennünk végbemenő változásokat is. Ne magunkat dicsőítsük! Senki nem jó, egyedül az Isten!

Ha most úgy érezzük, nem tudunk hálát adni, akkor gondoljuk végig, mi lehet ennek az oka? Valami nagy bánat ért? Vagy egyszerűen csak fáradtak vagyunk? Túl nagy egy teher, a lelki nyomás? Megbántottak? Valamit rendeznünk kell Isten előtt? Aki a szívek vizsgálója, tud nekünk ebben segíteni. Istenünk Lelke olyan, mint a szélzúgás vagy a csendes szellő, el tudja fújni a keserűséget, a fájdalom felhőket, a gondokat a szívünkéből, és tiszta szívet tud teremteni. Azt pedig tudhatjuk, hogy „*Boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják az Istent.*” (Mt 5,8)

Miért akarja Isten, hogy hálát adjunk? Leginkább azért, hogy megtanítson bennünket földi életünk során a Lényegre látni. Az Ő jelenlétét. Amiért eljött emberi testben e világra. Immánuel. Velünk van. Velünk szeretne lenni. Ettől a tényről megváltozik az életünk, a hozzáállásunk, a gondolkodásunk és ennek következtében szavaink, cselekedeteink. Megvidámodik a szívünk. Ha hitben élünk, megtanulunk a dolgok mögé, fölé nézni. Meglátjuk annak a bizonyos szőnyegnek mindkét oldalát, melynek a földi látás csak a visszaját látja, és a másik szebb, igazi felét csak a mennyei látásmód adhatja meg.

A hálaadó lelkület tesz képessé bennünket a Szentlélek által, hogy öröm járja át testünket, lelkünket. Csodálatos módon ez nemcsak a környezetünkre, de saját lelkünkre, testünkre is kihat: egészségesebbek is leszünk. „*A vidám szív a legjobb orvosság*” (Péld 17,22), és aki hálás szívvel énekelget, akár otthon magában is, az sokkal tovább marad egészséges. Aki még akkor is tud hálát adni, amikor a dolgok nem úgy mennek, ahogyan ő elképzelte magának, az bölcsébbé válik. Jobban megismeri az Urat, mélyül a hite és az Isten iránti szeretete, elköteleződése. Másokra is jobban tud figyelni, mások szükségleteit hamarabb észreveszi és adott pillanatban helyesen tud segíteni. A hálaadó lelkület által Isten megtanít bennünket igazán másokért élni. Azt adjuk tovább, amit mi is úgy kaptunk.

Ha pedig egészen messzire szeretnénk mutatni a hálaadó lelkülettel, akkor úgy is fogalmazhatunk: bepillantást nyerünk a mennyek országába, ahol mindig Istent dicsérik, magasztalják és dicsőítik a szentek. Ennek előízeit érezhetjük meg

földi utunkon, ha így élünk (Lk 17,21). Érdemes elolvasni ezt az igeverset. A régi fordítás olyan szépen adja vissza az eredeti görög szöveget: „Isten országa tibenetek van”.

S hogy személy szerint ki miért adhat hálát? Ebben talán sok a közös pont, és ugyanolyan sok az esetenkénti eltérés, mégis hadd soroljak fel olyan gondolatokat, melyekért az Istent szerető, Krisztust követő ember jó, ha hálát tud adni:

✧ mindenekelőtt, hogy Krisztusban eljött a Megváltó, és nekünk személyes, élő, jelenlévő Istenünk van, Akit most, adventi időnkben mint Eljövendőt várunk (ezt jelenti az advent: eljövétel),

✧ hogy tudunk hinni Őbenne (a hit ajándék, nem magunktól van),

✧ hogy olyan Istenünk van, aki a szeretet Istene,

✧ Aki Jézusban életét adta értünk, hogy örök életünk lehessen,

✧ Aki törődik velünk,

✧ Akit megszólíthatunk,

✧ Aki szólni akar hozzánk,

✧ Aki véd, óv, vigyáz ránk,

✧ Aki mindig tudja, hogy mi

a jó nekünk,

✧ Aki türelmes velünk,

✧ Aki Jézus Krisztusban

értünk mindent odaadott,

✧ Aki örök életet szeretne

nekünk ajándékozni,

✧ Aki megbocsátja bűneinket,

✧ Aki újra megbocsátja bűneinket,

✧ Aki elrendezi lelkünk zűrés ügyeit,

✧ Aki ott volt velünk eddigi életünkben is, és hűségesen velünk marad minden napunkon,

✧ Aki jobban szeret, mint elképzelni tudnánk,

✧ Aki segít, hogy megváltozzunk, amiben meg kell változnunk, formál, alakít, csiszolat bennünket.

S persze hálát adhatunk a személyes életünk dolgaiért, eseményeiért:

✧ hogy van családjunk,

✧ van otthonunk,

✧ van táplálékunk, ruházatunk,

✧ van munkánk,

✧ vannak barátaink,

✧ van gyülekezetünk,

✧ hogy békében élhetünk, nincs háború,

✧ hogy szabadon megvallhatjuk hitünket, nem üldöznek érte,

✧ hogy egészségesek vagyunk, vagy legalábbis élünk még,

✧ hogy vannak ránk bízott feladatok,

✧ hogy mindig van, akinek fontosak lehetünk.

Tudjuk, hogy számunkra most kezdődik az egyházi év, mely adventtől adventig tart. Ez a négy hét az elcsendesedés ideje is lehetne. Ilyenkor még inkább jobb lenne nem a zajt, a tömeget, a szórakozást, a hangzavart keresni, hanem inkább a csendességet. Akár egyedül, akár családjunk körében. A gyertyákat meggyújtva az ember jobban beleérez a múltba és a múlandóba. Jobban tud figyelni a lényegesre, a lényegesre, akit várunk, aki az Eljövendő. E csendességben többet megsejthetünk abból a titokból, hogy Ő azért jött el közénk, hogy megmentsen, megtartsen és megtanítsen ennek fényében hálát adva élni.

Adjon számunkra ilyen napokat, heteket (s persze hosszú éveket) az Úr, s adja meg mindannyiunk számára az apró csodák felismerésének lelkületét, segítve abban, hogy a legnagyobb Csodát, a mi drága Jézusunkat felismerjük! Nehogy elmenjünk mellette üres szívvel, hálát nem adva!

„Mindenkor örüljétek, szüntelenül imádkozzatok, mindenért hálát adjatok, mert ez Isten akarata Jézus Krisztus által a ti javatokra.” (1Thessz 5,16-18) Ámen.

Sebestényné Jáger Orsolya lelkipásztor

Sebestény-Jáger Orsolya

A nárdus illata (Lk 7.36-50)

Hajam sátoorként hull lábadohoz a porba, majd könnyeim öntöznek, mint esők a fát. Nevem titokként szunnyad mindörökre, mint tóban álmodó, időtlen, nagy sziklák.

A nárdus illata immár én vagyok. ott élek mindig – hol Eléd borulnak tündöklő lelkek jövődő korokból, kik bűnökből sírtak és megigazultak.

Törékeny fényem szétárad a térben, mint tűnő messzeség ér össze az éggel. Élek már örökké, mert Te szóltál hozzám: Hited megtartott, menj el békességgel.

Csokoládé

Úgy evett volna egy kis csokoládét, egy marék diót, de leginkább mégis kenyeret. Ott, negyvenégyben a Duna partján, a hársak alatt.

Az est lopva meghozta a telet, s hogy ne fázzon, magára húzta zubbonyát, fűtörészte kedvenc dallamát, de belül reszketett.

Másnap agyonlőtték.

A felhők, s a fák hosszan siratták, talán még mindig zokognak. Fehér kavicsot ejtek a Duna vízébe. Mondd, mi mindent kellett már végignéznie a csillagoknak?

Időszámítás

A hegyek felől érkezett az Idő. Zubbonyán kéklő reggelek. Ki látta meg elsőként, nem tudom. Ott álltak, körbevették, mint rőzselángos tüzeckét a Pásztorok csodálva csendben az egyszervolt csillagot.

Ez a hely oly egyszerű – az idő vásta el. Árnyak a falon, de fények is – pazarul. Bámulják Őt, s most mind térdre hull. Látom: ott állnak Körötte, s néznek könnyeken át az Örökre.

S mint álmos szelek suhannak Betlehem felett, úgy suhannak fölöttünk az évezredek, de csillagjuk az égen időtlen örvény. Betelt az Idő – betöltetett a törvény.

A bölcsék útja

Augustus császár idejében, amikor Jeruzsálemben Heródes volt a helytartó, Ectana városában, a perzsa negyedben élt egy Artaban nevű ember. Negyven éves, magas növésű, barna arcú, sugárzó tekintetű férfi volt, és a bölcsok tudományát üzte.

Barátaival – Gáspárral, Menyhérttel és Boldizsárral – a káldeai ősi táblák segítségével megfejtették egy új csillag születésének az idejét, és egyik éjjel látták is ezt a csillagot ragyogni az égbolton. Akkor Artaban összehívta barátait, és így szólt hozzájuk:

– Barátaim Babilóniában a borsipai Hét Égboltot figyelik, én pedig a csillagok állását ügyelem. Ha ez a csillag újból felragyog, tíz nap múlva elindulunk Jeruzsálembé, hogy lássuk a megígért gyermeket, aki Izrael eljövendő királya. Én már felkészültem az útra. Eladtam mindenemet, és a pénzből drágaköveket vásároltam: egy zafírt, egy rubint és egy igazgyöngyöt. Ajándékba viszem a királyi gyermeknek. Gyertek el ti is, hogy tiszteletünket tegyük a nagy herceg előtt!

Az elmondottak bizonyosságául Artaban leoldozta derekáról ruhája övét, és megmutatta a vásárolt kincseket. A zafír tündökölt, mint az ég kékje, a rubin vöröslött, mint a felkelő nap fénye, az igazgyöngy fehérlett, mint a hófödte hegycsúcsok. Barátai azonban nem hittek neki. Úgy vélték, Artaban csak egy elfogult álmodozó. Egyikük sem akart vele tartani. Magára hagyottan, csüggedt szívvel lépett ki palotája erkélyére, amikor a feljövő csillagok között újra meglátta a nagy eseményt hirdető ragyogó csillagot.

Artaban a legjobb tevéjén ügetett a találkozás helye felé, ahol meg egyezés szerint a másik három bölcs várta. Nekivágott a sivatagnak, majd az Orontes hegy lába előtt vezetett el az útja. Átkelt a Nissén alföldön, majd a hűvös és elhagyott hágókon, arcát köpenyébe rejtve a süvítő szél elől. Egyszer csak egy alig kivehető ruhacsomóra lett figyelmes nem messze az úttól. Közelebb érve látta, hogy egy elerőt-

lenedett öregember fekszik a földön. Tevéjére emelte a halál révén álló öreget, és nem nyugodott, amíg a ragyogó zafír fejében ápolót nem talált számára egy fogadóban.

Másnap nagy igyekezettel folytatta útját, biztatta legjobb tevéjét, ám hiába: tudós társai nélküle keltek útra, nehogy lekéssenek a nagy eseményről.

Jóllehet magára maradt, Artaban tántoríthatatlan volt. Hegyen át, völgyön át vezetett útja, kopár sziklák között, ahol csak elvétele, egy-egy repedésből kandikált ki olykor pár fűszál vagy virág.

Egyszer csak távoli jajveszékeltésre lett figyelmes. A hang irányába haladva katonákat pillantott meg, akik egy fiatal nőt zaklattak. A leány észrevette, és segélykérően megszólította:

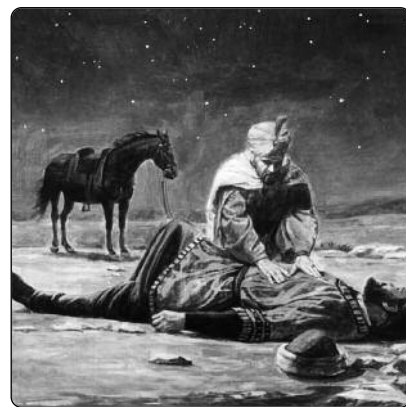
– Segíts, uram, védj meg engem! Apám nemrég halt meg. Kereskedő volt, és sok adósságot hagyott hátra. A hitelezők elfogtak, és el akarnak adni, hogy a jussukat visszaszerezzék.

Artaban nem sokat tétovázott: előhúzta övéből az értékes rubint, hogy kiváltsa a leányt. Az hálából kezét csókolt neki, majd boldogan szaladt haza.

Időközben Gáspár, Menyhért és Boldizsár megérkezett az istállóhoz, ahol Mária és József vigyázott a kisdéd Jézusra. A gyermek előtt leborulva átadták ajándékaikat: Gáspár gyönyörű arany serleget, Menyhért illatos tömjént drága edényben, Boldizsár pedig értékes mirhát. A gyermek csak nézte, nézte az ajándékokat.

Artaban minden erejét latba vetve igyekezett behozni a lemaradást. Amikor végre Betlehembe ért, mindenfelől sírás és jajgatás hallatszott. A katonák Heródes parancsára minden két év alatti gyermeket lemészároltak. Egy lángra borított ház mellett éppen egy gyermeket lóbált fejjel lefelé az egyik fogdmeg, miközben a gyermek anyja kétségbeesetten kiabált. Artaban ekkor utolsó kincsét is elővette, csakhogy megmentse a kis áldozatot, és visszaadhassa saját szülőjének.

Miután hiába kereste a gyermeket, akit oly igen látni vágyott, Artaban visszaindult hazájába. Egyiptomba érve hogy, hogy nem, mégiscsak rátalált Máriára, Józsefre és az ígéretes gyermekre. Üres kézzel borult le előtte, és még csak föltekinteni sem mert rá szegyenében.

– Bocsáss meg, hogy üres kézzel jöttem – mondta szabadkozva. – Amim volt, útközben mind szétosztottam.

A gyermek azonban megérintette Artaban üres kezét, és boldogan rámosolygott.

(Bruno Ferrero gyűjtése)

Adassék Néked a Karácsony öröme: a Remény; Karácsony lelkülete: a Béke; és Karácsony szíve: a Szeretet! Megváltónk születésének ünnepén szeretettel köszöntjük a kedves Testvéreket. Üdvösséges, boldog Karácsonyt kíván

a Szerkesztőbizottság

ALKALMAINK VOLTAK:

2022. október 31. ■ Reformáció. Ünnepi istentisztelet a Psalmus kórus szolgálatával. Temetői megemlékezés és koszorúzás a lelkipásztori síroknál.

2022. november 5. ■ Női csendesnap Pátyon. Temetői takarítás. Ifi kirándulás.

2022. november 6. ■ A SZRG 7a. osztályának szupplikációja Pomázon.

2022. november 13. ■ A SZRG 7b. osztályának szupplikációja Csobánkán.

2022. november 16. ■ Teológiai esték: Szűcs Ferenc, a lelkipásztor; Nyilas Zoltán esperes előadása.

2022. november 18. ■ Presbiteri gyűlés.

2022. november 20. ■ Gyermek szolgálat istentiszteleteinken. Gyermekdelután Pomázon.

2022. november 21-25. ■ Evangelizáció Csobánkán. Közöttünk szolgált Balogh Róbert váchartyáni református lelkipásztor.

2022. november 26. ■ Egyházmegyei presbiteri csendesnap Fóton. A Kiránduló kör túrája a pilisi Vaskapuhoz.

2022. november 27. ■ Bibliaátadás a kiskátésok részére a pomázi istentiszteleten. Adventi vásár Pomázon.

2022. december 4. ■ Psalms kórus szolgálat a pomázi római katolikus templomban.

2022. december 11. ■ Kézműves gyermekfoglalkozás a pomázi gyülekezeti házban.

2022. december 12-16. ■ Adventi rorate alkalmak (hajnali könyörgés).

2022. december 14. ■ Idősek karácsonya.

2022. december 22-23. ■ Gyülekezeti kántálás.

2022. december 24. ■ Gyermekkarácsony Csobánkán és Pomázon.

TERVEZETT ALKALMAINK:

2022. december 25. ■ Karácsonyi ünnepi istentisztelet úrvacsorai közösségben Csobánkán 9.00 órakor, Pomázon 10.30 órakor. Csobánkai alkalmunkon közöttünk szolgál gyülekezetünk Psalmus kórusa. Ünnepi istentisztelet úrvacsorai közösségben Pilisszentkeresztben 17.00 órakor.

2022. december 26. ■ Karácsonyi ünnepi istentisztelet úrvacsorai közösségben Csobánkán 9.00 órakor, Pomázon 10.30 órakor.

2022. december 31. ■ Őévi istentisztelet Csobánkán 9.00 órakor, Pomázon 18.00 órakor.

2023. január 1. ■ Újévi istentisztelet Csobánkán 9.00 órakor, Pomázon 10.30 órakor.

2023. január 15-22. ■ Ökumenikus imahét Pomázon és Csobánkán.

2023. január 22. ■ Istentisztelet úrvacsorai közösségben Csobánkán 9.00 órakor, Pomázon 10.30 órakor.

2023. február 17-19. ■ Gyülekezeti hétvége a mátraházi református konferenciaközpontban.

2023. február 20-24. ■ Evangelizáció Pomázon. Közöttünk szolgál: Sipos-Vizaknai Gergely gödi református lelkipásztor.

KERESZTELTŐ:

2022. november 20. ■ Katócs Bianka, Vandrus Kiara Mira, Vandrus Léna Zoé.

HÁZASSÁGKÖTÉS:

2022. szeptember 15-én kérte Isten áldását közös életére Széplaki Ádám és Pazdera Nóra testvérünk.

HALÁLOZÁS, TEMETÉSEK:

2022. október 28-án elhunyt Szén János (†71) testvérünk; temetése 2022. november 24-én volt Pomáz város ravatalozójából.

2022. október 31-én elhunyt Iski Andrásné (†87) testvérünk; temetése 2022. december 6-án volt Pomáz város ravatalozójából.

2022. november 11-én elhunyt Sallai Gyuláné (†87) testvérünk; temetése 2022. november 25-én volt a pomázi református temetőkerthben.

2022. november 14-én elhunyt György Imre (†82) testvérünk; temetése 2022. december 6-án volt a pomázi református temetőkerthben.

2022. november 20-án visszaadta lelkét Teremtőjének NAGY ELEMÉR (†77) testvérünk; temetése 2022. december 2-án volt a szentistvántelepi temetőben.

Isten vigasztalását kérjük a gyászoló családoknak!

NAGY ELEMÉR testvérünk hosszú, de türelemmel, békességgel viselt szenvedés után **2022. november 20-án** hazatért Megváltójához. Szerettei, hitben testvérei, tisztelői és barátai **2022. december 2-án** vettek végső búcsút tőle a szentistvántelepi temetőben. Hálát adunk Istennek Elemér bácsi gazdag életéért, hűséges szolgálatáért, és Urunk vigasztalását kérjük a gyászoló család életére.

Gyülekezeti újságunk
következő száma várhatóan
2023. február 19-én jelenik meg.

ÁLDÁS, BÉKESSÉG!

A Pomáz-Csobánkai

Református Társegyházközség lapja

Cím: 2013 Pomáz, Hősök tere 1.; – Telefon: 06-26-325-297

Csobánkai Gyülekezeti Ház: 2014 Csobánka, Béke út 9.

E-mail cím: pomaz-csobanka@reformatus.hu

Honlapcím: <http://www.pomaz.reformatus.hu>

Facebook:

<https://www.facebook.com/pomazcsobankareformatus/>

Gyülekezetünk számlaszámai:

Pomáz: 11784009-2222253-00000000

Csobánka: 11784009-2222260-00000000

Felelős kiadó: Nyilas Zoltán lelkipásztor

(e-mail: nyilas.zoltan@reformatus.hu)

Szerkesztőbizottság: Nyilas Zoltán, Hardi Péter,

Mazaray Sándor, Görbe Ferenc, Dr. Puskás Attila.

Szerkesztő: Dr. Puskás Attila

(e-mail: puskas.attila.dr@gmail.com; Tel.: +36-20-9355-362)

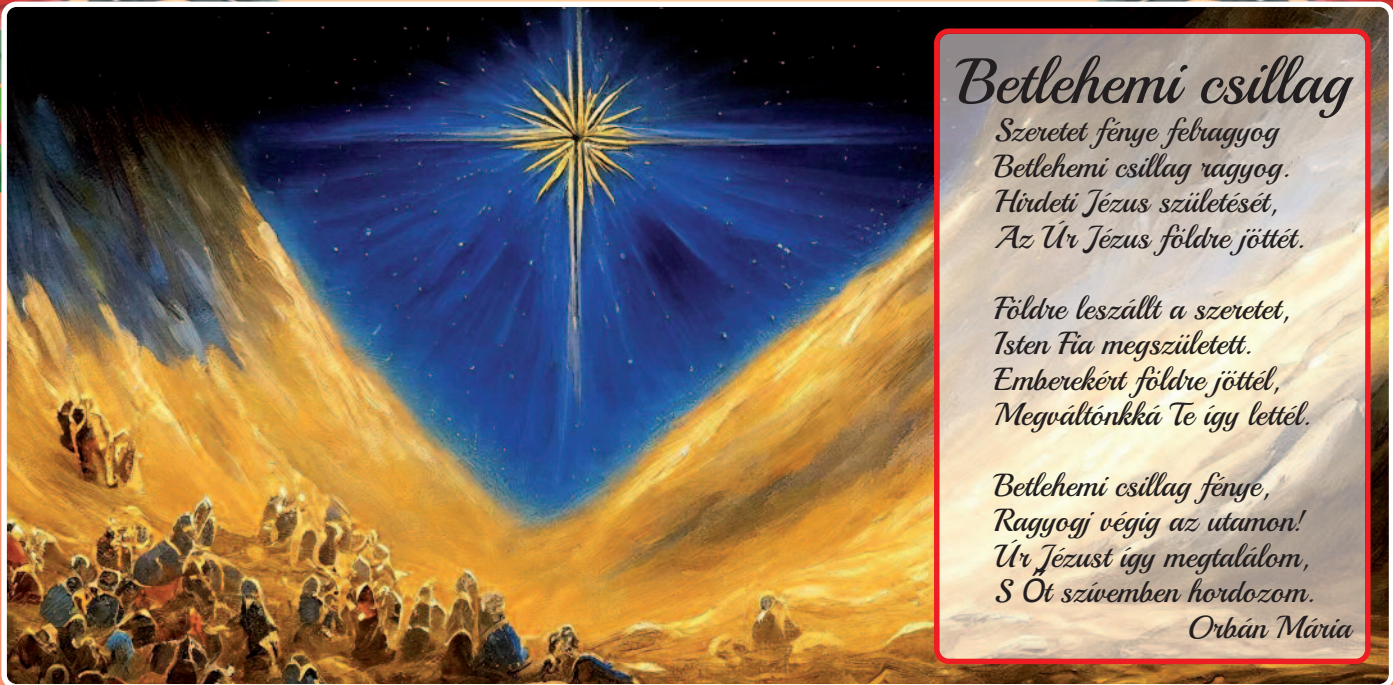
Terjesztési felelős: Erdélyi Sándor

(e-mail: erkuchenbauer@gmail.com; Tel.: +36-20-9325-110)

Megjelenik kéthavonta 400 példányban,
gyülekezeti használatra, ingyenes terjesztésben.

Adományokat köszönettel elfogadunk.

Betlehemi csillag

*Szeretet fénye febraggyog
Betlehemi csillag ragyog.
Hirdeti Jézus születését,
Az Úr Jézus földre jöttét.*

*Földre leszállt a szeretet,
Isten Fia megszületett.
Emberkért földre jöttél,
Megváltónkká Te így lettél.*

*Betlehemi csillag fénye,
Ragyogj végig az utamon!
Úr Jézust így megtalálom,
S Őt szívemben hordozom.*

Orbán Mária

Gyermekdélután

2022. november 20.

Szorgos gyerekek készítettek a karácsonyi ajándékokat: Lovász Ibolyával angyalkákat készítettek csuhéból; Kurfis Imre segítségével világító tornyokat alkottak a gyerekek. Kalmár Ilikével karácsonyi ígés kártyákat színezték és ragasztgattak a kicsik és nagyok; a varrósarokban Mesterné Jutka irányításával öltögettek az ügyes kezek és születtek a textil karácsonyfa díszek.

Adventi vásár

2022. november 27.

